

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ &
ΘΡΑΚΗΣ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 2010-2020**

ΠΑΝΔΡΕΜΕΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΝΑ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη
Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2022

**ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ &
ΘΡΑΚΗΣ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 2010-2020**

Πανδρεμενίδου Μαρίνα, Α.Μ.: 09319

Επιβλέπουσα: Χυζ Αλίνα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής,
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη
Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2022

University of West Attica
School of Administration, Economic and Social Sciences
Department of Accounting & Finance
M.Sc. in Public Economics and Policy

**EXPLOITATION OF INCENTIVES OF INVESTMENT LAWS BY COMPANIES
TO SUBMIT INVESTMENT PLANS IN THE REGION OF
EASTERN MACEDONIA & THRACE BETWEEN 2010 AND 2020**

Pandremenidou Marina, R.N.: 09319

Supervisor: Hyz Alina, Professor, University of West Attica,
Dept of Accounting and Finance,

Master Thesis submitted to the Dept. of Accounting & Finance of the University of West Attica in
partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy

Aigaleo, Greece, 2022

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ &
ΘΡΑΚΗΣ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 2010-2020**

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 15.09.2022.

A/A	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	ΑΛΙΝΑ ΧΥΖ,	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
2	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ,	ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
3	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Πανδρεμενίδου Μαρίνα του Γεωργίου, με αριθμό μητρώου 09319 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Μανούλα μου για σένα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον αναπληρωτή προϊστάμενο Τμήματος Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης ΠΑΜΘ Γρηγοριάδη Κοσμά, την αναπληρώτρια προϊσταμένη Δ/σης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΑΜΘ Χουρίδου Παρασκευή και τον προϊστάμενο Δ/σης Μεταφορών και Επικοινωνιών ΠΑΜΘ Εξάρχου Τρύφων καθώς και τις συναδέλφους μου στην Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης χωρίς την συμβολή των οποίων δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιήσω αυτό το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

Να ευχαριστήσω, ακόμη, την κα Καρακίτσα Μαρία από το Τμήμα Λειτουργικών Προδιαγραφών & Υποστήριξης Διαδικασιών Αναπτυξιακού Νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την ανταπόκρισή της στην παροχή των απαραίτητων στοιχείων της έρευνας.

Ιδιαίτερα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Χυζ Αλίνα για την κατανόηση που έδειξε.

Το τελευταίο εξάμηνο έχοντας βιώσει την πιο επώδυνη απώλεια, αυτή της αναντικατάστατης ηρωίδας μητέρας μας, θα ήθελα να πω στα αδέρφια μου Φάνη και Ειρήνη ότι και από ψηλά όπου βρίσκεται εξακολουθεί να μας φροντίζει και να μας σκεπάζει με την απέραντη αγάπη της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η περιφερειακή πολιτική είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ και στοχεύει σε όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών.

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής συγκεντρώνεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες και περιφέρειες ώστε να τις βοηθήσει να φτάσουν στο επίπεδο των άλλων χωρών και να μειωθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και χωρικές διαφορές οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται στην ΕΕ.

Οι πιο γνωστές μορφές άσκησης περιφερειακής πολιτικής από τις Ελληνικές Κυβερνήσεις είναι οι δημόσιες επενδύσεις και τα κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (εγχώριες και ξένες) που παρέχονται μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει σε ποιο βαθμό αξιοποιήθηκαν τα κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων για επενδύσεις στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η οποία βρίσκεται διαχρονικά στις τελευταίες θέσεις στην κατάταξη των Περιφερειών της Ε.Ε., αλλά και των δεκατριών (13) περιφερειών της χώρας, όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Λέξεις-κλειδιά: Περιφερειακή συνοχή, Αναπτυξιακός Νόμος, Κίνητρα Ιδιωτικών Επενδύσεων, Ανάκαμψη

ABSTRACT

Regional policy is the EU's key investment policy and targets all regions and cities of the European Union to support job creation, business competitiveness, economic growth, sustainable development and improving the quality of life of citizens. Most cohesion policy funding is concentrated in the least developed European countries and regions to help them catch up with other countries and reduce the economic, social and territorial disparities that persist in the EU.

The most well-known forms of regional policy by the Greek Government are public investments and incentives for private investment (domestic and foreign) provided through the Investment Law. The purpose of this paper is to examine the extent to which the incentives of the Investment Law were used for investments in the Region of Eastern Macedonia and Thrace, which is in the last places in the ranking of the EU Regions and Greece's Regions, in terms of GDP per capita.

Key-words: Regional Cohesion, Investment Law, Private Investment Incentives, Recovery

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	XI
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	XIII
ABSTRACT	XV
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	XVIII
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	XX
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΠΕΝΔΥΣΗ.....	3
1.1 Εισαγωγή	3
1.2 Επένδυση (Investment).....	4
1.3 Είδη επενδύσεων	5
1.4 Ακαθάριστη και Καθαρή Επένδυση.....	6
1.5 Οι προσδιοριστικοί παράγοντες των επενδύσεων.....	6
1.6 Κατηγορίες Επενδύσεων	9
1.7 Τρόποι χρηματοδότησης επενδύσεων	11
1.8 Αξιολόγηση επένδυσης	12
1.9 Μέθοδοι αξιολόγησης επενδυτικών έργων:	13
1.10 Διαχείριση Ταμειακής Ροής - Ανάλυση και Προϋπολογισμός	14
1.11 Μελέτες Σκοπιμότητας/ Βιωσιμότητας.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΚΙΝΗΤΡΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	17
2.1 Εισαγωγή	17
2.2 Περιφερειακή πολιτική ανάπτυξης.....	17
2.3 Είδη επενδύσεων	19
2.3.1. Άμεσες ξένες επενδύσεις.....	19
2.3.2 Οι μη άμεσες ξένες επενδύσεις	21
2.4 Ο ρόλος των κινήτρων στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων.....	21
2.4.1 Ο Αναπτυξιακός Νόμος – Ιστορική Ανασκόπηση	21
2.4.1.1 Νόμος 3299/ 2004 «Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση».....	24
2.4.1.2 Νόμος 3908/2011 «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή»	28
2.4.1.3 Νόμος 4399/2016 «Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας».....	32
2.4.1.4 Ν. 4864/2021 «Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και στρατηγικές επενδύσεις, δημιουργία πλαισίου για τις εταιρείες τεχνοβλαστούς και άλλες επείγουσες διατάξεις για την ανάπτυξη.»	41
2.4.2 Κρατικές ενισχύσεις επιχειρήσεων μέσω ΕΣΠΑ	47

2.4.2.1 ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) 2007-2013.....	47
2.4.2.2 ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020.....	48
2.5 Η εξέλιξη του κεφαλαιακού αποθέματος της Ελλάδος.....	49
2.6 Επισκόπηση των κρατικών ενισχύσεων από Αναπτυξιακούς Νόμους	51
2.6.1 Τομεακή και Κλαδική Ανάλυση	53
2.6.2 Γεωγραφική Ανάλυση	55
2.6.3 Ανάλυση καθεστώτων και κινήτρων.....	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ.....	63
3.1 Γεωγραφική θέση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	63
3.2 Έδρες της Περιφέρειας και διοικητική διαίρεση.....	63
3.3 Οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	64
3.3.1 Πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	68
3.3.2 Δευτερογενής τομέας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.....	69
3.3.3 Τουρισμός στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.....	70
3.4. Αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	75
4.1 Εισαγωγή	75
4.2 Ο στόχος της έρευνας.....	75
4.3 Οι ερευνητικές υποθέσεις.....	76
4.4 Μεθοδολογία της έρευνας	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ..	79
5.1 Συγκεντρωτικά Αποτελέσματα.....	79
5.2 Ανάλυση υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης.....	81
5.3 Ανάλυση υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και Νομό της ΠΑΜΘ	84
5.4 Ανάλυση υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και τομέα οικονομικής δραστηριότητας	89
5.5 Ανάλυση Καθεστώτων και Κινήτρων	92
5.6 Επαγωγική στατιστική ανάλυση.....	94
5.7 Συμπεράσματα για την Περιφέρεια	95
5.8 Συνολικά Συμπεράσματα.....	98
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	101
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	103
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	104
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	106

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

- Πίνακας 1: Καθεστάτα ενισχύσεων και προκηρύξεις του Ν. 4399/16
- Πίνακας 2: Βασικότερα σημεία των επιμέρους καθεστώτων του Ν. 4399
- Πίνακας 3: Ποσοτικά δεδομένα των Αναπτυξιακών Νόμων 2601/98, 3299/04, 3908/2011
- Πίνακας 4: Αριθμός ενταγμένων έργων των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και 4399/16 ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας
- Πίνακας 5: Ύψος ενισχύσεων και προκαλούμενη μόχλευση των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και 4399/16 ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας
- Πίνακας 6: Αριθμός ενταγμένων έργων ανά γεωγραφική περιφέρεια των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16
- Πίνακας 7: Ύψος ενισχύσεων και προκαλούμενη μόχλευση των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και 4399/16 ανά γεωγραφική περιφέρεια
- Πίνακας 8: Κατανομή ενισχύσεων (σε εκ. €) των Αν. Νόμων 3908 και 4399 στον τομέα της μεταποίησης στις περιφέρειες της χώρας
- Πίνακας 9: Αριθμός ενταγμένων έργων και ύψος ενισχύσεων ανά καθεστώς ενίσχυσης των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16
- Πίνακας 10: Ύψος ενισχύσεων ανά κατηγορία κινήτρων των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16
- Πίνακας 11: Πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας ΑΜΘ ανά Περιφερειακή Ενότητα
- Πίνακας 12: Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια (σε ευρώ. σε τρέχουσες τιμές)
- Πίνακας 13: Αριθμός νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών (σε χιλ. ευρώ) και απασχολούμενοι ανά μονοψήφιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (NACE Αναθ. 2) στην Περιφέρεια ΑΜΘ
- Πίνακας 14: Απασχόληση κατά κλάδο (σε 000 άτομα)
- Πίνακας 15: Διαχρονική εξέλιξη αριθμού νομικών μονάδων, κύκλου εργασιών (σε χιλ. ευρώ) και απασχολούμενων σε μεταποιητικούς κλάδους στο σύνολο της ΠΑΜΘ
- Πίνακας 16: Ξενοδοχειακό δυναμικό ΠΑΜΘ
- Πίνακας 17: Διαχρονική εξέλιξη αριθμού νομικών μονάδων, κύκλου εργασιών (σε χιλ. ευρώ) και απασχολούμενων στον κλάδο 55 «ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ» στο σύνολο της ΠΑΜΘ
- Πίνακας 18: Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά Νομό της Περιφέρειας ΑΜΘ
- Πίνακας 19: Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου κατά κλάδο στην ΠΑΜΘ
- Πίνακας 20: Αιτήσεις και υπαγωγές ανά Επενδυτικό Νόμο στην Περιφέρεια ΑΜΘ
- Πίνακας 21: Συνολικό ύψος επενδύσεων και προκαλούμενη μόχλευση ανά Επενδυτικό Νόμο στην Περιφέρεια ΑΜΘ

Πίνακας 22: Συνολικό ύψος ενισχύσεων και μέσο ύψος ενίσχυσης ανά Επενδυτικό Νόμο

Πίνακας 23: Υπαγωγές ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης

Πίνακας 24: Αριθμός ενταγμένων έργων ανά Νομό της Περιφέρειας

Πίνακας 25: Ύψος ενισχύσεων των Επενδυτικών νόμων ανά Νομό της Περιφέρειας

Πίνακας 26: Αριθμός ενταγμένων έργων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και Επενδυτικό Νόμο

Πίνακας 27: Ύψος ενισχύσεων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας των Επενδυτικών Νόμων

Πίνακας 28: Αριθμός ενταγμένων έργων και ύψος ενισχύσεων ανά καθεστώς ενίσχυσης των Νόμων 3908/11 και 4399/16

Πίνακας 29: Ύψος ενισχύσεων ανά κατηγορία κινήτρων

Πίνακας 30: Σύγκριση και έλεγχος για τις μέσες τιμές των συνολικών επενδύσεων ανά νόμο

Πίνακας 31: Σύγκριση και έλεγχος για τις μέσες τιμές των επιχορηγήσεων ανά νόμο

Πίνακας 32: Σύγκριση και έλεγχος για τις μέσες τιμές των επιχορηγήσεων ανά νομό της Περιφέρειας

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- Σχήμα 1: Ελλάδα - Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίων και Ανάλωση Παγίου Κεφαλαίου
- Σχήμα 2: Ελλάδα - Καθαρές Επενδύσεις Παγίων, Σύνολο και ανά Θεσμικό Τομέα
- Σχήμα 3: Ελλάδα - Μη χρηματοοικονομικές Επιχειρήσεις, Υπόλοιπο Καταθέσεων προς Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
- Σχήμα 4: Κατανομή ενταγμένων έργων των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και 4399/16 στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας
- Σχήμα 5: Μέσο ύψος ενίσχυσης στους βασικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16
- Σχήμα 6: Κατανομή συνολικών ενισχύσεων των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16 στις περιφέρειες της χώρας
- Σχήμα 7: Μέσο ποσοστό ενίσχυσης (%) των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16 στις περιφέρειες της χώρας
- Σχήμα 8: Ποσοστιαία συμμετοχή της μεταποίησης στις περιφέρειες της χώρας
- Σχήμα 9: Ποσοστιαία κατανομή ενισχύσεων των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16 σε καθεστάτα στο σύνολο της οικονομίας και στη μεταποίηση
- Σχήμα 10: Κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά Περιφέρεια της Χώρας
- Σχήμα 11: Κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά νομό της ΠΑΜΘ
- Σχήμα 12: Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου στην Περιφέρεια ΑΜΘ
- Σχήμα 13: Κατανομή υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης
- Σχήμα 14: Συγκεντρωτική κατανομή των υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης
- Σχήμα 15: Κατανομή υπαγωγών ανά Νομό της Περιφέρειας
- Σχήμα 16: Συγκεντρωτική κατανομή υπαγωγών ανά Νομό της Περιφέρειας
- Σχήμα 17: Συγκεντρωτικό πλήθος υπαγωγών ανά Νομό της ΠΑΜΘ
- Σχήμα 18: Κατανομή συνολικών ενισχύσεων ανά Νομό της Περιφέρειας και Επενδυτικό νόμο
- Σχήμα 19: Μέσο ύψος ενίσχυσης ανά Νομό της Περιφέρειας και Επενδυτικό νόμο
- Σχήμα 20: Κατανομή ενταγμένων έργων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και Επενδυτικό Νόμο
- Σχήμα 21: Μέσο ύψος ενίσχυσης ανά τομέα και νόμο
- Σχήμα 22: Κατανομή ενισχύσεων ανά καθεστώς των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2020 η Ελλάδα είχε το χαμηλότερο μερίδιο ακαθάριστου σχηματισμού πάγιου κεφαλαίου στο ΑΕΠ (11,1%, έναντι 21,5% κατά μέσο όρο στην ευρωζώνη). Η μεγάλη αυτή διαφορά δεν είναι συνέπεια της πανδημίας, αφού αντίστοιχα μερίδια παρατηρούνται και την τελευταία δεκαετία με αποτέλεσμα το ήδη μεγάλο επενδυτικό κενό να διευρύνεται συνεχώς. Η πανδημία και η επακόλουθη αύξηση της αβεβαιότητας ανέβαλαν την υλοποίηση σημαντικών προγραμματισμένων ιδιωτικών επενδύσεων.

Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι όχι μόνο καταγράφηκε μείωση της επενδυτικής δαπάνης, αλλά και η ροή νέων επενδύσεων είναι κάθε χρόνο μικρότερη από τις αποσβέσεις πάγιου κεφαλαίου. Ως εκ τούτου, παρατηρείται έντονη αποεπένδυση, η οποία επέφερε μείωση της ποσότητας και χειροτέρευση της ποιότητας του αποθέματος φυσικού κεφαλαίου της χώρας. Συνεπώς, η εργασία συνδυάστηκε με μικρότερο και χαμηλότερης ποιότητας φυσικό κεφάλαιο, με αποτέλεσμα να μειωθούν η παραγωγικότητα της εργασίας και η συνολική παραγωγικότητα, βλάπτοντας την ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας και το ρυθμό αύξησης του δυνητικού προϊόντος.

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι να καταγράψει την πορεία των επενδύσεων κατά τη διάρκεια της παρατεταμένης δεκαετούς κρίσης στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης σε συσχέτισμό με τη γενικότερη τάση της ένταξης επενδυτικών σχεδίων σε αναπτυξιακά προγράμματα και πιο συγκεκριμένα στα ευεργετικά κίνητρα των επενδυτικών νόμων.

Το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την αποσαφήνιση των όρων «επένδυση» και πιο συγκεκριμένα «επένδυση πάγιου κεφαλαίου», ποια είναι τα είδη και οι κατηγορίες των επενδύσεων και γίνεται αναφορά στους τρόπους χρηματοδότησης και στις μεθόδους αξιολόγησης των επενδύσεων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο διατυπώνονται οι λόγοι για τους οποίους παρεμβαίνει το κράτος στη θέσπιση θεσμικού πλαισίου κινήτρων ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων. Αναλύονται οι νόμοι με τους οποίους δίνονται τα κίνητρα στις επιχειρήσεις για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων εστιάζοντας όμως σε αυτούς που ισχύουν από το 2010 και μετά. Γίνεται αναφορά στην εξέλιξη του κεφαλαιακού αποθέματος της Ελλάδος και επισκόπηση των κρατικών ενισχύσεων από Αναπτυξιακούς Νόμους.

Στο τρίτο κεφάλαιο μελετάται η περίπτωση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης όσον αφορά την αξιοποίηση των κινήτρων των αναπτυξιακών νόμων στην πραγματοποίηση επενδύσεων τη δεκαετία 2010-2020. Στο δύο τελευταία κεφάλαια της παρουσιάζονται η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΠΕΝΔΥΣΗ

1.1 Εισαγωγή

Ως *ακαθάριστη επένδυση παγίου κεφαλαίου* θεωρείται κάθε δαπάνη για αγορά και συντήρηση των κεφαλαιουχικών αγαθών. Τα αγαθά αυτά χρησιμοποιούνται κατά την παραγωγική διαδικασία και έχουν διάρκεια ζωής πλέον του έτους (κτίρια, πάγιες εγκαταστάσεις, μηχανολογικός εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα).

Αν αφαιρεθεί η ετήσια φθορά, που υφίστανται τα κεφαλαιουχικά αγαθά (απόσβεση), λόγω χρήσης τους ή απαξίωσής τους (αλλαγή τεχνολογίας), προκύπτει η *καθαρή επένδυση*. *Επένδυση* επίσης αποτελεί η δαπάνη η οποία σχετίζεται με την αξία της μεταβολής του όγκου των αποθεμάτων των υλικών μιας χώρας.

Κατά την κεϋνσιανή άποψη, η απόφαση του επιχειρηματία για επένδυση εξαρτάται από το αν η οριακή απόδοση της συγκεκριμένης επένδυσης είναι μεγαλύτερη από το επιτόκιο. Το ποσοστό απόδοσης, ενός επενδυτικού σχεδίου, κατά την Νεοκλασική και όχι μόνο Σχολή εκτιμάται όπως ο σύνθετος τόκος δανείου. (Παπαηλίας, 2018)

Η ιδιωτική δαπάνη για επενδύσεις καλύπτει ένα σημαντικό ποσοστό του εθνικού προϊόντος όλων των αναπτυγμένων χωρών, όχι όμως και το μεγαλύτερο. Το μεγαλύτερο τμήμα του εθνικού προϊόντος καταλαμβάνεται από την καταναλωτική δαπάνη. Ωστόσο η δαπάνη για επενδύσεις, παρά το σχετικό μικρό μέγεθός της, αναδεικνύεται ως το σπουδαιότερο συστατικό του εθνικού προϊόντος. Και τούτο διότι οι μεταβολές του μεγέθους των επενδύσεων κινούν τον πολλαπλασιαστικό μηχανισμό της ανατροφοδοτήσεως του εισοδήματος και καταναλώσεως και οδηγούν σε πολλαπλάσιες μεταβολές της ενεργού ζήτησης της οικονομίας.

Οι διακυμάνσεις των επενδύσεων προκαλούν διακυμάνσεις στο προϊόν και στο εισόδημα της οικονομίας και συνακόλουθα στο επίπεδο απασχόλησης του εργατικού δυναμικού και στο επίπεδο ανεργίας, καθώς και στο ύψος των πραγματικών μισθών. Τα ανωτέρω αναφέρονται στο στατικό ρόλο των επενδύσεων ως συστατικό της συνολικής δαπάνης και ζήτησης της οικονομίας

Ο ρόλος των επενδύσεων είναι διττός. Οι επενδύσεις εκτός από δαπάνη στην τρέχουσα περίοδο αποτελούν και αντικατάσταση του αποσβεσθέντος κεφαλαίου της οικονομίας ή και επαύξησή του με νέο. Κατά τον τρόπο αυτό, οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην τρέχουσα περίοδο προσδιορίζουν το απόθεμα κεφαλαίου για τις επόμενες χρονικές περιόδους. Δεδομένου δε ότι το κεφάλαιο αποτελεί εισροή στην παραγωγική διαδικασία της

οικονομίας, οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο παρόν, προσδιορίζουν τη συνολική προσφορά προϊόντος που θα είναι διαθέσιμη στο μέλλον. Η λειτουργία των επενδύσεων στη συσσώρευση κεφαλαίου και στη μεγέθυνση της παραγωγικής δυναμικότητας της οικονομίας συνιστά το δεύτερο μέρος του διττού χαρακτήρα των επενδύσεων ήτοι το δυναμικό τους ρόλο

Οι ιδιωτικές επενδύσεις είναι συνάρτηση του επιτοκίου. Το επιτόκιο είναι ένας σημαντικός παράγοντας στις αποφάσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τον όγκο των επενδύσεων που πραγματοποιούν σε κάθε χρονική περίοδο. Εν τούτοις, είναι ένας μόνον παράγοντας μεταξύ πολλών. Αντικειμενικός στόχος κάθε επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους. Το κέρδος προϋποθέτει παραγωγή, και η παραγωγή απαιτεί, μεταξύ άλλων παραγόντων, κεφάλαιο. Η δημιουργία κεφαλαίου είναι επένδυση. Συνεπώς, όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν την προσδοκία κέρδους είναι ταυτοχρόνως και παράγοντες που επηρεάζουν και τις αποφάσεις για επένδυση. Οι προσδοκίες κάθε επιχείρησης (δηλαδή του επιχειρηματία ή του υπεύθυνου για την πορεία της επιχείρησης), εξαρτώνται από γενικούς παράγοντες, όπως π.χ. η φορολογία των κερδών ή του εισοδήματος, και από ειδικούς παράγοντες που έχουν σχέση με την επιχείρηση. Εάν μία επιχείρηση παράγει εξαγωγίμα προϊόντα, οι προσδοκίες της εξαρτώνται από την κατάσταση των αγορών στις οποίες εξάγει. Εάν παράγει προϊόντα για μικρά παιδιά, οι προσδοκίες της εξαρτώνται από την εξέλιξη του πληθυσμού. Οι αποφάσεις ενός ξενοδόχου για το εάν, και σε ποια έκταση, θα επενδύσει σε εξοπλισμό και νέες κλίνες, εξαρτώνται από τις προσδοκίες του για τη ροή τουριστών τα επόμενα χρόνια. Είναι φανερό ότι οι επενδύσεις εξαρτώνται από ένα μεγάλο αριθμό παραγόντων, των οποίων το ειδικό βάρος εξαρτάται από το είδος της επιχείρησης. (Καράμπελας, 2002)

1.2 Επένδυση (Investment)

Ονομάζεται η δέσμευση κεφαλαίων για ένα χρονικό διάστημα, η οποία αναμένεται να αποφέρει πρόσθετα κεφάλαια στον επενδυτή.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τον όρο της επένδυσης θα πρέπει να την χωρίσουμε σε δύο κατηγορίες:

α. Την επένδυση υπό στενή έννοια η οποία είναι η πράξη αποκτήσεως διαρκούς αγαθού που γίνεται με σκοπό την χρησιμοποίηση του κατά την διάρκεια ζωής του, για την παραγωγή άλλων αγαθών. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η επένδυση σε οικόπεδα, μηχανήματα, κτήρια αλλά και την εκπαίδευση προσωπικού, την έρευνα, την απόκτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, κ.α.

β. Την επένδυση υπό ευρεία έννοια στην οποία στερούμαστε παρούσες ανάγκες με στόχο να αποκομίσουμε οφέλη στο μέλλον και συνήθως στο μακρινό μέλλον.

Ορίζεται η επένδυση και ως η μετατροπή της αποταμίευσης σε κεφαλαιουχικά αγαθά, όπως κτίρια, μηχανήματα κλπ

Η μετατροπή αυτή διενεργείται είτε άμεσα από τους ίδιους τους αποταμιευτές είτε έμμεσα από τις επιχειρήσεις που δανείζονται τις αποταμιεύσεις του κοινού από τις τράπεζες.

Η επένδυση αποτελεί το δεύτερο σημαντικό στοιχείο της συνολικής δαπάνης της οικονομίας, μετά την κατανάλωση, και περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες που γίνονται από τις επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και το κράτος για την απόκτηση των κεφαλαιουχικών αγαθών που παράγονται κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου.

Το μέγεθος της επένδυσης σχετίζεται στενά με το υλικό κεφάλαιο της οικονομίας γιατί το μεν κεφάλαιο αποτελεί απόθεμα κεφαλαιουχικών αγαθών η δε επένδυση αποτελεί ροή κεφαλαιουχικών αγαθών που αυξάνει το κεφάλαιο. Συνεπώς η σημασία των επενδύσεων είναι μεγάλη, γιατί κάθε αγορά κεφαλαιουχικών αγαθών αυξάνει το υλικό κεφάλαιο και την παραγωγική ικανότητα της οικονομίας με όλες τις γνωστές ευεργετικές συνέπειες: αύξηση της παραγωγής, αύξηση του εθνικού εισοδήματος και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

Για την αποφυγή σύγχυσης θα πρέπει να τονίσουμε ότι η έννοια της επένδυσης για την οικονομία ως σύνολο είναι διαφορετική από την έννοια της επένδυσης για το μεμονωμένο ιδιώτη., γιατί η δεύτερη περίπτωση περιλαμβάνει και τις δαπάνες που γίνονται για την αγορά παλιών μετοχών ή ομολογιών, οικοπέδων, παλιών κτιρίων, μεταχειρισμένων μηχανημάτων κλπ, οι οποίες για την οικονομία ως σύνολο θεωρούνται απλές **μεταβιβάσεις** (transfers) κυριότητας από το ένα πρόσωπο στο άλλο και όχι επένδυση, δηλαδή αύξηση του κεφαλαίου της οικονομίας.

1.3 Είδη επενδύσεων

Οι επενδύσεις που διενεργούνται σε μια οικονομία, ιδιωτικές και δημόσιες, συνήθως εμφανίζονται με τις πιο κάτω μορφές:

A) Επενδύσεις των επιχειρήσεων σε πάγια αγαθά, όπως είναι πχ τα κτίρια, τα μηχανήματα, τα αυτοκίνητα, τα έπιπλα, ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός κλπ. Οι επενδύσεις αυτές αποτελούν το σημαντικότερο είδος επενδύσεων σε μια οικονομία, εξαρτώνται από τα προσδοκώμενα ή αναμενόμενα κέρδη και προσδιορίζονται από πολλούς παράγοντες.

B) Επενδύσεις των επιχειρήσεων σε αποθέματα, όπως είναι πχ τα αποθέματα πρώτων υλών, ημικατεργασμένων και έτοιμων προϊόντων. Το μέγεθος των επενδύσεων αυτών εξαρτάται κυρίως από το μέγεθος των πωλήσεων και τις προσδοκίες των επιχειρηματιών για το μέλλον.

Γ) Επενδύσεις των νοικοκυριών σε κατοικίες, όπως είναι πχ η ανέγερση ή αγορά νέων κτιρίων για στέγαση και κατοικία. Οι επενδύσεις αυτές εξαρτώνται από τη δυνατότητα χορήγησης στεγαστικών δανείων, το ύψος του επιτοκίου και το ύψος του διαθέσιμου εισοδήματος για να μπορέσει να γίνει η αποπληρωμή των δανείων

Δ) Οι επενδύσεις του κράτους σε έργα υποδομής όπως είναι πχ η κατασκευή και βελτίωση δρόμων, λιμανιών, αεροδρομίων, νοσοκομείων κλπ. Οι επενδύσεις αυτές αποβλέπουν στην ικανοποίηση συλλογικών αναγκών και είναι αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων, δηλαδή προσδιορίζονται από εξωγενείς παράγοντες.

1.4 Ακαθάριστη και Καθαρή Επένδυση

Το σύνολο του υλικού κεφαλαίου που σχηματίζεται στην οικονομία κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου αποτελεί την Ακαθάριστη επένδυση (Gross Investment) της οικονομίας, γιατί περιλαμβάνει και την απόσβεση.

Ως απόσβεση (depreciation) θεωρούμαι τη φθορά που υφίσταται το υλικό κεφάλαιο, λόγω της συμμετοχής του στην παραγωγική διαδικασία. Για να μπορέσει η οικονομία να διατηρήσει την παραγωγική της ικανότητα, θα πρέπει να αντικαταστήσει τη φθορά αυτή από το νεοπαραχθέν υλικό κεφάλαιο. Είναι συνεπώς τρία τα ενδεχόμενα:

Η ακαθάριστη επένδυση να είναι μεγαλύτερη από την απόσβεση, οπότε η διαφορά λέγεται καθαρή επένδυση (net investment) και αυξάνει το κεφάλαιο της οικονομίας.

Η ακαθάριστη επένδυση να είναι ίση με την απόσβεση, οπότε η καθαρή επένδυση (net investment) ισούται με το μηδέν και αυτό σημαίνει ότι η οικονομία κατόρθωσε στην περίοδο αυτή να αντικαταστήσει μόνο το κεφάλαιο που έχει φθαρεί

Η ακαθάριστη επένδυση να είναι μικρότερη από την απόσβεση, οπότε η καθαρή επένδυση είναι αρνητική (negative net investment) και λέγεται αποεπένδυση, γιατί επιφέρει μείωση του κεφαλαίου της οικονομίας..

1.5 Οι προσδιοριστικοί παράγοντες των επενδύσεων.

Η κεϋνσιανή άποψη που υποστηρίζει ότι η απόφαση του επιχειρηματία για επένδυση εξαρτάται από το αν η οριακή απόδοση της συγκεκριμένης επένδυσης είναι μεγαλύτερη από το επιτόκιο, τείνει να εγκαταλειφθεί ως μάλλον ανεδαφική, αφού οι μεγάλες, τουλάχιστον, επιχειρήσεις δεν εξαρτούν την απόφασή τους για επένδυση αποκλειστικά από το ύψος του επιτοκίου. Έχει όμως κάποια σημασία για της μικρής κλίμακας επιχειρήσεις. Σημαντικοί παράγοντες που προσδιορίζουν την απόφαση και το ύψος της επένδυσης είναι οι προσδοκίες

των κεφαλαιούχων (που εξαρτώνται τόσο από το γενικότερο κλίμα που επικρατεί όσο και από την κατάσταση του κλάδου) και η διάρκεια ζωής του επενδυμένου κεφαλαίου – και εδώ δεν εννοείται τόσο ο χρόνος φυσικής της απόσβεσης, όσο ο χρόνος της παλαίωσης του εξοπλισμού (συμβαίνει συχνά σε σύντομο χρόνο μετά την αγορά ενός συγκεκριμένου μηχανήματος π.χ. να κυκλοφορήσει νέο του ιδίου περίπου κόστους αλλά συγκριτικά μεγαλύτερων δυνατοτήτων).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η επένδυση είναι μάλλον αυτόνομος και δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την προσφορά δανειακών κεφαλαίων. Συνεπώς, η επένδυση αποκτά μια διαφορετική διάσταση. Τόσο η συσσώρευση κεφαλαίου και η τάση για συγκεντροποίηση που υπάρχει διεθνώς με την δημιουργία (κατόπιν συγχώνευσης ή απορρόφησης) μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεων όσο και η εφαρμογή καινοτομιών από τα μεγάλα συγκροτήματα, απόρροια σε σημαντικό βαθμό της τεχνολογικής προόδου, επηρεάζονται ελάχιστα ή και καθόλου από το επιτόκιο, από το ύψος των διαθεσίμων αποταμιεύσεων ή από το εισόδημα.

Κατά συνέπεια ένα μικρό μέρος του μεγέθους των επενδύσεων εξαρτάται από το ύψος του εισοδήματος.

Η αντίθετη θεωρία που συνδυάζει αυτά τα δύο (σε μια στενή συσχέτιση) χρησιμοποιεί την έννοια του επιταχυντή. Ο επιταχυντής ή λόγος κεφαλαίου – προϊόντος συνδέει την διαφορά του επιπέδου εισοδήματος μια περιόδου με την επένδυση.

Είναι προφανές ότι η βελτίωση της τεχνολογίας, αφού η απασχόληση ελάχιστα μεγεθύνθηκε στις ανεπτυγμένες χώρες, ήταν υπεύθυνη σε σημαντικό βαθμό για την άνοδο του προϊόντος (ευνοϊκά συνέτεινε το διεθνές οικονομικό περιβάλλον κ.α.).

Η θεωρία της ρευστότητας ης επιχείρηση ρίχνει το κέντρο βάρους του ενδιαφέροντός της στα απομείναντα κεφάλαια (κέρδη που δεν διανεμήθηκαν) υποστηρίζοντας ότι το ύψος των κερδών παρελθουσών χρήσεων καθορίζει το μέγεθος της επένδυσης. Εκείνο που διαφεύγει από την επιχειρηματολογία αυτή είναι ότι η αυτοχρηματοδότηση αποτελεί περιοριστικό παράγοντα (αφού οι πόροι συχνά είναι μικροί).

Αντιθέτως, είναι πιθανόν να προσδοκά κέρδη μελλοντικά η επιχείρηση – από την διάθεση του προϊόντος της – και να προχωρήσει σε εκτεταμένες επενδύσεις από δανεισμό, παρά τα χαμηλά κέρδη ή και τις ζημιές των προηγούμενων ετών.

Η θεωρία των προσδοκώμενων κερδών καλύπτει ως ένα σημείο αυτό το γεγονός αφού συνδυάζει τον βαθμό της επενδυτικής επέκτασης με τις προβλέψεις του επιχειρηματία. Παρ' όλα αυτά, η θέση αυτή φαίνεται μάλλον υπερβολική, αφού εκτός από τις προσδοκίες υπάρχουν αφ' ενός και άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες της επένδυσης, αφ' ετέρου η δυναμικότητα της επιχείρησης (δηλαδή τα αποτελέσματα των παρελθουσών χρήσεων) αποτελεί περιοριστικό παράγοντα της επέκτασής της. (Παπαηλίας, 2018)

Σε γενικές γραμμές οι επενδύσεις, εξαρτώνται από τη μεγέθυνση του ΑΕΠ, τις δημόσιες επενδύσεις, το χρηματοπιστωτικό σύστημα (όσον αφορά την πρόσβαση και την διάθεση των πιστώσεων), το ύψος του επιτοκίου δανεισμού και το μέγεθος του πολιτικού κινδύνου (ως απειλή της κοινωνικής και οικονομικής σταθερότητας) ως τους κυριότερους προσδιοριστικούς παράγοντες της ιδιωτικής επένδυσης.

Αναλυτικότερα, οι προσδιοριστικοί παράγοντες των επενδύσεων είναι:

- ✓ Πιστώσεις. Εκφράζεται από το μέγεθος των διαθέσιμων τραπεζικών πιστώσεων στον ιδιωτικό τομέα
- ✓ Κόστος κεφαλαίου.

Το ύψος του επιτοκίου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα του ύψους των επενδύσεων. Η σχέση που συνδέει την επένδυση και το επιτόκιο είναι αντίστροφη. Όσο πιο χαμηλό είναι το επιτόκιο τόσο πιο μεγάλη θα είναι η ζήτηση για επενδύσεις και αντίστροφα. Η εξήγηση είναι εύκολη γιατί όταν το επιτόκιο μειωθεί θα γίνει μικρότερο από την οριακή αποδοτικότητα ορισμένων επενδύσεων των οποίων η πραγματοποίηση δεν συνέφερε αρχικά αλλά μετά τη μείωση έγινε συμφέρουσα.

Οριακή αποδοτικότητα είναι το επιτόκιο προεξόφλησης των αναμενόμενων ετήσιων αποδόσεων μια επένδυσης και εξίσωσής τους με το κόστος αγοράς του παγίου στοιχείου. Με αλλά λόγια οριακή αποδοτικότητα είναι το προσδοκώμενο ποσοστό απόδοσης της επένδυσης.

- ✓ Δημόσιες επενδύσεις. Εκφράζονται από τις δημόσιες δαπάνες για ακαθάριστες επενδύσεις σε πάγια.
- ✓ Μακροοικονομική αβεβαιότητα.
- ✓ Μισθοί.
- ✓ Εργασία. Αριθμός απασχολούμενων.
- ✓ Συναλλαγματική ισοτιμία.
- ✓ Πληθωρισμός. Εκφράζεται μέσα από τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.
- ✓ Επίπεδο παραγωγής. Εκφράζεται από το ΑΕΠ.
- ✓ Εξωτερικό χρέος. Εκτιμάται η υπόθεση του υπερβολικού χρέους.
- ✓ Διακυβέρνηση. Εκφράζεται από δείκτες όπως τους δείκτες διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας

Ο προϋπολογισμός επενδύσεων κεφαλαίου αφορά στην διαδικασία κατά την οποία σχεδιάζονται οι δαπάνες μιας επιχείρησης σε μακροπρόθεσμα περιουσιακά στοιχεία τα οποία θα χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας.

Αναφέρεται στην ανάλυση επενδυτικών σχεδίων από μια επιχείρηση και στην απόφαση αποδοχής ή απόρριψής τους.

Ο προϋπολογισμός επενδύσεων κεφαλαίου περιλαμβάνει τις εξής διαδικασίες:

- ✓ Εξεύρεση επενδυτικών προτάσεων.
- ✓ Εκτίμηση πρόσθετων ταμειακών ροών της κάθε επενδυτικής πρότασης.
- ✓ Αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων και επιλογή τους βασισμένη σ' ένα κριτήριο αποδοχής.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις τις οποίες αναζητεί ένας επενδυτής προκειμένου να πραγματοποιήσει μια επένδυση είτε στη χώρα του είτε σε μια χώρα του εξωτερικού. Οι κυριότερες εξ' αυτών είναι:

- Οικονομική και πολιτική σταθερότητα
- Το μέγεθος της αγοράς
- Η ύπαρξη ενός σταθερού, διαφανούς και άξιου εμπιστοσύνης νομοθετικού πλαισίου
- Ύπαρξη εκτεταμένου δικτύου αστικών υποδομών
- Η ύπαρξη και προσφορά ενός εκπαιδευμένου και ανταγωνιστικού εργατικού δυναμικού το οποίο να μπορεί να χειρίζεται την εξεζητημένη τεχνολογία που χρησιμοποιούν οι μεγάλες εταιρείες
- Η δυνατότητα ανάληψης με τη μορφή εργολαβίας επί μέρους τμημάτων της παραγωγής από τοπικές επιχειρήσεις (externalization of activities) και η δημιουργία δικτύου επιχειρήσεων
- Διαθεσιμότητα ενός σύγχρονου, αποτελεσματικού και γρήγορου τηλεπικοινωνιακού συστήματος
- Χρηματοοικονομικά κίνητρα όπως η εκάστοτε κρατική πολιτική σχετικά με τη φορολογία των κερδών, τα διάφορα κίνητρα για την ανάληψη επενδύσεων (π.χ. αναπτυξιακός νόμος) και τα επιτόκια.

1.6 Κατηγορίες Επενδύσεων

Οι επενδύσεις κατηγοριοποιούνται σε :

- Παραγωγικές επενδύσεις, η ωφέλεια από τις οποίες ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ εισπράξεων από πωλήσεις και πληρωμών. Ο επενδυτής δρα στο πλαίσιο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας σύμφωνα με τις ανάγκες που προκύπτουν, για την ευόδωση των στόχων του.

- Επενδύσεις σε αξιόγραφα μετοχές – ομόλογα - παράγωγα, η ωφέλεια προκύπτει από μερίσματα, τόκους και γενικότερα κέρδη από την ορθή αξιοποίηση του χαρτοφυλακίου του

επενδυτή. Οι επενδύσεις αυτού του τύπου γίνονται μέσω οργανωμένων αγορών π.χ. χρηματιστήρια, και τα κανάλια διεκπεραίωσης τέτοιων συναλλαγών (εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίων, τράπεζες κλπ.) είναι συνήθως απαραίτητα.

Μια άλλη διάκριση που γίνεται στις επενδύσεις είναι μεταξύ των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (fixed investment) και των επενδύσεων σε αποθέματα (inventory investment). Οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αναφέρονται στην αντικατάσταση του αποσβεσθέντος παγίου της οικονομίας ή στην καθαρή επαύξησή του. Ως πάγιο κεφάλαιο νοούνται εν προκειμένω οι κτιριακές εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων (π.χ. εργοστάσια, καταστήματα, γραφεία) και οι απασχολούμενες εκτάσεις και γαίες (π.χ. οικόπεδα, κτήματα, χωράφια), τα διάφορα έπιπλα και όργανα ή οχήματα που κατέχουν και χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, όλος ο μηχανολογικός εξοπλισμός τους (π.χ. βαριές και ελαφρότερες μηχανές) και τα είδη μηχανογράφησης και μηχανοργάνωσης.

Οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου είναι κυρίως αυτές που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της οικονομίας. Οι επενδύσεις σε αποθέματα αφορούν τα αποθέματα που διατηρούν στις αποθήκες τους οι επιχειρήσεις, είτε σε έτοιμα ή ημιτελή προϊόντα που πρόκειται να πουλήσουν, είτε σε πρώτες ύλες ή ενδιάμεσα αγαθά που πρόκειται να χρησιμοποιήσουν στην παραγωγική τους διαδικασία.

Ανάλογα με τα κριτήρια, που τίθενται κάθε φορά από τους αρμόδιους φορείς και εξυπηρετούν την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκύπτουν οι παρακάτω κατηγορίες των επενδύσεων:

- ✓ Βάσει του φορέα που τις υλοποιεί σε **ιδιωτικές** (εγχώριες και εξωχώριες), όταν εξυπηρετούνται ιδιωτικά συμφέροντα και επιχειρηματικοί στόχοι, **δημόσιες**, όταν οι στόχοι είναι κοινωνικού ενδιαφέροντος και η χρηματοδότηση γίνεται από δημόσιους φορείς και σε **μικτές**, όταν προωθούνται σχέδια κοινού ενδιαφέροντος από ιδιωτικό και δημόσιο φορέα (Σύμπραξη ιδιωτικού και δημόσιου τομέα - ΣΔΙΤ).
- ✓ Ανάλογα με τους κλάδους παραγωγής οι επενδύσεις μπορεί να αφορούν τον **πρωτογενή** τομέα με γεωργικές, κτηνοτροφικές και επενδύσεις στην αλιεία τον **δευτερογενή** τομέα, καλύπτοντας βιομηχανικά σχέδια στην μεταποίηση, τη βιοτεχνία ή τη βιομηχανία και τον **τριογενή** με επενδύσεις στους κλάδους των υπηρεσιών τον τουρισμό κλπ.
- ✓ Ανάλογα με τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας οι επενδύσεις μπορεί να καλύπτουν ανάγκες Αγροτικές, Μεταλλευτικές, Βιομηχανικές, Ενεργειακές, Τουριστικές, Μεταφορών και Επικοινωνίας, Ναυτιλιακές κ.τ.λ.

- ✓ Ο σκοπός και η επιδίωξη κέρδους διαχωρίζει τις επενδύσεις σε κερδοσκοπικές ή μη, παραγωγικότητας, ανάπτυξης, προβολής, κοινωνικές, στρατηγικής φύσεως (αμυντικής ή επιθετικής).
- ✓ Ανάλογα με το χρόνο υλοποίησης και εκμετάλλευσης μια επένδυση μπορεί να είναι βραχυχρόνια (ενός έτους) ή μακροχρόνια (μεγαλύτερη του έτους).
- ✓ Το παραγόμενο αγαθό χαρακτηρίζει μια επένδυση ως υλική, όταν αφορά απτά αγαθά π.χ. εξοπλισμός, μηχανές κ.λπ., και άυλη όταν αφορά συστήματα ποιότητας, ευρεσιτεχνίες κλπ.
- ✓ Η γεωγραφική κάλυψη μιας επένδυσης μπορεί να την κατατάξει σε περιφερειακή, εθνική, πολυεθνική ή κοινοτική.
- ✓ Μια επένδυση σύμφωνα με την έκθεση της στον οικονομικό κίνδυνο και την αβεβαιότητα μπορεί να χαρακτηριστεί ως χαμηλού ή υψηλού κινδύνου και σύμφωνα με το μέγεθος του προϋπολογισμού της ως μικρή, μεσαία ή μεγάλη.
- ✓ Ανάλογα με τους πόρους που χρησιμοποιούνται μπορεί να είναι μια επένδυση εντάσεως κεφαλαίου, εργασίας ή εδαφικών πόρων.
- ✓ Τέλος, η εξάρτηση που μπορεί να παρατηρείται μεταξύ των επενδύσεων μπορεί να τις διαχωρίσει ως ασυμβίβαστες ή αμοιβαία αποκλειόμενες όταν η μια αναιρεί το όφελος της άλλης, ανεξάρτητες όταν δεν υπάρχει μεταξύ τους αλληλεπίδραση και συμπληρωματικές όταν υπάρχει.

Βέβαια, η κατηγοριοποίηση των επενδύσεων ποικίλει ανάλογα με το εύρος των κριτηρίων που τίθενται κάθε φορά, από τους εθνικούς φορείς σύμφωνα την αναπτυξιακή πολιτική και προοπτική της χώρας (Καρβούνης, 1996).

1.7 Τρόποι χρηματοδότησης επενδύσεων

Το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων σε μια οικονομία διενεργείται από τις επιχειρήσεις. Ένα βασικό συνεπώς πρόβλημα που αντιμετωπίζουν όλες σχεδόν οι επιχειρήσεις είναι ο τρόπος χρηματοδότησης των επενδύσεων τους.

Οι κυριότεροι τρόποι χρηματοδότηση μιας νέας επένδυσης από μια επιχείρηση είναι βασικά τρεις:

- i) Με αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Όταν εκδίδει νέες μετοχές και τις διαθέτει στους παλιούς ή σε νέους μετόχους
- ii) Με αυτοχρηματοδότηση. Όταν χρησιμοποιεί τις κρατήσεις αποσβέσεων, τα αποθεματικά και τα αδιανέμητα κέρδη της.

iii) Με δανεισμό από τρίτους. Όταν δανείζεται από διάφορους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς όπως οι τράπεζες ή ιδιώτες.

Τα Ίδια Κεφάλαια έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ανώδυνη πηγή Κεφαλαίων για την επιχείρηση
- Εσωτερική υπόθεση της επιχείρησης
- Δεν συνεπάγεται συμβατικούς και νομικούς περιορισμούς ως προ το χρόνο των εκροών που έχουν σχέση με τη εξυπηρέτησή τους. (μερίσματα και επιστροφή τους στους δικαιούχους).
- Αξιολόγηση ικανότητας επιχείρησης να ανταπεξέλθει στις τρέχουσες υποχρεώσεις της

Τα Ξένα Κεφάλαια έχουν τα εξής χαρακτηριστικά :

- Είναι απαραίτητος ο αυστηρός υπολογισμός κόστους για την επιχείρηση
- Συνεπάγονται προκαθορισμένο χρονικό διάγραμμα εκροών (τόκοι επιστροφή τους, εξασφάλιση εγγυήσεων)
- Αποτελούν παράγοντα πίεσης στη διοίκηση και έχουν συνεχή επίδραση στη ρευστότητα της επιχείρησης.
- Αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την μεγιστοποίηση των κερδών της επιχείρησης όταν το κόστος τους είναι μικρότερο από τη συνολική απόδοση τους για την επιχείρηση.

Για τις κρατικές επιχορηγήσεις, που αποτελούν έναν επιπλέον τρόπο χρηματοδότησης των επενδύσεων ισχύουν τα εξής:

- Ιδιόμορφη πηγή κεφαλαίων η οποία δεν συνεπάγεται το γνωστό συμβατικό κόστος εξυπηρέτησης ούτε τη επιστροφή τους αλλά δίνονται υπό συγκεκριμένους επενδυτικούς όρους, κριτήρια και προϋποθέσεις η μη τήρηση των οποίων συνεπάγεται μόνο την επιστροφή τους
- Έχουν διαφορετικό τρόπο αντιμετώπισης από Λογιστές και Χρηματοοικονομικούς Αναλυτές σε σχέση με τα Ίδια και τα Ξένα Κεφάλαια.

1.8 Αξιολόγηση επένδυσης

Αξιολόγηση Επενδύσεων είναι η προσπάθεια εξισορρόπησης του επενδυτικού κινδύνου με την προσδοκώμενη απόδοση. Κατά την αξιολόγηση μιας επένδυσης έμφαση θα πρέπει να

δοθεί στο ερώτημα “*Η μελλοντική απόδοση δικαιολογεί τον κίνδυνο που αναλαμβάνει ο επιχειρηματίας;*” παρά στο ερώτημα “*Ποιο είναι το ποσοστό απόδοσης;*”

Μέθοδοι αξιολόγησης επενδύσεων που χρησιμοποιούνται ευρέως είναι η περίοδος επανάκτησης κεφαλαίου, ο εσωτερικός συντελεστής απόδοσης και η καθαρή παρούσα αξία. Κάθε μέθοδος παρέχει μία μέτρηση της εκτιμώμενης απόδοσης της επένδυσης βασισμένη σε διάφορες υποθέσεις και επενδυτικούς ορίζοντες.

Όταν εξετάζεται μία μελλοντική επένδυση συγκρίνουμε το κόστος της με τα έσοδα που θα προκύψουν. Το κόστος περιλαμβάνει την ταμειακή εκροή που απαιτεί η επένδυση, ενώ στα έσοδα περιλαμβάνονται οι μελλοντικές εισπράξεις καθώς και τα έσοδα που θα προκύψουν από τυχόν διάθεση των στοιχείων που αποκτήθηκαν.

1.9 Μέθοδοι αξιολόγησης επενδυτικών έργων:

α) Μέθοδος της Μέσης απόδοσης (Average Rate of Return - ARR)

Δείχνει το ετήσιο καθαρό κέρδος το οποίο θα έχει κατά μέσο όρο μια επιχείρηση από την αποδοχή ενός επενδυτικού έργου. Η μέση απόδοση ενός επενδυτικού έργου είναι ο λόγος των μέσων ετήσιων κερδών μετά από φόρους τα οποία προέρχονται από το έργο αυτό, διά της αρχικής επένδυσης που το έργο αυτό συνεπάγεται.

β) Μέθοδος της Περιόδου επανείσπραξης ή επανάκτησης (Payback Period)

Δείχνει το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο ένα επενδυτικό έργο θα αποδώσει την αρχική του επένδυση. Άρα, η περίοδος επανείσπραξης ενός επενδυτικού έργου είναι ο αριθμός των ετών ο οποίος απαιτείται έτσι ώστε το άθροισμα των ταμειακών ροών οι οποίες θα προέλθουν από το έργο αυτό να ισούται με το αρχικό ύψος της επένδυσης.

γ) Μέθοδος της Προεξοφλητικής Περιόδου Επανείσπραξης (Discounted Payback Period)

Η περίοδος επανείσπραξης μπορεί να προσαρμοστεί ώστε να λαμβάνει υπόψη τη διαχρονική αξία του χρήματος. Χρησιμοποιεί στους υπολογισμούς παρούσες αξίες ταμειακών ροών.

δ) Μέθοδος της Καθαρής Παρούσας Αξίας (Net Present Value -NPV),

Είναι η διαφορά μεταξύ της Παρούσας Αξίας των Αναμενόμενων Πρόσθετων Ετήσιων Καθαρών (μετά από φόρους) Ταμειακών Ροών, οι οποίες προέρχονται από το επενδυτικό πρόγραμμα και του Κεφαλαίου που απαιτείται για την απόκτηση τους

ε) Μέθοδος του Εσωτερικού Βαθμού Απόδοσης (Internal rate of Return - IRR),

Ο Εσωτερικός Βαθμός Απόδοσης είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο το οποίο εξισώνει την παρούσα αξία των πρόσθετων ετήσιων ταμειακών ροών μετά από φόρους οι οποίες προέρχονται από την επένδυση με το αρχικό κόστος της επένδυσης. Αναφέρεται στο βαθμό απόδοσης που αναμένουμε από μια επένδυση.

ΣΤ) Μέθοδος του Δείκτη Αποδοτικότητας (Profitability index - PI)

Δείχνει τη σχετική αποδοτικότητα ενός επενδυτικού προγράμματος ή την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών εισροών ανά μονάδα επενδεδυμένου κεφαλαίου.

1.10 Διαχείριση Ταμειακής Ροής - Ανάλυση και Προϋπολογισμός

Ταμειακή Ροή είναι η κίνηση του χρήματος από και προς την εταιρεία. Αυτός ο κύκλος των μετρητών (εισροές / εισπράξεις και εκροές / πληρωμές) είναι που καθορίζει και την οικονομική ευρωστία κάθε επιχείρησης.

Ανάλυση εισροών / εκροών είναι η μελέτη των ταμειακών εισροών και εκροών μιας επιχείρησης με απώτερο σκοπό τη διατήρηση επαρκούς ρευστότητας για τη λειτουργία της. Η επιχείρηση μπορεί να αποφύγει προβλήματα ρευστότητας και να βελτιώσει την ταμειακή της κατάσταση πραγματοποιώντας ανάλυση σε συγκεκριμένους λογαριασμούς όπως οι εισπρακτέοι και οι πληρωτέοι λογαριασμοί ή το ύψος των αποθεμάτων.

Διαχείριση Ταμειακής Ροής είναι η διαδικασία κατά την οποία ελέγχουμε, αναλύουμε και προσαρμόζουμε τις ταμειακές ροές. Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει κατανόηση της πλήρους λειτουργίας της επιχείρησης καθώς και του συναλλακτικού της κυκλώματος η οποία επιτυγχάνεται μέσω της βελτίωσης διαδικασιών.

Η πιο σημαντική παράμετρος της Διαχείρισης Ταμειακής Ροής στις ΜμΕ είναι η ελαχιστοποίηση των προβλημάτων ρευστότητας που προκαλούνται εξαιτίας του χρονικού κενού μεταξύ των εισπράξεων και των πληρωμών.

Η κατανομή των εσόδων σε όλο το δωδεκάμηνο προκειμένου να καλύψει κόστη που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια της χρήσης θα διασφαλίσει ότι όλες οι υποχρεώσεις θα πληρωθούν.

Είναι εξίσου σημαντικό να αναλυθούν όχι μόνο οι τρέχουσες ταμειακές ροές, αλλά και οι ροές που θα προκύψουν από μελλοντικά έσοδα και έξοδα.

Εφόσον καταγραφούν τα προβλεπόμενα έσοδα και έξοδα, μπορούν να πραγματοποιηθούν συγκρίσεις μεταξύ προβλεπόμενων και πραγματικών ταμειακών ροών ώστε να προκύψουν τυχόν ασυμφωνίες.

Δημιουργώντας έναν προϋπολογισμό ταμειακών ροών:

- Μπορούμε να προβλέψουμε την πηγή και την χρήση των μετρητών μιας επιχείρησης για μελλοντικές περιόδους.
- Μπορούμε να διαπιστώσουμε τυχόν μελλοντικό πρόβλημα ρευστότητας ούτως ώστε η επιχείρηση να προβεί έγκαιρα σε διορθωτικές κινήσεις. Οι κινήσεις μπορεί να

περιλαμβάνουν χρονική μετατόπιση συγκεκριμένων συναλλαγών (αναβολή πληρωμών ή ταχύτερη είσπραξη).

Έχοντας δημιουργήσει προϋπολογισμό μετρητών μπορούμε να διαπιστώσουμε το αν θα χρειαστούμε μελλοντικά δανεισμό καθώς και το ποιο θα είναι το ύψος του.

1.11 Μελέτες Σκοπιμότητας/ Βιωσιμότητας

Ως μελέτη σκοπιμότητας / βιωσιμότητας ορίζουμε τη διαδικασία εντοπισμού προβλημάτων και ευκαιριών, στοχοθέτησης, εξεύρεσης κατάλληλων λύσεων καθώς και της στάθμισης των μειονεκτημάτων και των πλεονεκτημάτων των διάφορων εναλλακτικών. Εάν η μελέτη δείχνει ότι η επιχειρηματική ιδέα είναι βιώσιμη, το επόμενο στάδιο είναι η υλοποίηση της. Τα αποτελέσματα της μελέτης βιωσιμότητας συμβάλλουν στον αναλυτικό σχεδιασμό και μειώνουν τον χρόνο συλλογής πληροφοριών κατά την διάρκεια υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου

Σκοπός της οικονομοτεχνικής μελέτης είναι να εξετάσει την βιωσιμότητα της επένδυσης, εντοπίζοντας παράλληλα πιθανές αδυναμίες και να δώσει απάντηση στο εξής ερώτημα:

“Θα είναι επιτυχής η επένδυση;”

Οι μελέτες σκοπιμότητας/ βιωσιμότητας περιλαμβάνουν αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τη δομή της επιχείρησης, τα προϊόντα της, τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται, το σύστημα αποθήκευσης και διανομής της, τους παραγωγικούς συντελεστές της καθώς και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία θεωρείται σημαντική για τη λειτουργία της

Περιεχόμενα

- Περιγραφή της επιχείρησης:
Το προϊόν ή οι υπηρεσίες που προσφέρονται και πως θα διανέμονται στα τελικά σημεία ζήτησης
- Έρευνα αγοράς (κλαδική ανάλυση):
Περιλαμβάνει την περιγραφή του κλάδου, τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν σε αυτόν, τις προοπτικές του, τον ανταγωνισμό, τις προβλεπόμενες πωλήσεις του κ.α.
- Τεχνικός σχεδιασμός / έλεγχος:
Περιγράφει την πορεία των προϊόντων που ακολουθείται μέχρι την τελική διανομή τους στα σημεία πώλησης (π.χ. αγορές υλικών, σύστημα αποθήκευσης και διανομής, έδρα επιχείρησης και τόπος παραγωγικών εγκαταστάσεων, απαιτούμενη τεχνολογία κ.α.)
- Χρηματοοικονομική μελέτη βιωσιμότητας:
Περιλαμβάνει προβλέψεις σχετικά με το απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο, τις πηγές χρηματοδότησης, την απόδοση των χρησιμοποιούμενων κεφαλαίων κ.α.

- **Οργανωτική σκοπιμότητα:**
Λαμβάνει υπόψη το θεσμικό πλαίσιο και την δομή της επιχείρησης (μπορεί να περιλαμβάνει και πληροφορίες σχετικά με το επαγγελματικό παρελθόν και την εμπειρία των κυρίων φορέων της επιχείρησης)
- **Συμπεράσματα:**
Περιγράφει το πώς η επιχείρηση θα εκπληρώσει τους στόχους της. Οι εκτιμήσεις και οι αναλύσεις που περιλαμβάνονται στην μελέτη σκοπιμότητας πρέπει να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα γιατί οι μέτοχοι δεν θα εκτιμήσουν μόνο το τελικό συμπέρασμα αλλά θα ελέγξουν και τις παραμέτρους που το διαμορφώνουν
- **Διάρθρωση Κόστους**
Με τον όρο Διάρθρωση Κόστους εννοούμε τη συμμετοχή κάθε είδος εξόδου στο συνολικό κόστος μιας επιχείρησης. Η διάρθρωση του κόστους δεν αναφέρεται μόνο στα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την παραγωγή ενός προϊόντος (ή την παροχή μιας υπηρεσίας), αλλά λαμβάνει υπόψη όλες τις δαπάνες που προκύπτουν κατά την λειτουργία της επιχείρησης. Επομένως, αναλύονται τόσο τα έξοδα μισθοδοσίας και των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, όσο και τα έξοδα προώθησης προϊόντων καθώς και γενικότερα τα έξοδα πωλήσεων.

Η διοίκηση μιας επιχείρησης, γνωρίζοντας τη διάρθρωση των εξόδων της, αποκτά πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της καθώς:

- Η γνώση της τρέχουσας διάρθρωσης του κόστους οδηγεί σε καλύτερο και ακριβέστερο υπολογισμό της μοναδιαίας τιμής για κάθε προϊόν που παράγεται/ διατίθεται
- Η ανάλυση των εξόδων που αποτελούν τη δομή δαπανών μπορεί να βοηθήσει στην αναγνώριση σημείων στη διαδικασία που μπορούν να βελτιωθούν αυξάνοντας την αποδοτικότητα και σε πιο υπεύθυνη χρήση των διαθέσιμων πόρων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΚΙΝΗΤΡΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

2.1 Εισαγωγή

Η αναπλήρωση του επενδυτικού κενού που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της 10ετούς κρίσης αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη χώρα μας. Στόχος της Ελλάδας είναι στη νέα περίοδο να προσεγγίσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ως προς το ύψος των συνολικών επενδύσεων, μέσα από ένα ισχυρό κύμα ιδιωτικών επενδύσεων. Στις Ιδιωτικές Επενδύσεις συμπεριλαμβάνονται και οι άμεσες ξένες επενδύσεις σε συνδυασμό με ένα στοχευμένο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων και ιδιαίτερα της μεταποίησης, όπως επιτάσσει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την από 10/3/2020 Ανακοίνωσή της για «Μια Νέα Βιομηχανική Στρατηγική για την Ευρώπη» η οποία επικεντρώνεται στην ικανότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας να ηγηθεί της διττής, οικολογικής και ψηφιακής μετάβασης, με την προσδοκία της ώθησης της ανταγωνιστικότητά μας

Στο «Σχέδιο Ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία», που εκπονήθηκε από την Επιτροπή Πισσαρίδη, αναφέρεται μεταξύ άλλων σε ειδικό κεφάλαιο για τη βιομηχανία ότι «η Ελλάδα υστερεί σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες ως προς το μέγεθος του μεταποιητικού τομέα, αν και ο τομέας αυτός βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο συνολικά στην Ευρώπη σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές οικονομίες. Ο ελληνικός μεταποιητικός τομέας έχει όμως σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης». Τα εξειδικευμένα επιχειρησιακά προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ, του Ταμείου Ανάκαμψης και των εθνικών πόρων του Εθνικού Ταμείου Ανάπτυξης (ΕΠΑ) αποτελούν τα εργαλεία για την επίτευξη των αναπτυξιακών και επενδυτικών στόχων της χώρας.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο κινήτρων ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων (Ν. 4864/2021) στόχο έχει να εξυπηρετήσει την εθνική επενδυτική στρατηγική αλλά ταυτοχρόνως να διευκολύνει τη στοχευμένη, γρήγορη και απλοποιημένη διεκπεραίωση, χωρίς την περιττή γραφειοκρατία που δυσκολεύει και αποθαρρύνει τους επενδυτές και περιορίζει την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των κρατικών ενισχύσεων.

2.2 Περιφερειακή πολιτική ανάπτυξης

Η περιφερειακή πολιτική είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ και στοχεύει σε όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων

εργασίας, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών.

Σκοπός της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής είναι να συντονίζει τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές με τον ορισμό των γενικών κατευθύνσεων και τη διατύπωση ορισμένων αρχών που πρέπει να τηρούνται προκειμένου να μην υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών- μελών μέσω της κάλυψης των ενισχύσεων του ενός από τα άλλα κράτη μέλη.

Η περιφερειακή πολιτική έχει ισχυρό αντίκτυπο σε πολλούς τομείς. Οι επενδύσεις βοηθούν να υλοποιηθούν πολλοί άλλοι στόχοι πολιτικής της ΕΕ και συμπληρώνει πολιτικές της ΕΕ, όπως εκείνες που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την απασχόληση, την ενέργεια, το περιβάλλον, την ενιαία αγορά, την έρευνα και καινοτομία.

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής συγκεντρώνεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες και περιφέρειες ώστε να τις βοηθήσει να φτάσουν στο επίπεδο των άλλων χωρών και να μειωθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και εδαφικές διαφορές οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται στην ΕΕ.

Η περιφερειακή πολιτική η οποία έχει υλοποιηθεί τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα είχε μάλλον αποσπασματικό χαρακτήρα αδυνατώντας να επιλύσει τα προβλήματα της οικονομικής ανισότητας μεταξύ των περιφερειών της αλλά και να αναδείξει τα περιφερειακά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Οι πιο γνωστές μορφές άσκησης περιφερειακής πολιτικής από τις Ελληνικές Κυβερνήσεις είναι οι δημόσιες επενδύσεις, οι οποίες χρηματοδοτούνται είτε από εθνικούς είτε από κοινοτικούς πόρους και στοχεύουν, ως επί το πλείστον, στην ανάπτυξη των υποδομών (λιμάνια, οδικό δίκτυο, τηλεπικοινωνίες, αειφόρος ανάπτυξη κ.τ.λ) καθώς επίσης και τα κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις (εγχώριες και ξένες) που παρέχονται μέσω του λεγόμενου «Αναπτυξιακού Νόμου».

Πέραν των Αναπτυξιακών Νόμων και τα Προγράμματα ΕΣΠΑ (πχ ΕΣΠΑ 2007 -2013, 2014-2020, κλπ) χρηματοδοτούν τις ιδιωτικές επενδύσεις.

Επιπλέον, η εμφάνιση μιας πρωτόγνωρης, για την παγκόσμια ιστορία, πανδημίας, του ιού του κορονοϊού, στα τέλη του 2019 με αρχές του 2020 επηρέασε σε σημαντικό βαθμό τις οικονομίες σε όλο τον κόσμο. Αρκετές εταιρείες δεν μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν αυτή την απειλή και έκλεισαν εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν. Πολλοί εργαζόμενοι έμειναν άνεργοι και οι προοπτικές για το μέλλον ήταν ιδιαίτερα αβέβαιες. Για το λόγο αυτό θεσπίστηκαν Έκτακτα Προγράμματα Ενίσχυσης Λόγω Πανδημίας COVID-19 από την Ε.Ε., όπως:

- Έκτακτο Πρόγραμμα Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού Λόγω Πανδημίας (PEPP)

- Επιχορήγηση Υφιστάμενων ΜμΕ Επιχειρήσεων Του Κλάδου Του Λιανεμπορίου, Για Την Δημιουργία Και Διαχείριση Ηλεκτρονικού Καταστήματος
- Επιδότηση Κεφαλαίου Κίνησης Πληττόμενων Από Την Πανδημία Τουριστικών Επιχειρήσεων Φιλοξενίας
- Επιδότηση Τόκων Υφιστάμενων Δανείων Μικρών Και Μεσαίων Επιχειρήσεων Πληττόμενων Από Τα Μέτρα Για Την Αντιμετώπιση Της Πανδημίας Της Νόσου COVID-19

2.3 Είδη επενδύσεων

Υπάρχουν δύο κύριες κατηγορίες ξένων επενδύσεων:

- άμεσες επενδύσεις,
- έμμεσες επενδύσεις (επενδύσεις χαρτοφυλακίου)

Οι έμμεσες επενδύσεις αποτελούν κατά κύριο λόγο μια διεθνή κίνηση κεφαλαίου ενώ οι άμεσες επενδύσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν και χωρίς την κίνηση αυτή.

2.3.1. Άμεσες ξένες επενδύσεις

Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) πραγματοποιούνται όταν μια εταιρεία, πολυεθνική εταιρεία ή ιδιώτης από μια χώρα επενδύει σε περιουσιακά στοιχεία άλλης χώρας ή αναλαμβάνει μερίδιο συμμετοχής στις εταιρείες της. Σε γενικές γραμμές, αποκτά τη μορφή απόκτησης συμμετοχής σε υπάρχουσα επιχείρηση στην αλλοδαπή ή για την ίδρυση θυγατρικής με σκοπό την επέκταση της λειτουργίας υφιστάμενης επιχείρησης της εν λόγω χώρας.

Με τις άμεσες επενδύσεις ιδρύεται ή επεκτείνεται μια επιχείρηση και συγχρόνως αποκτάται ο έλεγχός της. Για την πραγματοποίηση όμως αυτού του σκοπού δεν μεταφέρονται από το εξωτερικό όλα τα απαραίτητα ποσά στην περίπτωση που οι επενδυτές έχουν τη δυνατότητα δανεισμού στην εσωτερική αγορά. Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) συνεπάγονται τη μακροχρόνια σχέση και διαρκή έλεγχο μιας ξένης εταιρείας, οργανισμού ή / και ατόμου, σε μια εγχώρια εταιρεία. Ο ξένος επενδυτής έχει σημαντικό λόγο στη διοίκηση της εταιρείας. Ο όρος ΑΞΕ περιλαμβάνει την παροχή κεφαλαίων τόσο των αρχικών όσο και των λοιπών μεταγενέστερων συναλλαγών μεταξύ των δυο εταιρειών. Οι επενδύσεις αυτές παίρνουν κυρίως τη μορφή συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο, επαναεπενδύμενων κερδών (σε αναλογία με το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου που κατέχει η ξένη εταιρεία) και ενδοεπιχειρησιακών δανείων.

Το μεγαλύτερο πλήθος των ξένων επενδύσεων πραγματοποιούνται από πολυεθνικές εταιρείες. Οι πολυεθνικές εταιρείες είναι επιχειρήσεις που περιλαμβάνουν τη μητρική

εταιρεία και συνδεδεμένες εταιρείες στο εξωτερικό. Ως μητρική εταιρεία ορίζεται αυτή που κατέχει μέρος – τουλάχιστον το 10% – του μετοχικού κεφαλαίου άλλων εταιρειών σε ξένες χώρες (άλλες από αυτήν που έχει την έδρα της).

Οι κυριότεροι παράγοντες που προσδιορίζουν την λήψη απόφασης για την πραγματοποίηση μιας άμεσης επένδυσης στο εξωτερικό είναι οι ίδιοι με τις λοιπές ιδιωτικές επενδύσεις και επίσης:

- Ο φυσικός πλούτος μιας χώρας,
- Οι διαφορές στο κόστος παραγωγής,
- Οι εθνικές ιδιομορφίες σε ότι αφορά τον προστατευτισμό,
- Πρόσβαση σε γειτονικές αγορές,
- Η στόχευση της εταιρείας (π.χ. στοχεύει στην κατάληψη μεριδίων της εγχώριας αγοράς ή σε εξαγωγική δραστηριότητα) και το είδος της δραστηριότητας (μεταποιητική, εμπορική, νέα τεχνολογία, τουρισμός κλπ).

Βέβαια το προηγούμενο πλέγμα προσδιοριστικών παραγόντων πρέπει να ειδωθεί μέσα από το πρίσμα των νέων δεδομένων της νέας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Η κατάργηση πολλών εμποδίων (General Agreement for Trade and Tariffs –GATT) στην πρόσβαση των αγορών, η πρόοδος της τεχνολογίας και η ανάδειξη νέων τύπων επιχειρήσεων, έχουν μεταβάλει τη σπουδαιότητα των παραπάνω παραγόντων. Έτσι για παράδειγμα η γεωγραφική θέση μιας χώρας και το κόστος μεταφοράς των προϊόντων μπορεί να μην έχει πια μεγάλη σημασία ενώ αντίθετα να είναι πολύ σημαντικό το επίπεδο του εργατικού δυναμικού στον χειρισμό των ξένων γλωσσών και της υψηλής τεχνολογίας.

Η Enterprise Greece είναι ο αρμόδιος εθνικός φορέας, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εξωτερικών, που προσελκύει ξένες άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα και προωθεί τις εξαγωγές ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στο εξωτερικό.

Ως μέλος του μηχανισμού Οικονομικής Διπλωματίας του Υπουργείου Εξωτερικών, συνεργάζεται στενά με το δίκτυο των Πρεσβειών, των Προξενείων και των Γραφείων ΟΕΥ, μεταξύ άλλων, σε όλες τις σημαντικές αγορές του κόσμου, ώστε να επιτυγχάνει συνέργειες και να υλοποιεί κοινές δράσεις, εξοικονομώντας πόρους και αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας, για την επίτευξη αποτελεσμάτων με το μεγαλύτερο δυνατό θετικό αντίκτυπο.

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) θα επιτρέψει στα κράτη μέλη της ΕΕ και στην Επιτροπή να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις επενδύσεις από τρίτες χώρες που ενδέχεται να επηρεάσουν την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη στην ΕΕ.

2.3.2 Οι μη άμεσες ξένες επενδύσεις

Αναφέρονται, επίσης, ως «επενδύσεις χαρτοφυλακίου σε ξένο χαρτοφυλάκιο» και πραγματοποιούνται όταν οι εταιρείες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή τα φυσικά πρόσωπα αγοράζουν συμμετοχές σε εταιρείες σε ξένο χρηματιστήριο. Αυτό το είδος της επένδυσης δεν γίνεται με σκοπό να αποκτήσει ελέγχουσα συμμετοχή στην εκδότρια εταιρεία. Κατά κανόνα, αυτού του είδους οι επενδύσεις έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα και πραγματοποιούνται με σκοπό να αξιοποιηθούν οι ευνοϊκές αλλαγές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες ή να εξασφαλιστούν βραχυπρόθεσμα κέρδη επί των διαφορών των επιτοκίων. Παρέχει στους επενδυτές την ευκαιρία να διαφοροποιήσουν τα χαρτοφυλάκιά τους και να διαχειρίζονται καλύτερα τον σχετικό κίνδυνο.

Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου στο εξωτερικό μπορούν επίσης να συμβάλουν στην ενίσχυση των εγχώριων κεφαλαιαγορών, μέσω της ενίσχυσης της ρευστότητας και της συμβολής στη βελτίωση της λειτουργίας τους. Αυτό με τη σειρά του θα οδηγήσει στη βέλτιστη κατανομή του κεφαλαίου και των πόρων στην εγχώρια οικονομία. Για μια αναδυόμενη οικονομία, οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξή της, δημιουργώντας σημαντικό πλούτο

2.4 Ο ρόλος των κινήτρων στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων

2.4.1 Ο Αναπτυξιακός Νόμος – Ιστορική Ανασκόπηση

Τόσο στις αναπτυγμένες, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες, η παροχή κινήτρων για την προσέλκυση επενδύσεων, ξένων και μη, αποτελεί μια ευρέως διαδεδομένη πρακτική. Η Ελλάδα, εξαιτίας και της παρεμβατικής κυβερνητικής πολιτικής που ασκεί σε πολλούς τομείς της οικονομίας της, εφαρμόζει την ίδια πρακτική. Η παροχή επενδυτικών κινήτρων πολύ συχνά συνδέεται όχι μόνο με το είδος της επένδυσης που επιθυμούν να προσελκύσουν τα διάφορα κράτη, αλλά και με τον καθορισμό, μέσω διαφορετικών κινήτρων, των περιοχών που οι επενδύσεις αυτές θα ήταν χρήσιμο να εγκατασταθούν. Και αυτό επειδή στόχος όλων των χωρών, όπως και της Ελλάδας, είναι η δημιουργία μιας ισόρροπης ανάπτυξης, όπου τα επενδυτικά κίνητρα θα αντισταθμίζουν τους τυχόν περιορισμούς στις υποδομές, την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, τη γεωγραφική τους τοποθεσία, κλπ. συγκεκριμένων περιοχών.

Η ενίσχυση των ιδιωτικών επιχειρήσεων, ξένων και μη, προκειμένου να εγκατασταθούν στην ελληνική επικράτεια παρέχεται μέσω του λεγόμενου «Αναπτυξιακού Νόμου». Πιο συγκεκριμένα, η μεταπολεμική αναπτυξιακή πολιτική των Ελληνικών Κυβερνήσεων, ουσιαστικά δηλαδή από το 1952 και ύστερα, όπως αυτή εκφράστηκε μέσα από τους νόμους επενδυτικών κινήτρων είχε τους ακόλουθους στόχους:

- Τον προσανατολισμό των επιχειρηματικών μονάδων για νέες επενδύσεις και συσσώρευση κεφαλαίου
- Την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων
- Την ανάπτυξη σύγχρονων επιχειρηματικών μονάδων
- Την αποκέντρωση των επιχειρηματικών μονάδων

Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση των τριών πιο πρόσφατων νόμων επενδυτικών κινήτρων, που καλύπτουν την εξεταζόμενη περίοδο της κρίσης από το 2010 έως και το 2020, παραθέτουμε επιγραμματικά την ιστορική εξέλιξη αυτών:

- Ν.Δ. 2687/53 *"Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού"*
- Ν.Δ. 4171/61 *"Περί λήψεως γενικών μέτρων για την υποβοήθηση της αναπτύξεως της οικονομίας της χώρας"*
- Ν.Δ. 1078/71 *"Περί λήψεως φορολογικών και άλλων μέτρων προς ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης"*
- Ν.Δ. 1312/72 *"Περί νέων μέτρων προς ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης"*
- Ν.Δ. 1313/72 *"Περί μέτρων ενίσχυσης της τουριστικής ανάπτυξης"*
- Ν. 289/76 *"Περί παροχής κινήτρων για την ανάπτυξη παραμεθόριων περιοχών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων"*
- Ν. 849/78 *"Περί παροχής κινήτρων για την ενίσχυση της περιφερειακής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας"*
- Ν. 1116/81 *"Περί παροχής κινήτρων για την ενίσχυση της περιφερειακής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας και τη ρύθμιση συναφών θεμάτων"*
- Ν. 1262/82 *"Για την παροχή κινήτρων ενίσχυσης της Οικονομικής και Περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας και τροποποίηση συναφών διατάξεων"*
- Ν. 2601/1998 *"Ενισχύσεις ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας"*
- Ν. 3299/2004 *"Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση"*
- Ν. 3908/2011 *"Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή"*
- Ν. 4399/2016 *"Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας"*
- Ν. 4864/2021 *«Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και*

στρατηγικές επενδύσεις, δημιουργία πλαισίου για τις εταιρείες τεχνοβλαστούς και άλλες επείγουσες διατάξεις για την ανάπτυξη.»

➤ Ν. 4887/2022 «*Αναπτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη*»

Η Ελλάδα εντάχθηκε το 1981 στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.), και ως εκ τούτου οι στόχοι του Αναπτυξιακού Νόμου διαφοροποιήθηκαν. Οι αλλαγές αφορούσαν τη διαίρεση της χώρας σε περιοχές κινήτρων και την παροχή δημοσιονομικών και χρηματοοικονομικών κινήτρων με βάση οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια με τη συμμετοχή της κυβέρνησης στο κεφάλαιο μεγάλων επενδύσεων. Ο κύριος στόχος της πολιτικής κινήτρων ήταν να δημιουργηθούν βιώσιμες μονάδες, ικανές να προωθήσουν την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας και ταυτόχρονα να καταστούν ανταγωνιστικές σε διεθνές επίπεδο.

Ο βαθμός αποτελεσματικότητας τόσο του Ν.849/78, όσο και του Ν.1116/81 κυμάνθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα από τους αρχικούς στόχους, λόγω της δυσχέρειας εφαρμογής τους για μικρά χρονικά διαστήματα, στην αντιμετώπιση θεμάτων ζωτικής σημασίας για τη βιωσιμότητα των επενδυτικών σχεδίων, καθώς και την έλλειψη συντονισμού κατά τις διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής επενδυτικών προγραμμάτων, σύμφωνα με τους στόχους της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής.

Ο Ν.1262/82 υπερτερεί των προηγούμενων αναπτυξιακών νόμων σε ότι αφορά την ανταπόκριση των επενδυτών, το ρυθμό υλοποίησης και την περιφερειακή διάσταση. Πάντως, παρατηρείται και πάλι διάσταση μεταξύ των υπαγωγών νέων επενδυτικών προγραμμάτων και των υλοποιήσεων. Με την εισαγωγή αυτού του Νόμου διαφαίνεται η ξεκάθαρη αφοσίωση του Ελληνικού Κράτους να δραστηριοποιηθεί υπέρ της προσέλκυσης επενδύσεων στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της Ελληνικής επικράτειας. Αυτό έλαβε χώρα με δύο τρόπους: αφενός μέσω της αύξησης της διαφοράς επιχορήγησης υπέρ των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών σε σχέση με την Αττική, και αφετέρου με την επιβολή σημαντικών γραφειοκρατικών προβλημάτων για την εγκατάσταση βιομηχανιών στην Αττική (Vasiliadis, 2006: 189).

Σχετικά με την περιφερειακή κατανομή των επενδύσεων σημειώνεται ότι στη διάρκεια ισχύος του Ν. 1262/82 πέραν του 70%, αυτός υλοποιήθηκε στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της χώρας, γεγονός που αποτελεί σημαντική θετική εξέλιξη. Ως πλέον δυναμικές περιφέρειες, από άποψη ικανότητας προσέλκυσης επενδύσεων, εμφανίζονται οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας.

Η αυξημένη διαφορά επιχορήγησης υπέρ των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών συνεχίστηκε και στους επόμενους αναπτυξιακούς νόμους Ν.2601/98 αρχικά και κατόπιν μέσω του Ν. 3299/ 2004.

Όλες οι Ελληνικές Κυβερνήσεις προσέδωσαν σημαντική βαρύτητα στην ενίσχυση των επενδυτικών κινήτρων τόσο για τις Ελληνικές, όσο και για τις ξένες επιχειρήσεις. Οι προσπάθειες αυτές των Κυβερνήσεων είχαν ως αποτέλεσμα τη νομοθετική αποτύπωση των επενδυτικών κινήτρων, αρχικά μέσω του Ν. 2601/ 98 και κατόπιν μέσω του Ν. 3299/ 2004.

Σκοπός του Ν. 2601/98 ήταν η ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, η αύξηση της απασχόλησης και η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Τα επενδυτικά κίνητρα τα οποία αυτός παρείχε ίσχυαν τόσο για τις ξένες, όσο και για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Οι δράσεις που προκρίνονταν με βάση το Ν. 2601/98 αφορούσαν περισσότερο τις βιομηχανικές δραστηριότητες, την εξόρυξη μεταλλευμάτων, την ενέργεια, την έρευνα, και την ανάπτυξη λογισμικού (Kokkinou, Α. και Psycharis, Ι.,2004: 295).

Οι νόμοι κρατικών ενισχύσεων των ιδιωτικών επενδύσεων, λειτουργούν ως ενθάρρυνση και παρακίνηση της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας προκειμένου να μεγεθυνθεί το ύψος του επενδύμενου κεφαλαίου σε παραγωγικές μονάδες με τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων. Γίνεται ρητή πρόβλεψη στους εκάστοτε αναπτυξιακούς νόμους ότι οι ενισχύσεις παρέχονται ως κίνητρο για την περαιτέρω ανάπτυξη δραστηριοτήτων ή έργων και όχι για δραστηριότητες, τις οποίες θα ανέπτυξε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος, ακόμη και αν δεν του είχε χορηγηθεί η ενίσχυση.

2.4.1.1 Νόμος 3299/ 2004 «Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση»

Ο Ν. 3299/2004 άρχισε να εφαρμόζεται από το Μάρτιο του 2005, μετά την εξασφάλιση της έγκρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη συμβατότητά του με τη Συνθήκη Ε.Κ. και την έκδοση των απαραίτητων κανονιστικών αποφάσεων. Αυτός περιελάμβανε τον εμπλουτισμό των ενισχυόμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με νέα είδη επενδυτικών σχεδίων και τον προσδιορισμό συγκεκριμένων προθεσμιών για τις διαδικασίες αξιολόγησης, ελέγχου και εκταμίευσης των εγκεκριμένων επενδύσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε με το νόμο 3299/2004 στην ενίσχυση επενδύσεων σε νέες τεχνολογίες και καινοτομικά προϊόντα, στην ενίσχυση της εξωστρέφειας της οικονομίας, στην ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην προστασία του περιβάλλοντος και στη μείωση του χάσματος ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών της χώρας.

Ειδικότερα ο Νόμος 3299/2004, τροποποιημένος σύμφωνα με το Ν. 3522/2006, είχε εισαγάγει κάποιες σημαντικές αλλαγές σε σχέση με τον προηγούμενο Ν. 2601/1998 και πιο συγκεκριμένα μείωσε το κατώτατο όριο επένδυσης υπαγωγής στα κίνητρα στα 100.000,00 €. Επίσης, έχει εντάξει για πρώτη φορά την υπαγωγή στα κίνητρα των εμπορικών επιχειρήσεων, μείωσε την ίδια συμμετοχή στο 25%, προσαύξησε τις επιχορηγήσεις των ΜμΕ μέχρι και 20% επιπλέον και εισήγαγε ειδικές απαλλαγές για επενδύσεις άνω των 100.000.000,00€.

Αναλυτικότερα, οι σημαντικότερες καινοτομίες που εισήγαγε ήταν:

α. Η άρση της διάκρισης των νέων και παλαιών φορέων. Κατά αυτόν τον τρόπο όλες οι επιχειρήσεις είτε ήταν νεοϊδρυόμενες είτε υφιστάμενες είχαν δικαίωμα πρόσβασης εναλλακτικά σε όλα τα είδη των ενισχύσεων:

- i. Επιχορήγηση ή επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης
- ii. Φορολογικής απαλλαγής
- iii. Επιδότησης του μισθολογικού κόστους

β. ουσιαστική προώθηση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Για πρώτη φορά εισήχθη ως κίνητρο η επιδότηση του μισθολογικού κόστους των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από μία επένδυση. Το μέτρο αυτό συνέβαλλε ουσιαστικά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην αύξηση της απασχόλησης, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις επενδύσεων εντάσεως εργασίας αλλά και υψηλής εξειδίκευσης, όπου το κόστος της απασχόλησης είναι υψηλότερο από το κόστος της επένδυσης.

γ. Η παροχή πρόσθετων ενισχύσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Μ.μ.Ε). Αναγνωρίζοντας τη σημασία των ΜμΕ στην οικονομική δραστηριότητα και τη συμβολή τους στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης απασχόλησης, ο νόμος αυτός προέβλεπε αύξηση των ενισχύσεων προς τις επιχειρήσεις αυτές μέχρι και 20 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τις προβλεπόμενες ανά περιοχή της χώρας.

δ. Η διεύρυνση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με τα παρεχόμενα από το ν.3299 κίνητρα. Συγκεκριμένα, συμπεριλήφθηκαν επενδύσεις του τριτογενούς τομέα, του εμπορίου, επενδύσεις που εισήγαγαν καινοτομίες και προωθούσαν την τεχνολογική ανάπτυξη, επενδυτικά προγράμματα αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος

ε. Τροποποίηση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων, αξιολόγησης, παρακολούθησης και καταβολής των ενισχύσεων. Οι βασικές διαφοροποιήσεις που εισήγαγε ο συγκεκριμένος νόμος:

- i) επέτρεψαν σε κάθε επιχείρηση που επιθυμεί να ενισχυθεί με τα κίνητρα του αναπτυξιακού νόμου να υποβάλλει σχετικό αίτημα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους,

- ii) στόχευαν στη δημιουργία ενός βελτιωμένου και περισσότερο αντικειμενικού συστήματος αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων,
- iii) επιδίωξαν τη μείωση του αριθμού των αναγκαίων ελέγχων αλλά και τη συντόμευση του χρόνου διενέργειας τους με αποτέλεσμα την ταχύτερη καταβολή των εκταμιεύσεων και
- iv) είχαν ως φιλοδοξία να καταστήσουν ένα αποτελεσματικό σύστημα παρακολούθησης όλων των ενισχυόμενων επενδυτικών προγραμμάτων.

Η τροποποίηση από το Ν. 3522/ 2006 (Ν. 3299/2004 Β΄ Φάση), μείωσε τις κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων σε δύο (2)¹, βάσει των οποίων παρέχονται επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις, διατήρησε τη φιλοσοφία των Περιοχών, κατήργησε τη σύνδεση επιχορηγήσεων και θέσεων εργασίας, όπως και τη διάκριση νέων και παλιών επιχειρήσεων στα κίνητρα, και όρισε μέγιστο ύψος ενίσχυσης το 55% της επένδυσης. Πιο συγκεκριμένα η επικράτεια διαιρέθηκε στις ακόλουθες περιοχές:

- Περιοχή Α΄ περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης πλην των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) και των νησιών των Νομών αυτών που εντάσσονται στην Περιοχή Β΄.
- Στην Περιοχή Β΄ εντάσσονται οι Νομοί Περιφέρειας Θεσσαλίας (Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων), οι Νομοί της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδων, Δωδεκανήσου), οι Νομοί της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου), οι Νομοί της Περιφέρειας Κρήτης (Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων), οι Νομοί της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Χαλκιδικής, Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας), οι Νομοί της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών, Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς), καθώς και οι Νομοί της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος (Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας).
- Περιοχή Γ΄ όπου εντάσσονται οι Νομοί της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου), τους Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου (Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας), τους Νομούς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Λέσβου, Χίου, Σάμου), τους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Λακωνίας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας), καθώς και τους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος (Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας).

¹ Στην Κατηγορία 1 των επενδυτικών σχεδίων εντάσσονται τα επενδυτικά σχέδια στον τομέα του τουρισμού, στον τριτογενή τομέα και τα ειδικά επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες στον τουρισμό, στο δευτερογενή και πρωτογενή τομέα. Στην Κατηγορία 2 των επενδυτικών σχεδίων εντάσσονται τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Έτσι, με βάση τα ανωτέρω οι ενισχύσεις για επενδυτικά σχέδια, τόσο από Έλληνες όσο και από ξένους επιχειρηματίες, κατανέμονται ως εξής:

i) Επιχορήγηση ή / και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης ή επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης

	Περιοχή	Περιοχή	Περιοχή
Κατηγορία επένδυσης	A	B	Γ
Κατηγορία 1	20%	30%	40%
Κατηγορία 2	15%	25%	35%

ii) Φορολογική απαλλαγή

	Περιοχή	Περιοχή	Περιοχή
Κατηγορία επένδυσης	A	B	Γ
Κατηγορία 1	60%	100%	100%
Κατηγορία 2	50%	100%	100%

Στα παραπάνω ποσοστά παρέχεται επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης έως 10% για τις μεσαίες επιχειρήσεις και έως 20% για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις.

Ως προς τα κριτήρια υπαγωγής στο καθεστώς ενισχύσεων του ν. 3299 αυτά διαχωρίζονταν σε τρεις (3) ομάδες.

Η πρώτη ομάδα κριτηρίων αφορά στα κριτήρια αξιολόγησης του φορέα της επένδυσης. Εξετάζονταν η εμπειρία ο δυναμισμός και τα παρελθόντα αποτελέσματα στην περίπτωση υφιστάμενου φορέα ή τα ανάλογα χαρακτηριστικά για τους μετόχους στην περίπτωση νεοϊδρυόμενου. Επίσης, εξετάζονταν η δυνατότητα κάλυψης της ίδιας συμμετοχής αλλά και το μέγεθος του φορέα.

Η δεύτερη ομάδα τα κριτήρια τεχνοοικονομικής αξιολόγησης των επενδυτικών προτάσεων και βιωσιμότητας της επένδυσης. Εξετάζονταν η τήρηση προδιαγραφών και η επάρκεια της τεχνοοικονομικής μελέτης, η πληρότητα του επιχειρηματικού σχεδιασμού, ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της επένδυσης και η οργάνωση της επιχείρησης για την υλοποίησή της, η προοπτική δυναμικής ανάπτυξης του κλάδου και οι προοπτικές κερδοφόρας δραστηριότητας της επιχείρησης που θα δημιουργηθεί ή της ήδη υφιστάμενης λόγω της επένδυσης.

Η Τρίτη ομάδα περιλαμβάνει τα κριτήρια συμβολής της επένδυσης στους στόχους του αναπτυξιακού νόμου. Τα κριτήρια αυτά αφορούν

- i) συμβολή στην αύξηση της απασχόλησης
- ii) συμβολή στην περιφερειακή σύγκλιση,
- iii) συμβολή στην ανταγωνιστικότητα και
- iv) συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση συμβατικής ενέργειας.

Η αξιολόγηση των επενδύσεων γίνεται από τις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες (Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων, Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Ανάπτυξης των Περιφερειών, Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας και Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων Α.Ε.) και τις αντίστοιχες αρμόδιες γνωμοδοτικές επιτροπές.

Η υποβολή αιτήσεων επενδυτικών σχεδίων για την υπαγωγή τους στις ενισχύσεις της επιχορήγησης ή και της επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης ή της επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3299/2004, έληξε την 29η Ιανουαρίου 2010.

2.4.1.2 Νόμος 3908/2011 «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή»

Με το Ν. 3908/2011 (ΦΕΚ 8/Α'/1.2.2011) το μεγάλο εύρος οικονομικών δραστηριοτήτων που μπορεί να απευθύνεται η επενδυτική πρωτοβουλία συγκεκριμενοποιείται σε επί μέρους στόχους με τη θεσμοθέτηση τριών Γενικών Κατηγοριών επενδυτικών σχεδίων και τεσσάρων Ειδικών, τα οποία θα ενεργοποιούνται κατ' έτος, έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και προβλέπεται ιδιαίτερο Καθεστώς Ενισχύσεων για καθένα απ' αυτά.

Αρχικά, τα επενδυτικά σχέδια στο Ν.3908/2011 διακρίνονται σε Γενικά και Ειδικά.

Ι) Τα Γενικά Επενδυτικά Σχέδια διακρίνονται στις εξής κατηγορίες / καθεστώτα ενίσχυσης:

α) Γενικής Επιχειρηματικότητας,

Στην πρώτη κατηγορία γενικών επενδυτικών σχεδίων, εκείνων της Γενικής Επιχειρηματικότητας, περιλαμβάνονται όλα τα ενισχυόμενα είδη επενδυτικών σχεδίων, που η συμβολή τους στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας θα αποτελεί σημαντικό κριτήριο επιλογής τους. Στην κατηγορία αυτή των επενδυτικών σχεδίων προβλέπονται μόνο φορολογικές απαλλαγές, με προφανή στόχο να ενισχύονται βιώσιμα επενδυτικά σχέδια με τεκμηριωμένες προοπτικές κερδοφορίας

Υπηρεσίες Διαχείρισης των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στην κατηγορία αυτή είναι η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του ΥΠ.ΟΙ.ΑΝ. και Επιχειρησιακή Μονάδα Ανάπτυξης του ΥΠ.ΟΙ.ΑΝ. στη Θεσσαλονίκη.

β) Τεχνολογικής Ανάπτυξης στην οποία περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων και με τη χρησιμοποίηση τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών, όπως συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποίηση, τεχνολογία εξοικονόμησης ενέργειας, έργα και προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης και αξιοποίηση εξειδικευμένου επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού.

Επιλέγονται συγκεκριμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες που σε κάθε χρονική περίοδο θα εκτιμάται ο βαθμός συμβολής τους στην έρευνα και την καινοτομία, και για το σκοπό

αυτό θα υποστηρίζονται με ενισχύσεις, τόσο κεφαλαιακών κινήτρων (επιχορήγησης και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης), όσο και φορολογικών απαλλαγών.

Υπηρεσίες Διαχείρισης των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στην κατηγορία αυτή είναι η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του ΥΠ.ΟΙ.ΑΝ. και η Επιχειρησιακή Μονάδα Ανάπτυξης του ΥΠ.ΟΙ.ΑΝ. στη Θεσσαλονίκη.

γ) Περιφερειακής Συνοχής, στην οποία περιλαμβάνονται επενδυτικά σχέδια σε παραγωγικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, αντιμετωπίζουν τοπικές ανάγκες και περιφερειακά προβλήματα και με περιβαλλοντικά βιώσιμες τεχνολογικές εφαρμογές, εισάγουν τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης υδάτινων πόρων και συμβάλλουν στη φιλική προς το περιβάλλον ανασυγκρότηση, ανάπλαση και ανάπτυξη περιοχών οικονομικής δραστηριότητας.

Στηρίζονται επιχειρηματικές πρωτοβουλίες με κύριο σκοπό την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και προς τούτο τα κριτήρια επιλογής συναρτώνται με τις ιδιαιτερότητες των Περιφερειών της χώρας, την δυνατότητα αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους, τον βαθμό αντιμετώπισης γεωγραφικά προσδιορισμένων αναγκών, καθώς και την ενίσχυση των τοπικών οικονομιών. Στην κατηγορία αυτή παρέχονται επίσης ενισχύσεις κεφαλαιακών ενισχύσεων (επιχορήγηση και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης) και φορολογικών απαλλαγών.

Υπηρεσίες Διαχείρισης των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στην κατηγορία αυτή είναι η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του ΥΠ.ΟΙ.ΑΝ., η Επιχειρησιακή Μονάδα Ανάπτυξης του ΥΠ.ΟΙ.ΑΝ. στη Θεσσαλονίκη και οι Δ/σεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού των δεκατριών (13) Περιφερειών της χώρας.

II) Για τα ειδικά επενδυτικά σχέδια αναφέρονται επιγραμματικά οι κατηγορίες τους:

- α. Επιχειρηματικότητας των Νέων
- β. Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων
- γ. Ολοκληρωμένων Πολυετών Επιχειρηματικών Σχεδίων
- δ. Συνέργειας και Δικτύωσης

Άλλα χαρακτηριστικά που προβάλλουν τη διαφορετικότητα αυτού του καθεστώτος ενισχύσεων είναι:

- η κατάργηση της επιδότησης του μισθολογικού κόστους ως είδος ενίσχυσης
- ο καθορισμός ετήσιου ποσού κονδυλίων, το οποίο θα αποτελεί το όριο για την ένταξη των υποβαλλόμενων επενδυτικών σχεδίων στις διατάξεις του επενδυτικού νόμου,
- η πρόβλεψη συγκεκριμένου ποσού φορολογικού οφέλους για τις επιχειρήσεις που αξιοποιούν το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής, διασφαλίζοντας τον έλεγχο της

μορφής του κινήτρου αυτού για το οποίο μέχρι σήμερα δεν μπορούσε να υπάρξει εκ των προτέρων προσδιορισμός του.

- η δυνατότητα αξιοποίησης των μορφών χρηματοδότησης που θα παρέχει ο νέος θεσμός του Εθνικού Ταμείου Ενισχύσεων Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ) για τη μόχλευση της εγχώριας αγοράς κεφαλαίων και τη χορήγηση επιδοτούμενων δανείων στις επιχειρήσεις.
- η κατάταξη σε Πίνακα βαθμολογίας των υποβαλλόμενων προτάσεων, με βάση αντικειμενικά και ελέγξιμα κριτήρια, για την επιλογή των πλέον κατάλληλων, σε σχέση με το βαθμό εκπλήρωσης των σκοπών του καθεστώτος ενισχύσεων,
- η παραπομπή της ρύθμισης θεμάτων διαδικασίας σε προεδρικό διάταγμα, με διασφάλιση της διαφάνειας και της ταχύτητας των διοικητικών ενεργειών σ' όλα τα στάδια εφαρμογής του νέου αναπτυξιακού νόμου,
- η ένταξη στο κείμενο του νόμου μόνο των ουσιαστικών ρυθμίσεων του καθεστώτος ενισχύσεων, όπως επιβάλλει η ασφάλεια δικαίου, προσδίδοντας σ' αυτόν συνοπτικό και εύληπτο χαρακτήρα, χρήσιμο για τον καθορισμό των επιχειρηματικών επιλογών, ενώ δευτερεύουσες ρυθμίσεις αφήνονται στον κανονιστικό νομοθέτη, ώστε να υπάρχει η αναγκαία ευελιξία και προσαρμογή στις εξελισσόμενες ανάγκες.

Για τον καθορισμό του ποσοστού των περιφερειακών ενισχύσεων η Επικράτεια χωρίζεται σε τρεις ζώνες κινήτρων (Α', Β', Γ') με κριτήριο το επίπεδο ανάπτυξης, σε σύγκριση με το μέσο όρο της χώρας, ήτοι:

- Στην Α' Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι Νομοί της Αττικής και της Βοιωτίας.
- Στη Β' Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεγαλύτερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας.
- Στη Γ' Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τα νησιά των Περιφερειών Νοτίου και Βορείου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, τα νησιά που ανήκουν διοικητικά σε νομούς της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και οι παραμεθόριοι νομοί της χώρας.

Οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές και Πολύ Μικρές,

Το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου εξαρτάται από το μέγεθος του φορέα της επένδυσης και από το νομό στον οποίο υλοποιείται και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Ο καθορισμός των ποσοστών ενίσχυσης γίνεται με βάση το κατά το έτος 2007 κατά κεφαλήν ακαθάριστο

εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) κάθε νομού, σε σχέση με τον κατά το ίδιο έτος μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας.

Ειδικότερα τα ποσοστά ενίσχυσης, κατά ζώνη κινήτρων, ανέρχονται:

Ζώνες Κινήτρων	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις
Α΄	15%	20%	25%
Β΄	30%	35%	40%
Γ΄	40%	45%	50%

Όλες οι μορφές ενισχύσεων μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά, μέχρι του ανώτατου ποσοστού του παραπάνω Πίνακα.

Τα επενδυτικά σχέδια, στα οποία παρέχονται περιφερειακές ενισχύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3908/2011, πρέπει να αφορούν είτε τη δημιουργία νέας μονάδας, είτε την επέκταση υπάρχουσας μονάδας, είτε τη διαφοροποίηση της παραγωγής μίας μονάδας προς νέα πρόσθετα προϊόντα είτε τη θεμελιώδη αλλαγή στη συνολική παραγωγική διαδικασία υπάρχουσας μονάδας.

Με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθ. 33 (ΦΕΚ 33/Α΄/14.4.2011) καθορίστηκε η διαδικασία αξιολόγησης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων που υπάγονται στο ν.3908/2011. Σύμφωνα με αυτό συνιστάται Εθνικό Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΕΜΠΑ). Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται μετά από αίτηση τους φυσικά πρόσωπα - οι αξιολογητές - που πρέπει να έχουν πτυχίο Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. και σχετική εμπειρία στην αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων.

Οι αξιολογητές των επενδυτικών σχεδίων προέρχονται από το Εθνικό Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΕΜΠΑ) του Π.Δ. 33/2011 (Α΄ 83), βάσει ηλεκτρονικής κλήρωσης. Η αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων ανατίθεται σε δύο αξιολογητές οι οποίοι επιλέγονται από το οικείο Μητρώο με τυχαία ηλεκτρονική επιλογή, μέσω του ΠΣΚΕ-Επ.

Για τα επενδυτικά σχέδια Περιφερειακής Συνοχής, οι αξιολογητές επιλέγονται από διαφορετικές Περιφέρειες, αποκλεισμένων όσων είναι εγκατεστημένοι στην Περιφέρεια υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου.

Κατά την ηλεκτρονική ανάθεση τάσσεται στον αξιολογητή από την αρμόδια υπηρεσία προθεσμία ολοκλήρωσης της αξιολόγησης και αναφέρονται τυχόν σχετικές με την αξιολόγηση παρατηρήσεις που προέκυψαν κατά τον έλεγχο νομιμότητας.

Η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων μεριμνά για την κατάρτιση και επιμόρφωση των αξιολογητών και την περιοδική πιστοποίηση των δεξιοτήτων τους.

Για την εξειδίκευση των υποχρεώσεων των αξιολογητών κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και των συνεπειών που επιφέρει η μη συμμόρφωσή τους σε αυτές,

εκδίδεται Οδηγός Δεοντολογίας Αξιολογητών από τη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων, ο οποίος αναρτάται στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα του αναπτυξιακού νόμου.

Οι αιτήσεις για την υπαγωγή όλων των επενδυτικών σχεδίων υποβάλλονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η δε αξιολόγησή τους γίνεται δύο φορές το χρόνο, ήτοι από το Μάιο για επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται έως 30 Απριλίου και από το μήνα Νοέμβριο για επενδυτικά σχέδια που υποβάλλονται έως 30 Οκτωβρίου, κάθε έτους.

Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων επενδυτικών σχεδίων για την υπαγωγή τους στις ενισχύσεις του Ν. 3908/2011, έληξε το 2014.

Με το Ν. 4864/2021 «*Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και στρατηγικές επενδύσεις και δημιουργία πλαισίου για τις εταιρείες τεχνοβλαστούς*», δόθηκε παράταση μέχρι την 31.12.2022 (από 31.12.2021 που ίσχυε), η προθεσμία ολοκλήρωσης των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις των νόμων 3299/2004 και 3908/2011, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα, λόγω των δυσχερειών που προκλήθηκαν από την πανδημία του κορωνοϊού COVID-19.

2.4.1.3 Νόμος 4399/2016 «Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας»

Ο πρόσφατος νόμος εκπονήθηκε σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη συγκυρία (6ετής οικονομική κρίση, μείωση 25% ΑΕΠ, 25% ανεργία, περιορισμένη ρευστότητα στην οικονομία κ.λπ.). Δεν αποτελούσε επομένως ρεαλιστική επιλογή το ενδεχόμενο να είναι ο νόμος μια απλή διαφοροποίηση των παλαιότερων. Για το λόγο αυτό αποφασίσθηκε να γίνουν συγκεκριμένα βήματα επιστημονικής ανάλυσης και ανάδειξης των κρίσιμων ζητημάτων, πριν τη σύνταξη του τελικού κειμένου.

Ο νέος νόμος είναι σύνθετος και περιλαμβάνει 8 διαφορετικά καθεστώτα ενισχύσεων που το καθένα στοχεύει σε διαφορετική περιοχή/τομέα της οικονομίας. Αυτή η διαφοροποίηση έγινε προκειμένου να διοχετευτούν οι διαθέσιμοι πόροι με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, εκεί που υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη (απασχόληση, εξωστρέφεια, καινοτομία, ΜΜΕ) και με τρόπο που θα οδηγήσουν ή θα σηματοδοτήσουν την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας. Εάν δίνονταν οριζόντια σε όλους τους τομείς και όλες της κατηγορίες των επιχειρήσεων δεν θα υπήρχε καμία στόχευση όπως συνέβη κατά κόρον με τους παλιούς αναπτυξιακούς νόμους. Επιπλέον, με την εναρμόνιση του αναπτυξιακού νόμου με τους κοινοτικούς κανονισμούς και οδηγίες εισάγεται η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας της Ε.Ε.

Οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων μέσω του Ν.4399/16 διέπονται από το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για το ανταγωνισμό και συγκεκριμένα:

- ⇒ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 651/2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης. Οι διατάξεις του Κανονισμού αυτού εφαρμόζονται και για όλα τα θέματα που δεν ρυθμίζονται ρητά στον Ν.4399/16. Η ισχύς του ισχύοντος αυτού Κανονισμού παρατάθηκε μέχρι τις 31/12/2022.
- ⇒ Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων του οποίου η ισχύς παρατάθηκε μέχρι τις μέχρι 31/12/2021
- ⇒ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας
- ⇒ Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020) -(2014/C 200/01)
- ⇒ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων στις περιπτώσεις που ενισχυόμενες μέσω του Ν.4399/16 επενδύσεις εντάσσονται σε συγχρηματοδοτούμενα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ.

Ο Ν. 4399/2016, όπως έχει διαμορφωθεί και κωδικοποιηθεί μετά από τις εν τω μεταξύ τροποποιήσεις του που έχουν επέλθει με τους παρακάτω νόμους:

- Ν. 4441/2016
- Ν.4479/2017
- Ν. 4497/2017
- Ν.4582/2018
- Ν. 4605/2019
- Ν.4608/2019
- Ν.4635/2019
- Ν. 4684/2020
- Ν. 4712/2020
- Ν.4796/2021
- Ν.4864/2021
- Ν.4887/2022

έχει θέσει στο προοίμιο του ως επιδίωξη την επίτευξη, μέσω ειδικών καθεστώτων ενίσχυσης, των στόχων για:

- α. την εξωστρέφεια και την καινοτομικότητα,
- β. τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας,

- γ. την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας με έμφαση στην απασχόληση εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού, προκειμένου να αναστραφεί το ρεύμα φυγής νέων επιστημόνων,
- δ. την προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων,
- ε. την υψηλή προστιθέμενη αξία,
- στ. τη βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων,
- ζ. την έξυπνη εξειδίκευση,
- η. την ανάπτυξη δικτύων, συνεργειών, συνεταιριστικών πρωτοβουλιών και εν γένει τη στήριξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας,
- θ. την ενθάρρυνση συγχωνεύσεων,
- ι. τομές και παρεμβάσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα για την ενίσχυση της υγιούς και στοχευμένης επιχειρηματικότητας με ειδική έμφαση στη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα,
- ια. την επανεκβιομηχάνιση της χώρας,
- ιβ. την υποστήριξη περιοχών με μειωμένη αναπτυξιακή δυναμική και τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Στόχος του Ν. 4399/2016 είναι η προαγωγή της ισόρροπης ανάπτυξης και των τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης, για διαμόρφωση μίας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding), για την παραγωγή πιο σύνθετων προϊόντων και εντέλει για την εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας.

Διατηρεί σε μεγάλο βαθμό το ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτηριστικό της δημιουργίας ενός σταθερού επενδυτικού πλαισίου, υιοθετώντας και αναβαθμίζοντας την καινοτομία του Ν.3908/2011, σύμφωνα με την οποία τα επενδυτικά καθεστάτα προκηρύσσονται (δηλαδή το πλαίσιο προδιαγραφών της υποβολής αιτήσεων καθορίζεται στις προκηρύξεις των καθεστώτων). Αυτό επιτρέπει τον καλύτερο οικονομικό προγραμματισμό του αναπτυξιακού νόμου, καθώς και τη διαρκή αξιολόγησή του με σκοπό τη διασφάλιση της καλύτερης δυνατής αξιοποίησης των πόρων.

Τα καθεστάτα ενισχύσεων διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη στόχευση, τους δικαιούχους, τις ενισχυόμενες δαπάνες, τα είδη των ενισχύσεων, τα ποσοστά των ενισχύσεων και τη διαδικασία εφαρμογής. Το κάθε καθεστώς προκηρύσσεται αυτοτελώς με Υπουργική απόφαση.

Τα καθεστάτα ενισχύσεων που περιλαμβάνονται στο Ειδικό Μέρος του Νόμου 4399/16 και οι αντίστοιχες προκηρύξεις τους αναφέρονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1
Καθεστώτα ενισχύσεων και προκηρύξεις του Ν. 4399/16

A/A	ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	ΑΡ. ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΩΝ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΨΗΦΙΣΗ ΤΟΥ Ν. 4864/2021
1	Ενισχύσεις Μηχανολογικού Εξοπλισμού	4
2	Γενική Επιχειρηματικότητα	7
3	Νέες ανεξάρτητες ΜΜΕ	2
4	Επιχειρηματικότητα Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων	5
5	Συνέργειες και δικτυώσεις	1
6	Επενδύσεις Μείζονος Μεγέθους	1
7	Ενισχύσεις Καινοτομικού Χαρακτήρα για ΜΜΕ*	-
8	Ολοκληρωμένα χωρικά και κλαδικά σχέδια*	-

* Δεν έχουν ενεργοποιηθεί τα δύο τελευταία καθεστώτα.

Το ελάχιστο επιλέξιμο ύψος της επένδυσης για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στα καθεστώτα ενισχύσεων του Ν.4399/2016 ορίζεται με βάση το μέγεθος του φορέα, ήτοι:

- για μεγάλες επιχειρήσεις, στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) €,
- για μεσαίες επιχειρήσεις, συνεταιρισμούς και για επιχειρηματικές συστάδες (cluster), στο ποσό των διακοσίων πενήντα χιλιάδων (250.000) €,
- για μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) €, για πολύ μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) €,
- για τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.) του Ν. 4019/2011 (Α' 216), καθώς και τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ), τις Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ) και τις Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ) του Ν. 4384/2016 (Α' 78) στο ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) €.

Στα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στα καθεστώτα ενισχύσεων του παρόντος παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων:

- a. Φορολογική απαλλαγή που συνίσταται στην απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρου κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, αφαιρουμένου του φόρου του νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που αναλογεί στα κέρδη που διανέμονται ή αναλαμβάνονται από τους εταίρους. Το ποσό της φορολογικής απαλλαγής υπολογίζεται ως ποσοστό επί της αξίας των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου ή και της αξίας του καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού που αποκτάται με χρηματοδοτική μίσθωση και συνιστά ισόποσο αποθεματικό,

- β. επιχορήγηση, η οποία συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου και προσδιορίζεται ως ποσοστό αυτών,
- γ. επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, η οποία συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση καινούριου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού και προσδιορίζεται ως ποσοστό επί της αξίας απόκτησης αυτών που εμπεριέχεται στις καταβαλλόμενες δόσεις. Η επιδότηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επτά (7) έτη,
- δ. επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, η οποία συνίσταται στην κάλυψη από το Δημόσιο μέρους του μισθολογικού κόστους (άρθρο 2, παρ. 31 Γ.Α.Κ.) των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και συνδέονται με το επενδυτικό σχέδιο και οι οποίες δεν λαμβάνουν καμία άλλη κρατική ενίσχυση,
- ε. σταθεροποίηση συντελεστή φορολογίας εισοδήματος (φορολογικό σύστημα), σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 67,
- στ. χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου μέσω ταμείου συμμετοχών, σύμφωνα με το άρθρο 21 Γ.Α.Κ., με τα εξής είδη:
- αα. ίδια κεφάλαια ή οιονεί ίδια κεφάλαια ή επενδυτική χορηγία για την παροχή επενδύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου άμεσα ή έμμεσα σε επιλέξιμες επιχειρήσεις,
- ββ. δάνεια για την παροχή επενδύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου άμεσα ή έμμεσα σε επιλέξιμες επιχειρήσεις.

Τα είδη ενισχύσεων των περιπτώσεων α', β' και γ' παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά και συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του συνολικού ποσού ενίσχυσης του κάθε επενδυτικού σχεδίου. Το είδος ενίσχυσης της περίπτωσης δ' παρέχεται αυτοτελώς.

Τα επενδυτικά σχέδια, που υπάγονται στα καθεστώτα ενισχύσεων του παρόντος, να έχουν το χαρακτήρα αρχικής επένδυσης (άρθρο 2 στοιχείο 49 Γ.Α.Κ.) και συγκεκριμένα να πληρούν μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- i) δημιουργία νέας μονάδας,
- ii) επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας,
- iii) διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας σε προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν έχουν παραχθεί ποτέ σε αυτήν, με τον όρο ότι οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν τουλάχιστον κατά 200% τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που

χρησιμοποιούνται εκ νέου, όπως έχει καταγραφεί στο οικονομικό έτος που προηγείται της αίτησης υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου,

- iv) θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας, με τον όρο για τις μεγάλες επιχειρήσεις ότι οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν τις αποσβέσεις κατά τη διάρκεια των τριών (3) προηγούμενων οικονομικών ετών των στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται με τη δραστηριότητα, η οποία πρόκειται να εκσυγχρονιστεί. Αν δεν αποτυπώνονται σαφώς οι συνδεόμενες με τη δραστηριότητα αποσβέσεις, δεν συντρέχει η προβλεπόμενη στο παρόν προϋπόθεση.

Ως επιλέξιμες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων για την εφαρμογή των καθεστώτων ενισχύσεων νοούνται οι κάτωθι, με τους όρους και τις προϋποθέσεις των επόμενων παραγράφων:

- α. επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού,
- β. επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού,
- γ. το μισθολογικό κόστος των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου υπολογιζόμενο για περίοδο δύο (2) ετών από τη δημιουργία κάθε θέσης.

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται, επιγραμματικά, τα κυριότερα σημεία και οι διαφορές μεταξύ των καθεστώτων ενίσχυσης του Ν. 4399/2016.

Πίνακας 2
Βασικότερα σημεία των επιμέρους καθεστώτων του Ν. 4399

ΚΑΘΕΣΤΩΣ Ν. 4399/2016	Είδος Ενίσχυσης	Ύψος Ενίσχυσης	Διαδικασία αξιολόγησης	Διαδικασία ελέγχου
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗ ΤΑ	- ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΧΠΕ (*) Το ποσοστό της επιχορήγησης για τα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 12 ορίζεται στο 70% της ανώτατης επιτρεπόμενης έντασης ενίσχυσης.	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΠΙΤΟΠΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
ΝΕΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΜΕ	- ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΧΠΕ (*) Το ποσοστό της επιχορήγησης ορίζεται στο 70% της ανώτατης επιτρεπόμενης έντασης ενίσχυσης, εξαιρουμένων των επενδυτικών σχεδίων που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 12, για τα οποία το ποσοστό επιχορήγησης ορίζεται στο 100%.	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΠΙΤΟΠΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	- ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ	ΑΝΩΤΑΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΧΠΕ (*)	ΑΜΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (επιτόπιοι έλεγχοι επί τυχαίου

				δείγματος)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗ ΤΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	- ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	Το ποσοστό της επιχορήγησης ορίζεται στο 70% της ανώτατης επιτρεπόμενης έντασης ενίσχυσης, εξαιρουμένων των επενδυτικών σχεδίων που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 12, για τα οποία το ποσοστό επιχορήγησης ορίζεται στο 100%. Το ποσοστό ενίσχυσης για τα υπόλοιπα είδη ενισχύσεων παρέχεται στο 100% της ανώτατης επιτρεπόμενης έντασης ενίσχυσης για το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων.	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ - ΕΠΙΤΟΠΙΟΣ ΤΕΛΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ, ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΕΙΣ	Όπως «ΝΕΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΜΕ»			
ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΕΙΣ	Στοχεύει στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στα συνεργατικά σχήματα. Στο καθεστώς αυτό είναι δυνατή η συμμετοχή επιχειρήσεων, αλλά και οργανισμών έρευνας και διάδοσης γνώσεων, μη κερδοσκοπικών οργανισμών και άλλων συναφών οικονομικών παραγόντων.			
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΧΩΡΙΚΑ ΚΑΙ ΚΛΑΔΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ	Από το καθεστώς ενισχύονται επιχειρήσεις και συνεργατικοί σχηματισμοί που συμμετέχουν σε κλαδικά ή τοπικά παραγωγικά συστήματα ή σε επιμέρους παραγωγικές αλυσίδες αξίας, που είναι δυνατό να αναπτύσσονται σε περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο, με υποχρεωτική συμμετοχή τουλάχιστον 10 φορέων.			
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΜΕΓΕΘΟΥΣ	Μέσω του καθεστώτος ενισχύονται επιχειρήσεις που υλοποιούν επενδυτικά σχέδια άνω των 20.000.000,00 € και δημιουργούν δύο τουλάχιστον θέσεις εργασίας ανά ένα εκατομμύριο επιλέξιμης επένδυσης.			

Το σύνολο των διαδικασιών που προβλέπονται στον παρόντα νόμο διενεργείται υποχρεωτικά μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (Π.Σ.Κ.Ε.) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Εισάγεται ως όρος για τη χορήγηση των κεφαλαιακών ενισχύσεων (επιχορήγησης ή επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης) οι υπαγόμενες επιχειρήσεις να έχουν εμφανίσει κέρδη σε μία τουλάχιστον διαχειριστική χρήση από τις τελευταίες επτά (7), πριν από την υποβολή της αίτησης υπαγωγής και καταργείται ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της ίδιας συμμετοχής. Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 4399/2016 η συμμετοχή του δικαιούχου στο κόστος του επενδυτικού σχεδίου μπορεί να γίνει με δύο τρόπους, είτε με ίδια κεφάλαια είτε με εξωτερική χρηματοδότηση. Οι γενικές παρατηρήσεις είναι ότι το 25% του συνολικού επενδυτικού κόστους δεν περιλαμβάνει κρατική ενίσχυση, στήριξη ή επιδότηση.

Το ελάχιστο ύψος επενδυτικών σχεδίων μειώνεται στο ποσό των 100.000,00€ (πολύ μικρές επιχειρήσεις) και εξακολουθούν να ισχύουν οι προσαυξήσεις στις επιχορηγήσεις των μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.

Οι μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων για τις επενδύσεις περιφερειακού χαρακτήρα καθορίζονται από το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α).

Ειδικές κατηγορίες ενισχύσεων παρέχονται σε:

- α. εξωστρεφείς,
- β. καινοτόμες,
- γ. ανεξάρτητες μικρομεσαίες επιχειρήσεις,
- δ. επιχειρήσεις οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση της απασχόλησής τους,
- ε. συνεταιρισμούς, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.) κλπ,
- στ. επιχειρήσεις, των οποίων τα επενδυτικά σχέδια υλοποιούνται σε έναν από τους κλάδους Τεχνολογίας, Πληροφορικής, Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) και Αγροδιατροφής, ως κύριο κλάδο δραστηριότητάς τους,
- ζ. επιχειρήσεις, οι οποίες επιτυγχάνουν αυξημένη προστιθέμενη αξία,
- η. επιχειρήσεις, των οποίων το υπαγόμενο επενδυτικό σχέδιο υλοποιείται σε Β.Ε.ΠΕ.,
- θ. επιχειρήσεις των οποίων το επενδυτικό σχέδιο υλοποιείται σε ειδικές περιοχές. Μια περιοχή χαρακτηρίζεται ως ειδική, εφόσον πληροί τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:
 - ορεινή περιοχή,
 - παραμεθόρια περιοχή,
 - νησιωτική περιοχή,
 - περιοχές που παρουσιάζουν πληθυσμιακή μείωση,
- ι. επιχειρήσεις των οποίων το επενδυτικό σχέδιο υλοποιείται σε περιοχές με ιδιαίτερα αυξημένες προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές

Η αξιολόγηση διενεργείται είτε με τη μέθοδο α' της συγκριτικής αξιολόγησης είτε με τη μέθοδο β' της άμεσης αξιολόγησης, κατά τα οριζόμενα στην οικεία απόφαση προκήρυξης των καθεστώτων ενίσχυσης.

Για την αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων διενεργείται:

Για την αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων διενεργείται:

α. Έλεγχος Πληρότητας Στο στάδιο αυτό ελέγχεται η πληρότητα των υποβαλλόμενων αιτήσεων ως προς τα απαιτούμενα, βάσει προκήρυξης, δικαιολογητικά.

β. Έλεγχος Νομιμότητας Στο στάδιο του ελέγχου νομιμότητας εξετάζεται για κάθε επενδυτικό σχέδιο εάν πληρούνται σωρευτικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- πλήρης συμφωνία της αίτησης υπαγωγής και του υπό έγκριση επενδυτικού σχεδίου με τους όρους του νόμου,
- τεκμηρίωση της φερεγγυότητας του φορέα του επενδυτικού σχεδίου με προσκόμιση των απαιτούμενων δικαιολογητικών, όπως φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα,

- τεκμηρίωση της δυνατότητας χρηματοδότησης του κόστους του επενδυτικού σχεδίου είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με εξωτερική χρηματοδότηση,

Εάν δεν πληρούνται τα ανωτέρω το επενδυτικό σχέδιο απορρίπτεται

γ. Αξιολόγηση εύλογου κόστους και έλεγχος δεικτών βαθμολογίας: Στο στάδιο αυτό εξετάζονται:

- το εύλογο κόστος των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου,
- η ανάλυση βιωσιμότητας του επενδυτικού σχεδίου,
- η πλήρωση δεικτών βαθμολογίας όπως:
 - α. οικονομική επίδοση του φορέα (δείκτες ρευστότητας, δανειακής επιβάρυνσης, αποδοτικότητας κεφαλαίων),
 - β. διαθέσιμα κεφάλαια μετόχου/εταίρου,
 - γ. κάλυψη ίδιας συμμετοχής με κεφάλαια εξωτερικού,
 - δ. δείκτες βιωσιμότητας και απόδοσης της επένδυσης,
 - ε. δείκτες βιωσιμότητας και απόδοσης του φορέα μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης,
 - στ. δημιουργούμενες θέσεις εργασίας, με έμφαση σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό,
 - ζ. υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στις ειδικές περιπτώσεις ενίσχυσης του άρθρου 12,
 - η. αξιοποίηση αργούντων κτιρίων.

Επενδυτικά σχέδια επιλέξιμου ύψους έως και ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, που υλοποιούνται μέσα στα όρια της κάθε Περιφέρειας, υποβάλλονται στις Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού των Περιφερειών της Χώρας.

Επενδυτικά σχέδια επιλέξιμου ύψους άνω του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ και έως και τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ, που υλοποιούνται στις Περιφέρειες Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, υποβάλλονται στη Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών, Τομέας Μακεδονίας Θράκης. Στη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων υποβάλλονται όλα τα υπόλοιπα επενδυτικά σχέδια.

Στις περιπτώσεις αξιοποίησης του Εθνικού Μητρώου Πιστοποιημένων Αξιολογητών (ΕΜΠΑ) η αξιολόγηση της αίτησης ανατίθεται σε έναν (1) αξιολογητή, ο οποίος επιλέγεται από το οικείο Μητρώο με τυχαία ηλεκτρονική επιλογή μέσω Π.Σ.Κ.Ε. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης ελέγχεται από Επιτροπή Αξιολόγησης Επενδυτικών Σχεδίων, που αποτελείται από τρία (3) έως πέντε (5) μέλη.

Αν η διάρκεια του χρόνου ελέγχου των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων από την Επιτροπή σε καθεστώς ενίσχυσης του παρόντος νόμου υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης υπαγωγής, ο έλεγχος ανατίθεται, με απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σε ανεξάρτητο ορκωτό ελεγκτή από το Μητρώο Ορκωτών Ελεγκτών-Λογιστών, ο οποίος, το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών, ολοκληρώνει τον έλεγχο των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

Στα καθεστώτα ενισχύσεων του Ν. 4399/2016 υπάγονται επενδυτικά σχέδια όλων των τομέων της οικονομίας με κάποιες εξαιρέσεις. Οι σημαντικότερες εξ αυτών είναι το εμπόριο όπως επίσης και τομείς ενέργειας, όπως τα φωτοβολταϊκά και τα αιολικά πάρκα, για τους εξής λόγους:

- α) Έχουν ενισχυθεί επαρκώς από τους προηγούμενους αναπτυξιακούς νόμους,
- β) δεν δημιουργούν αρκετές θέσεις εργασίας στην φάση λειτουργίας της επένδυσης,
- γ) η επιλογή των τομέων ενέργειας σχετίζεται και με την επίτευξη των στόχων για το 2020. Τα αιολικά και τα φωτοβολταϊκά είναι πολύ κοντά στην επίτευξη του στόχου και δεν κρίνεται ότι για τον σκοπό αυτό υπάρχει ανάγκη επιπλέον στήριξής τους με τον αναπτυξιακό νόμο. Ενισχύονται ήδη μέσω της τιμολογιακής πολιτικής του Υπ. Ενέργειας και τέλος
- δ) η κερδοφορία του κλάδου χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική, με αποτέλεσμα το γεγονός αυτό από μόνο του να αποτελεί επαρκές κίνητρο επένδυσης

Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων υπαγωγής στα καθεστώτα του Ν.4399/2016 έχει λήξει. Οι αιτήσεις βρίσκονται στη διαδικασία αξιολόγησης από τους αρμόδιους φορείς υποδοχής προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία υπαγωγής ή απόρριψής τους.

2.4.1.4 Ν. 4864/2021 «Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και στρατηγικές επενδύσεις, δημιουργία πλαισίου για τις εταιρείες τεχνοβλαστούς και άλλες επείγουσες διατάξεις για την ανάπτυξη.»

Τα βασικότερα σημεία του νέου αναπτυξιακού νόμου που ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή στις 1 Δεκεμβρίου 2021, αν και δεν εντάσσεται στο αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας, παρουσιάζονται επιγραμματικά παρακάτω.

Στη νέα Προγραμματική Περίοδο, σύμφωνα με μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, προτείνονται τα παρακάτω πεδία εφαρμογής κρατικών ενισχύσεων :

- 1) Επενδύσεις από μικρομεσαίες επιχειρήσεις στο βιομηχανικό και εμπορικό τομέα, κυρίως σε δραστηριότητες που έχουν πληγεί από την πανδημία και με προοπτικές ανάκαμψης στα προσεχή έτη, βάσει πωλήσεων, εξαγωγών πριν και κατά την υγειονομική κρίση κ.ά.
- 2) Επενδύσεις για κατασκευή και μετατροπή κτιρίων για βιομηχανική χρήση, καθώς και σε μηχανήματα και εξοπλισμό της Βιομηχανίας.
- 3) Επενδύσεις στο Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο για την ανάπτυξη ηλεκτρονικού εμπορίου (e-commerce), τη δημιουργία υποδομών logistics, συστημάτων ηλεκτρονικής διαχείρισης προμηθειών και πωλήσεων, την απόκτηση μεταφορικών μέσων.
- 4) Επενδύσεις ενίσχυσης της εξωστρέφειας στο βιομηχανικό και εμπορικό τομέα.
- 5) Στήριξη διαδικασιών Έρευνας και Ανάπτυξης (start-ups, ερευνητικές συνεργασίες επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων κ.α).
- 6) Επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές
- 7) Δημιουργία δομών ανάπτυξης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού καθώς και προσέλκυση ανθρώπινου δυναμικού από το εξωτερικό.
- 9) Στήριξη των κλάδων εξοικονόμησης ενέργειας και παραγωγής της με χαμηλότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα, (Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία)
- 10) Στήριξη της κυκλικής οικονομίας (επενδύσεις στις επτά αλυσίδες αξίας: Ηλεκτρονικά προϊόντα και ΤΠΕ, Ηλεκτρικές στήλες και οχήματα, Συσκευασία, Πλαστικά, Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, Τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες και Κατασκευές και κτίρια)

Ο Ν. 4864/2021 διαχωρίζεται σε τρία μέρη Α΄, Β΄ και Γ΄.

Α΄ ΜΕΡΟΣ:

Το Α΄ μέρος σκοπό έχει τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος για την υλοποίηση στρατηγικών επενδύσεων, με την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών αξιολόγησης και υλοποίησης αυτών καθώς και την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου των στρατηγικών επενδυτών.

Με τον όρο «Στρατηγικές Επενδύσεις» νοούνται οι επενδύσεις, οι οποίες, λόγω της στρατηγικής τους βαρύτητας για την εθνική ή την τοπική οικονομία, δύνανται να ενισχύσουν την απασχόληση, την παραγωγική ανασυγκρότηση και την ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της Χώρας, σύμφωνα με τις αρχές της κοινωνικά δίκαιης, δίχως αποκλεισμούς, ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης, με κύρια χαρακτηριστικά την προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων, την εξωστρέφεια και εξαγωγική δραστηριότητα, την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα, τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό, την εξοικονόμηση

φυσικών πόρων στην προοπτική της κυκλικής οικονομίας και την υψηλή προστιθέμενη αξία, ιδίως σε τομείς οικονομικών δραστηριοτήτων διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων ή υπηρεσιών

Οι επενδύσεις που χαρακτηρίζονται στρατηγικές διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες ανάλογα με το συνολικό τους προϋπολογισμό, τις νέες θέσεις εργασίας σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (Ε.Μ.Ε.) που δημιουργούν, τον τομέα δραστηριότητας που αφορούν και άλλα επιμέρους κριτήρια.

α) «Στρατηγικές Επενδύσεις 1»

β) «Στρατηγικές Επενδύσεις 2»

γ) «Εμβληματικές Επενδύσεις Εξαιρετικής Σημασίας»

δ) «Στρατηγικές Επενδύσεις ταχείας αδειοδότησης»

ε) «Αυτοδίκαια εντασσόμενες Στρατηγικές Επενδύσεις»

Ανάλογα με την κατηγορία Στρατηγικών Επενδύσεων στην οποία εντάσσεται η επένδυση διαφοροποιούνται τα επενδυτικά κίνητρα (χωροθέτησης, φορολογικά, ταχείας αδειοδότησης, ενίσχυσης δαπανών έρευνας και τεχνολογίας, κόστους εργασίας) που μπορεί να λάβει ο φορέας της επένδυσης.

Η συμμετοχή της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων (Δ.Ε.Σ.Ε.) και της Συντονιστικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων (Σ.Ε.Σ.Ε.) στη διαδικασία Αξιολόγησης/Ένταξης των επενδύσεων αποσαφηνίζεται όπως και η συμμετοχή της Γ.Γ.Σ.Ι.Ε. (Γενική Γραμματεία Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων) στη διαδικασία Υλοποίησης των επενδύσεων.

Επανακαθορίζεται η διαδικασία υποβολής και τεκμηρίωσης της αίτησης χαρακτηρισμού της επένδυσης ως Στρατηγικής σύμφωνα με την οποία ο φορέας επένδυσης υποβάλλει προς την Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε. αίτηση χαρακτηρισμού και ένταξης σε συγκεκριμένη κατηγορία Στρατηγικών Επενδύσεων με σαφή αναφορά στα κίνητρα που επιθυμεί να λάβει, επιχειρηματικό σχέδιο, νομιμοποιητικά έγγραφα/τίτλους κυριότητας, ανάλυση του προϋπολογισμού και της δομής χρηματοδότησης με παροχή επιβεβαίωσης επάρκειας κεφαλαίων, περιβαλλοντικά/πολεοδομικά χαρακτηριστικά των ακινήτων, ανέκκλητη εντολή/πληρεξουσιότητα προς την Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε. και αποδεικτικό καταβολής μέρους της διαχειριστικής αμοιβής.

Επανακαθορίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού μιας επένδυσης ως Στρατηγικής σύμφωνα με την οποία η Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε. μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης της πληρότητας των κριτηρίων και του φακέλου, της σκοπιμότητας της ένταξης της επένδυσης στη διαδικασία Στρατηγικών Επενδύσεων και των παρεχόμενων αντισταθμιστικών ωφελειών από τον φορέα, καλεί σε δεκαπενθήμερη δημόσια διαβούλευση το κοινό και τους συναρμόδιους φορείς.

Εισάγεται η υπογραφή σύμβασης μεταξύ του Ελληνικού κράτους και του επενδυτή στην οποία περιγράφονται οι όροι και οι υποχρεώσεις που διέπουν την υλοποίηση της Στρατηγικής επένδυσης

Β΄ ΜΕΡΟΣ:

Στο Β΄ Μέρος παρουσιάζεται η αναμόρφωση του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου του αναπτυξιακού νόμου του Ν. 4399/2016 (Α΄117). Οι αναμορφώσεις στόχο έχουν την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων εντός της Επικράτειας. Τροποποιείται το θεσμικό πλαίσιο για τη δραστηριοποίηση αλλοδαπών εταιρειών στην Ελληνική Επικράτεια, συμπληρώνονται οι ενισχυόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες και βελτιώνονται, ως προς το χρόνο διαπεραίωσης, οι διαδικασίες υπαγωγής, ελέγχου και ολοκλήρωσης των υπαγομένων επενδυτικών σχεδίων.

1. Η τροποποίηση ή/και συμπλήρωση των διατάξεων του ν. 4399/2016 συντείνει στα εξής:

- επέρχεται αύξηση των περιπτώσεων των επενδυτικών σχεδίων που ενισχύονται από τον ανωτέρω νόμο καθώς και των επενδυτικών σχεδίων που υλοποιούνται σε ειδικές περιοχές,
- επέρχεται μείωση του ποσού του επιλέξιμου ύψους επενδυτικών σχεδίων και επανακαθορίζεται η διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης, ειδικά, για συγκεκριμένες Περιφερειακές Ενότητες,
- υπάρχει πρόβλεψη στην περίπτωση που η οριζόμενη προθεσμία του ελέγχου των επενδυτικών έργων από την Επιτροπή Αξιολόγησης Επενδυτικών Σχεδίων [αποτελούμενη από τρία (3) έως πέντε (5) μέλη, αντί από τρία (3) που ισχύει σήμερα] παρέρχεται, δίνεται η δυνατότητα ανάθεσης σε ανεξάρτητο ορκωτό - ελεγκτή, προκειμένου να ολοκληρωθεί ο έλεγχος των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης,
- επαναπροσδιορίζονται η διαδικασία και τα όργανα ελέγχου της επένδυσης καθώς και τα ποσοστά υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου αυτής, οι λόγοι για τους οποίους υποβάλλεται, με πρωτοβουλία του φορέα, αίτημα τροποποίησης των όρων της απόφασης υπαγωγής, η προθεσμία για την έκδοση της απόφασης πιστοποίησης της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης κ.λπ.,
- εκτός του Μητρώου Αξιολογητών (ΕΜΠΑ) και του Μητρώου Ελεγκτών (ΕΜΠΕ) συστήνεται και Μητρώο Ορκωτών Ελεγκτών – Λογιστών για τον έλεγχο των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων επενδυτικών σχεδίων
- το ποσοστό πιστοποίησης του συνολικού κόστους των επενδυτικών δαπανών

διαφοροποιείται για τις διακριτές κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων,

- τα δικαιολογητικά των επενδύσεων που έχουν υπαχθεί στους αναπτυξιακούς νόμους υποβάλλονται υποχρεωτικά στο ΠΣΚΕ.

2. Τροποποιούνται/συμπληρώνονται διατάξεις των νόμων 3299/2004 και 3908/2011, ιδίως αναφορικά με τη δυνατότητα και τα όρια της ποσοστιαίας αύξησης μιας κατηγορίας δαπάνης επενδυτικού σχεδίου.

3. Τροποποιείται το θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με την εγκατάσταση αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιρειών στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα:

- Προσδιορίζεται για τις εν λόγω εταιρείες ο τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης υποχρέωσης για το ύψος των ετήσιων δαπανών τους, σε περίπτωση που η περίοδος αναφοράς είναι μικρότερη των δώδεκα (12) μηνών.
- Επιτρέπεται η χορήγηση προσωρινής άδειας εγκατάστασης στις εν λόγω εταιρείες, με την επιφύλαξη ως προς το εφαρμοζόμενο περιθώριο κέρδους.
- Περιλαμβάνονται ειδικές ρυθμίσεις αναφορικά με τον τρόπο υπολογισμού του περιθωρίου κέρδους σε περίπτωση χορήγησης προσωρινής άδειας εγκατάστασης.
- Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την αρμοδιότητα εισηγήσεων και γραμματειακής υποστήριξης της - ήδη υπάρχουσας - Επιτροπής Ελέγχου του εφαρμοζόμενου σε κάθε εταιρεία ποσοστού κέρδους, καθώς και αποζημιώσεων των μελών της.
- Προστίθεται ως απαραίτητο δικαιολογητικό στα συνυποβαλλόμενα με την αίτηση υπαγωγής στο θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με την εγκατάσταση αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιρειών στην Ελλάδα, η έκθεση ορκωτού ελεγκτή – λογιστή από το Δημόσιο Μητρώο, το οποίο τηρείται από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.).
- Προβλέπεται η εφαρμογή του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (Π.Σ.Κ.Ε.) για το σύνολο των διαδικασιών σχετικά με την εγκατάσταση αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιρειών στην Ελλάδα.
- Καταργείται η υποχρέωση πρόσληψης (κατ' ελάχιστον) εκατόν πενήντα (150) εργαζομένων για το πρώτο έτος μετά τη χορήγηση της ενίσχυσης, ως προϋπόθεση για τη χορήγηση των παρεχόμενων ενισχύσεων-κινήτρων για την εγκατάσταση αλλοδαπών εμποροβιομηχανικών εταιρειών στην Ελλάδα.

4. Τίθενται οι μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις του Μέρους Β', αναφορικά με τις ιδιωτικές επενδύσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται:

- η κατάργηση της δυνατότητας ένταξης στις ειδικές κατηγορίες ενισχύσεων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που πληρούσαν συγκεκριμένα κριτήρια, όπως η αύξηση της απασχόλησης σε συγκεκριμένο κατ' ελάχιστον ποσοστό πριν την

αίτηση υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου στις διατάξεις του νόμου για την ενίσχυση των επενδύσεων,

- η κατάργηση έκδοσης υπουργικής απόφασης ως προϋπόθεσης για την περαιτέρω εξειδίκευση του είδους των επιχειρήσεων, των οποίων τα επενδυτικά σχέδια υλοποιούνται σε έναν από τους κλάδους Τεχνολογίας, Πληροφορικής, Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) και Αγροδιατροφής, ως κύριο κλάδο δραστηριότητάς τους, και οι οποίες δύναται να λαμβάνουν ειδικές κατηγορίες ενισχύσεων,
- η κατάργηση της υπαγωγής των αθλητικών εγκαταστάσεων στα καθεστώτα ενισχύσεων του ν. 4399/2016.

Σε εφαρμογή των ανωτέρω στις αρχές Φεβρουαρίου του τρέχοντος έτους ψηφίστηκε ο νέος αναπτυξιακός νόμος 4887/2022 «Αναπτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη» (ΦΕΚ 16/Α΄/4.2.2022).

Γ΄ ΜΕΡΟΣ:

Στο Γ΄ μέρος τίθενται οι βάσεις για τη διαμόρφωση νομοθετικού πλαισίου για τις «εταιρείες τεχνοβλαστούς» (spin-offs) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) και των Ερευνητικών Κέντρων.

Είναι δυνατόν να ιδρύονται, κεφαλαιουχικές εταιρείες για την εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και της γνώσης που παράγεται από μέλη Δ.Ε.Π. των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), από μέλη ειδικών κατηγοριών διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού με ερευνητική δραστηριότητα των ΑΕΙ, καθώς και από ερευνητές κάθε βαθμίδας και από ερευνητικό προσωπικό Ερευνητικών Κέντρων. Οι εταιρείες αυτές θα αποτελούν εταιρείες-τεχνοβλαστούς (spin-offs) και η δράση τους δεν θα έχει καμία σχέση με τη βασική αποστολή των Α.Ε.Ι. και των Ερευνητικών Κέντρων, που είναι η έρευνα και η εκπαίδευση.

Οι εταιρείες-τεχνοβλαστοί ιδρύονται από τα μέλη Δ.Ε.Π. ή τα μέλη ειδικών κατηγοριών διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού των Α.Ε.Ι. με ερευνητική δραστηριότητα που παρήγαγαν τα ερευνητικά αποτελέσματα ή τη γνώση, με δυναμική συμμετοχή του ιδίου του Α.Ε.Ι. ή τρίτων νομικών ή φυσικών προσώπων. Στην περίπτωση των Ερευνητικών Κέντρων, οι εταιρείες-τεχνοβλαστοί ιδρύονται από τους ερευνητές ή τα μέλη ερευνητικού προσωπικού που παρήγαγαν τα ερευνητικά αποτελέσματα ή τη γνώση, με δυναμική συμμετοχή του Ερευνητικού Κέντρου ή τρίτων νομικών ή φυσικών προσώπων.

2.4.2 Κρατικές ενισχύσεις επιχειρήσεων μέσω ΕΣΠΑ

Κρατικές ενισχύσεις της επιχειρηματικότητας και των επενδύσεων χορηγούνται και μέσω των συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και των ΕΣΠΑ μέσω μιας σειράς ειδικών καθεστώτων ενίσχυσης, με διαφορετικό από τους Αναπτυξιακούς Νόμους πλαίσιο κανόνων και παραμέτρων εφαρμογής. Για λόγους απορρόφησης κοινοτικών πόρων ένα μέρος των εγκεκριμένων προτάσεων όλων των Αναπτυξιακών νόμων είχαν ενταχθεί σε δράσεις των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και ΕΣΠΑ

2.4.2.1 ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) 2007-2013

Ο προγραμματισμός των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελλάδα για την περίοδο 2007-2013, βασίστηκε στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007–2013 για την επιτευξη της Πολιτική Συνοχής στη Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι εθνικές πολιτικές που είχαν αποτυπωθεί στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, με κατεύθυνση τη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, διαμόρφωσαν τον επιχειρησιακό σχεδιασμό του ΕΣΠΑ της περιόδου αυτής.

Το ΕΣΠΑ 2007–2013 συνολικού προϋπολογισμού 24 δισ. € (85% κοινοτική συγχρηματοδότηση) διαρθρώνεται σε οκτώ (8) Τομεακά, πέντε (5) Περιφερειακά και δεκατέσσερα (14) Επιχειρησιακά Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων αποτέλεσε, μεταξύ άλλων, βασική χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ 2007-2013, η οποία εκφράστηκε κυρίως μέσω του τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος ενίσχυσης της ιδιωτικής οικονομίας «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα» (ΕΠΑΕ).

Ορισμένες χαρακτηριστικές δράσεις / προκηρύξεις του ΕΣΠΑ 2007-2013 ήταν:

- Ενίσχυση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης - Τουρισμού - Εμπορίου - Υπηρεσιών
- Εξωστρέφεια - Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων
- Ενίσχυση Επιχειρήσεων για την Υλοποίηση Επενδυτικών Σχεδίων Ανάπτυξης- Παροχής Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών Προστιθέμενης Αξίας
- Πρόγραμμα "Νέα Καινοτομική Επιχειρηματικότητα"
- Πρόγραμμα "Μεταποίηση στις Νέες Συνθήκες"
- Υποστήριξη Νέων Επιχειρήσεων για Δραστηριότητες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης
- Ενίσχυση επιχειρηματικότητας νέων

- ο Ενίσχυση επιχειρηματικότητας γυναικών

2.4.2.2 ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020

Η ανάπτυξη της χώρας στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 σχεδιάζεται να επιτευχθεί κατα βάση μέσω του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, με δυνατότητα παράτασης της υλοποίησης του έως και τρία (3) έτη, δηλαδή έως και τις 31/12/2023. Ο συνολικός προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 26,1 δις € με ποσοστό συγχρηματοδότησης 80% από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

Η υλοποίηση και διαχείριση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 διέπονται τόσο από το κοινοτικό όσο και από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο. Στο πρώτο περιλαμβάνονται οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί των Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, κατευθυντήριες οδηγίες και γενικότεροι σχετικοί κανονισμοί της ΕΕ. Το δεύτερο περιλαμβάνει τον εφαρμοστικό νόμο του ΕΣΠΑ Ν.4314/2014, όπως ισχύει, καθώς και όλη τη νομοθεσία της υλοποίησης έργων / προμηθειών / μελετών. Βασική χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ 2014-2020 εξακολουθεί να είναι, όπως και την περίοδο 2007-2013, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός της περιόδου 2014-2020 καθορίστηκε τόσο από την εθνική όσο και από τις περιφερειακές Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση. Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι Περιφέρειές της καλούνται να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειες ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων. Σε εθνικό επίπεδο έχουν προσδιοριστεί οκτώ κλάδοι στους οποίους έχει δοθεί προτεραιότητα και αναμένεται να έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στην οικονομική μεγέθυνση. Οι κλάδοι αυτοί είναι οι εξής:

- Αγροδιατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες

Το βασικό επιχειρησιακό πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την ενίσχυση της ιδιωτικής

οικονομίας είναι το τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ).

Μερικές Χαρακτηριστικές δράσεις / προκηρύξεις του ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι:

- Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές
- Εργαλειοθήκη Ανταγωνιστικότητας για Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις
- Εργαλειοθήκη Επιχειρηματικότητας: Εμπόριο - Εστίαση – Εκπαίδευση
- Επιχειρούμε Έξω
- Νεοφυής Επιχειρηματικότητα

2.5 Η εξέλιξη του κεφαλαιακού αποθέματος της Ελλάδος

Ο ρυθμός δημιουργίας παγίου κεφαλαίου στην Ελλάδα κυμαίνονταν σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον πυρήνα της Ευρωζώνης το 2008 και σε χαμηλότερα επίπεδα από τις περιφερειακές χώρες της Ευρωζώνης. Πλέον, όμως, υστερεί σημαντικά έναντι και του πυρήνα και των περιφερειακών χωρών της Ευρωζώνης. Η Ελλάδα εισήλθε σε φάση αποεπένδυσης, για πρώτη φορά μετά από 50 χρόνια, το 2010 φτάνοντας στο 11,9% του αποθέματος πάγιου κεφαλαίου το 2018. Οι επενδύσεις στη Βιομηχανία διαχρονικά υπολείπονταν σημαντικά του μέσου όρου, τόσο στην περιφέρεια της Ευρωζώνης, όσο και στον πυρήνα της, γεγονός το οποίο ερμηνεύει εν μέρει την υστέρηση του εγχώριου τομέα στη συμβολή στο ΑΕΠ.

Οι δύο σπουδαιότερες κατηγορίες βιομηχανικών επενδύσεων αυτές της κατασκευής και μετατροπής κτιρίων και οι επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό, περιορίστηκαν σημαντικά και σε παρόμοιο βαθμό το χρονικό διάστημα 2008-2018. Οι εμπορικές επιχειρήσεις πριν την εγχώρια κρίση ήταν περισσότερο δραστήριες επενδυτικά από τις αντίστοιχες στον πυρήνα της Ευρωζώνης, όμως υστερούσαν σημαντικά έναντι της περιφέρειας της Ευρωζώνης. Η απόκλιση σε επενδύσεις του εμπορικού κλάδου, μεταξύ Ελλάδας και περιφερειακών χωρών της Ευρωζώνης, όπου λειτουργούν αλυσίδες πολυεθνικών επιχειρήσεων (π.χ. στην Ένδυση-Υπόδηση), καθιστά αναγκαία την υποστήριξη δημιουργίας δικτύων λιανικού εμπορίου και ανάπτυξης άλλων μεθόδων πώλησης (π.χ. ηλεκτρονικές) εγχωρίως.

Το πάγιο κεφάλαιο της ελληνικής οικονομίας, συνέχισε να μειώνεται για 11η χρονιά έως το 2020, αφού οι αποσβέσεις ήταν πολύ μεγαλύτερες από τις επενδύσεις, συμβάλλοντας αρνητικά στις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας. Χάθηκαν περίπου 42,5 δισ. Ευρώ (Eurobank)

Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίων, φάνηκαν να αντέχουν κατά τη διάρκεια της πανδημίας σημειώνοντας οριακή πτώση της τάξης του 0,6%, ωστόσο υπολείπονταν από τις αντίστοιχες

αποσβέσεις. Το πάγιο κεφάλαιο που προστέθηκε στο υπάρχον απόθεμα (€19,3 δισεκ. ή 11,7% του ΑΕΠ) κατά τη διάρκεια του 2020 ήταν μικρότερο από το αντίστοιχο που αναλώθηκε (€26,3 δισεκ. ή 15,9% του ΑΕΠ).

Στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1) αποτυπώνεται η συνεχιζόμενη αποεπένδυση της ελληνικής οικονομίας από το 2010 φτάνοντας το 2020 να ανέρχεται συνολικά στα €93,1 δισεκ. Οι καθαρές επενδύσεις παγίων εξακολούθησαν να είναι αρνητικές και κατά το 1ο εξάμηνο του 2021, όμως σε απόλυτα μεγέθη σημειώθηκε μείωση της έντασης συγκριτικά με το 1ο εξάμηνο του 2020.

Η μείωση του παγίου κεφαλαίου της ελληνικής οικονομίας το διάστημα 2010-2020 οφείλεται κατά το μεγαλύτερο μέρος στα νοικοκυριά (-50,6 δισεκ. €). Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες των νοικοκυριών για κατοικίες περιορίστηκαν σε πολύ σημαντικό βαθμό κατά τη διάρκεια της κρίσης χρέους. Σε μικρότερο βαθμό οφείλεται στις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (-34,7 δισεκ. €) και στη γενική κυβέρνηση (-9,9 δισεκ.€). Μόνο στις χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις παρατηρήθηκε αύξηση παγίου κεφαλαίου (2,1 δισεκ. €), όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Ελλάδα – Καθαρές Επενδύσεις Παγίων, Σύνολο και Ανά Θεσμικό Τομέα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurobank Research

Η πτώση του παγίου κεφαλαίου της ελληνικής οικονομίας την περίοδο 2010-2020 ανέρχεται στα 42,5 δισεκ. €, μη συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών. Η πτώση αυτή σε συνδυασμό με τη μείωση του εργατικού δυναμικού συντέλεσαν στη συνολική πτώση της παραγωγικής ικανότητας της χώρας. Η μετατροπή της φθίνουσας πορείας του σχηματισμού παγίου κεφαλαίου σε αύξουσα είναι δυνατή μέσω της ενίσχυσης των επενδύσεων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα σε κλάδους που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά, μέσω πολιτικών ενίσχυσης της συνολικής παραγωγικότητας και μέσω κινήτρων για συμμετοχή στην εγχώρια αγορά εργασίας. (<https://www.businessdaily.gr/oikonomia/51804-diabronetai-gia-11-hroniasti-seira-pagio-kefalaio-tis-oikonomias>)

2.6 Επισκόπηση των κρατικών ενισχύσεων από Αναπτυξιακούς Νόμους

Οι επενδύσεις που υπήχθησαν στους Επενδυτικούς Νόμους 2601/98, 3299/04 και 3908/11 ανέρχονται συνολικά στο ύψος των 32 δισ. € (Αιτιολογική Έκθεση Ν. 4399/2016) καλύπτοντας το 13,2% του συνολικού σχηματισμού ακαθάριστου παγίου κεφαλαίου του ιδιωτικού τομέα (εκτός κατοικίας) στην Ελλάδα το χρονικό διάστημα που οριοθετείται από τους παραπάνω νόμους. Από το ανωτέρω ποσό τα 12,5 δισ. € περίπου καλύφθηκαν μέσω των κρατικών ενισχύσεων.

Πίνακας 3

Ποσοτικά δεδομένα των Αναπτυξιακών Νόμων 2601/98, 3299/04, 3908/2011

	N. 2601/98	N.3299/04	N. 3908/11
Αριθμός επενδυτικών σχεδίων	3.116	10.459	1.276
Ύψος επενδύσεων (εκ. €)	3.590,16	22.464,74	6.021,77
Ενισχύσεις (εκ. €)	1.114,75	9.573,74	1.991,04
Μέσο μέγεθος ενίσχυσης (€)	357.750	915.359	1.560.375
Νέες θέσεις εργασίας	29.242	39.669	6.167
Μέσο μέγεθος επένδυσης (εκ. €)	1.152,17	2.147,89	4.719,25
Ενισχύσεις ως ποσοστό επενδύσεων	31,05%	42,62%	33,06%
Μέση ενίσχυση ανά θέση εργασίας (€)	38.121	241.341	322.854
Μέση επενδυτική δαπάνη/θέση εργασίας (€)	122.774	566.305	976.450

Πηγή: Αιτιολογική έκθεση Ν. 4399/16

Το μεγαλύτερο ποσοστό (95%) των επενδυτικών σχεδίων που εντάχθηκαν στις ευεργετικές διατάξεις των προγενέστερων του τρέχοντος Νόμων ενισχύθηκε με άμεση επιχορήγηση. Στην πλειοψηφία τους ήταν επενδύσεις χαμηλής και σχετικά χαμηλής τεχνολογίας. Το 46,5% του αριθμού των σχεδίων και το 72,2% του συνολικού προϋπολογισμού αφορούσαν ΑΠΕ (ιδίως Φ/Β) και τουρισμό και ένα άλλο σημαντικό ποσοστό αποθήκες επιχειρήσεων.

Καθώς αυξάνεται το μέσο μέγεθος των επενδύσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις ενισχύονται η οικονομική μεγέθυνση και οι οικονομίες κλίμακας. Η αύξηση της μέσης επενδυτικής δαπάνης ανά θέση εργασίας υποδηλώνει από μη μία πλευρά την αύξηση της τεχνολογικής στάθμης των νέων επενδύσεων και από την άλλη τη μείωση στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Επενδυτικά σχέδια που έχουν ενταχθεί με αποφάσεις και στους τρεις τελευταίους Επενδυτικούς Νόμους (Ν.3299/04, Ν.3908/11, Ν. 4399/16) βρίσκονται ακόμη σε φάση υλοποίησης και δεν έχουν ολοκληρωθεί έως σήμερα. Τα δυσδιάκριτα όρια των περιόδων εφαρμογής του εκάστοτε αναπτυξιακού νόμου σε συνάρτηση με τις πολλές θεσμικές και διοικητικές αλλαγές που ο κάθε νέος νόμος εισάγει, συντελούν στην διαχειριστική επιβάρυνση των αρμόδιων υπηρεσιών και αυξάνουν την πολυπλοκότητα με συνέπεια σημαντικές καθυστερήσεις στην υπαγωγή, την υλοποίηση και την ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων.

Η σύγκριση των δύο τελευταίων αναπτυξιακών νόμων, είναι προσωρινή δεδομένου ότι ο Ν. 4399/16 βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και αναμένονται πρόσθετες αποφάσεις ένταξης.

2.6.1 Τομεακή και Κλαδική Ανάλυση

Από τα έως τώρα στοιχεία προκύπτει ότι αριθμός των έργων που χρηματοδοτήθηκαν με τους δύο Αναπτυξιακούς Νόμους είναι περίπου ίδιος. Υπάρχει όμως διαφοροποίηση στην κατανομή των ενταγμένων επενδυτικών σχεδίων μεταξύ των παραγωγικών τομέων της οικονομίας. Όπως φαίνεται και παρακάτω (Πίνακας 4 & Σχήμα 4) η μεταποίηση κατέχει την πρώτη θέση και στους δύο νόμους (31% και 44% αντίστοιχα). Όμως, στη δεύτερη θέση, ενώ στο Ν. 3908 βρίσκεται ο τομέας της ενέργειας (28%) στο Ν. 4399 βρίσκεται ο τομέας του τουρισμού (42%).

Πίνακας 4

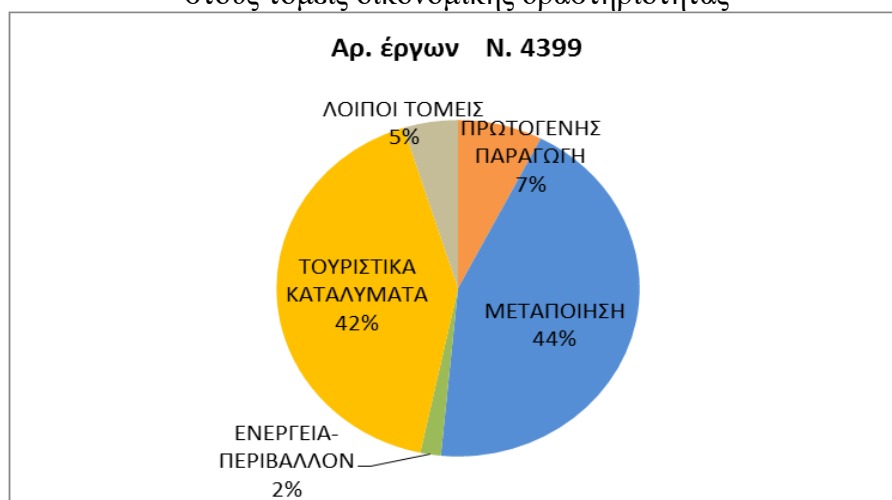
Αριθμός ενταγμένων έργων των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και 4399/16
ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

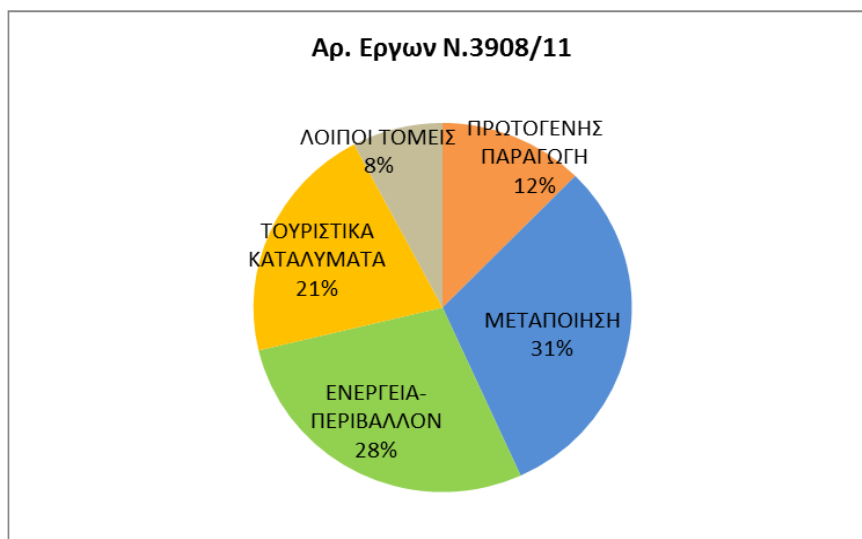
ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤ ΗΤΑΣ (ΚΑΔ)	ΤΟΜΕΙΣ	ΕΡ. ΕΡΓΩΝ Ν. 3908		ΑΡ. ΕΡΓΩΝ Ν. 4399	
01-09	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	158	12%	99	8%
10-33	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	394	31%	579	44%
35-39	ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	358	28%	24	2%
55	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	268	21%	550	42%
41-53 και 56-99	ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	99	8%	64	5%
ΣΥΝΟΛΑ		1.277		1.316	

Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

Σχήμα 4

Κατανομή ενταγμένων έργων των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και 4399/16
στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας

Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

Το συνολικό ύψος των ενισχύσεων του ισχύοντος Ν. 4399/16 μειώθηκε κατά 35% έναντι του Ν.3908/11, με αντίστοιχα μειωμένο ποσοστό μόχλευσης ιδιωτικών πόρων (Πίνακας 5). Επιπρόσθετα, εκτός από τις διαφοροποιήσεις που παρατηρήθηκαν στον αριθμό των ενταγμένων έργων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, αξιοσημείωτες είναι οι διαφορές και στην κατανομή των συνολικών ενισχύσεων στους επιμέρους παραγωγικούς τομείς και των αντίστοιχων ιδιωτικών πόρων. Το **47% των συνολικών κρατικών ενισχύσεων απορροφήθηκε από τον ενεργειακό κλάδο στο Ν. 3908/11**. Αυξημένο εμφανίζεται και το ποσοστό των τουριστικών καταλυμάτων, ενώ μειωμένο είναι το ποσοστό του μεταποιητικού κλάδου και των υπολοίπων τομέων, που συνεπάγεται και χαμηλότερο μέσο ύψος ενίσχυσης (ανά επιχείρηση) σε αυτούς τους τομείς.

Απ' την άλλη στο Ν. 4399/16, ο μεταποιητικός και τουριστικός κλάδος υπερέχουν έναντι των υπολοίπων. Στο σύνολο των ενισχύσεων αλλά και στο ύψος μέσης ενίσχυσης το μεγαλύτερο μερίδιο ανήκει στα τουριστικά καταλύματα ενώ μικρότερο είναι το μερίδιο των μεταποιητικών επενδύσεων.

Το μειωμένο ποσοστό του μεταποιητικού κλάδου αποδίδεται και στη συνεχή μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων, του κύκλου εργασιών και της προστιθέμενης αξίας του τομέα, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat.

Πίνακας 5

Ύψος ενισχύσεων και προκαλούμενη μόχλευση των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και 4399/16 ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

ΤΟΜΕΙΣ	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 3908 (εκ. €)	%	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 4399 (εκ. €)	%	Δείκτης μόχλευσης Ν.3908	Δείκτης μόχλευσης Ν.4399
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	93	5	23	2	1,63	1,30
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	337	17	519	40	1,79	1,82
ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	929	47	17	1	2,35	1,35

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	485	24	668	52	1,84	2,01
ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	138	7	55	4	2,10	2,08
ΣΥΝΟΛΑ	1.982	100	1.282	100	2,08	1,92

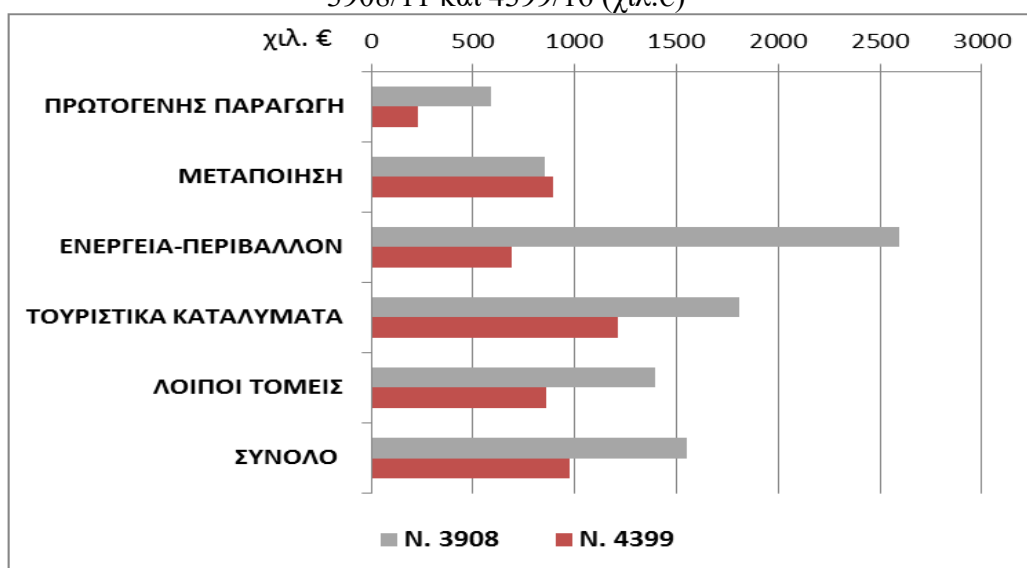
Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι οι κρατικές ενισχύσεις κινητοποιούν περίπου διπλάσιο ύψος ιδιωτικών κεφαλαίων. Υψηλότερο δείκτη μόχλευσης έχουν οι επενδύσεις στους λοιπούς τομείς όσον αφορά το Ν.4399/16 ενώ στο Ν. 3908/2011 οι επενδύσεις στην ενέργεια και το περιβάλλον. Χαμηλότερη μόχλευση ιδιωτικών πόρων προκάλεσε ο πρωτογενής τομέας και στους δύο νόμους. Σταθερός παραμένει σε αμφότερους τους νόμους ο δείκτης μόχλευσης του μεταποιητικού τομέα (1,8 περίπου).

Το μέσο ύψος ενίσχυσης σε όλους τους παραγωγικούς κλάδους μειώνεται από το Ν.3908/11 στο Ν. 4399/16 (Σχήμα 5) εκτός του μεταποιητικού κλάδου που αυξάνεται ελάχιστα.

Σχήμα 5

Μέσο ύψος ενίσχυσης στους βασικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16 (χιλ.€)

Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

2.6.2 Γεωγραφική Ανάλυση

Η διασπορά του αριθμού των επενδύσεων (Πίνακας 6) και του ύψους των ενισχύσεων (Πίνακας 7) στις δεκατρείς (13) περιφέρειες της χώρας δείχνει να είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό έργων και το μεγαλύτερο ύψος ενισχύσεων και στους δύο Αναπτυξιακούς Νόμους. Η περιφέρεια της Αττικής, παρά το μέγεθός της, εμφανίζει χαμηλή συμμετοχή και στους δύο

Νόμους εξαιτίας των πολύ χαμηλών κινήτρων που προβλέπονται από τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΧΠΕ).

Πίνακας 6

Αριθμός ενταγμένων έργων ανά γεωγραφική περιφέρεια των
Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΡ. ΕΡΓΩΝ Ν.3908	%	ΑΡ. ΕΡΓΩΝ Ν.4399	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	131	10	74	6
Αττική	66	5	104	8
Βόρειο Αιγαίο	23	2	27	2
Δυτική Ελλάδα	89	7	52	4
Δυτική Μακεδονία	136	11	18	1
Ήπειρος	71	6	80	6
Θεσσαλία	117	9	114	9
Ιόνια Νησιά	56	4	65	5
Κεντρική Μακεδονία	213	17	265	20
Κρήτη	103	8	130	10
Νότιο Αιγαίο	91	7	178	14
Πελοπόννησος	91	7	113	9
Στερεά Ελλάδα	90	7	96	7
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.277	100	1.316	100

Πηγή: Μελέτη SPEED AE

Πίνακας 7

Ύψος ενισχύσεων και προκαλούμενη μόχλευση των Αναπτυξιακών Νόμων 3908/11 και
4399/16 ανά γεωγραφική περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 3908 (εκ. €)	%	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 4399 (εκ. €)	%	Δείκτης μόχλευσης Ν.3908	Δείκτης μόχλευσης Ν.4399
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	227	18	82	6	1,38	1,72
Αττική	48	4	76	6	4,53	3,03
Βόρειο Αιγαίο	24	2	30	2	1,05	1,21
Δυτική Ελλάδα	200	16	34	3	2,12	1,99
Δυτική Μακεδονία	263	21	9	1	1,42	2,00
Ήπειρος	81	6	57	4	1,28	1,51
Θεσσαλία	191	15	100	8	1,90	1,34
Ιόνια Νησιά	75	6	69	5	1,23	2,24
Κεντρική Μακεδονία	274	21	285	22	1,65	1,52
Κρήτη	123	10	124	9	1,87	2,05
Νότιο Αιγαίο	156	12	233	18	4,01	2,26
Πελοπόννησος	236	18	106	8	1,88	1,36
Στερεά Ελλάδα	85	7	77	6	5,39	2,99
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.983		1.282		2,08	1,92

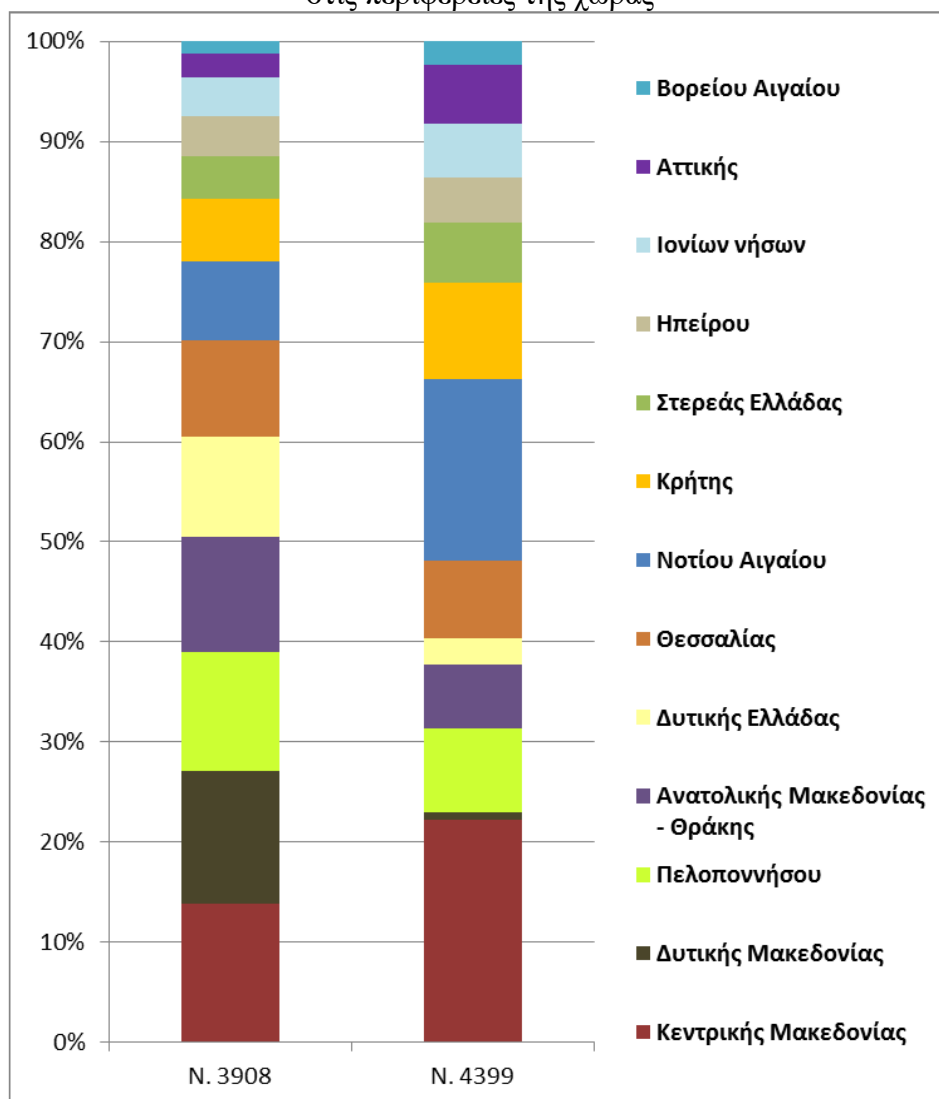
Πηγή: Μελέτη SPEED AE

Οι μεγάλες διαφορές στις τιμές του δείκτη μόχλευσης μεταξύ των δύο Νόμων και η έντονη διασπορά τιμών στις γεωγραφικές περιφέρειες αποδίδονται στα ανώτατα ποσοστά ενίσχυσης που προβλέπονται σε κάθε καθεστώς για καθεμία περιφέρεια και κατηγορία επένδυσης.

Από τη διαγραμματική απεικόνιση (Σχήμα 6) της κατανομής των ενισχύσεων (Πίνακας 7) παρατηρείται μεγάλη πτώση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας όσον αφορά τον Ν.

4399/16. Πτώση διαπιστώνεται επίσης και στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Θεσσαλίας, Δυτ. Ελλάδα και Ηπείρου. Οι υπόλοιπες περιφέρειες είτε παραμένουν στο ίδιο επίπεδο, είτε σημειώνουν αύξηση σε απόλυτη και ποσοστιαία βάση των ενισχύσεων.

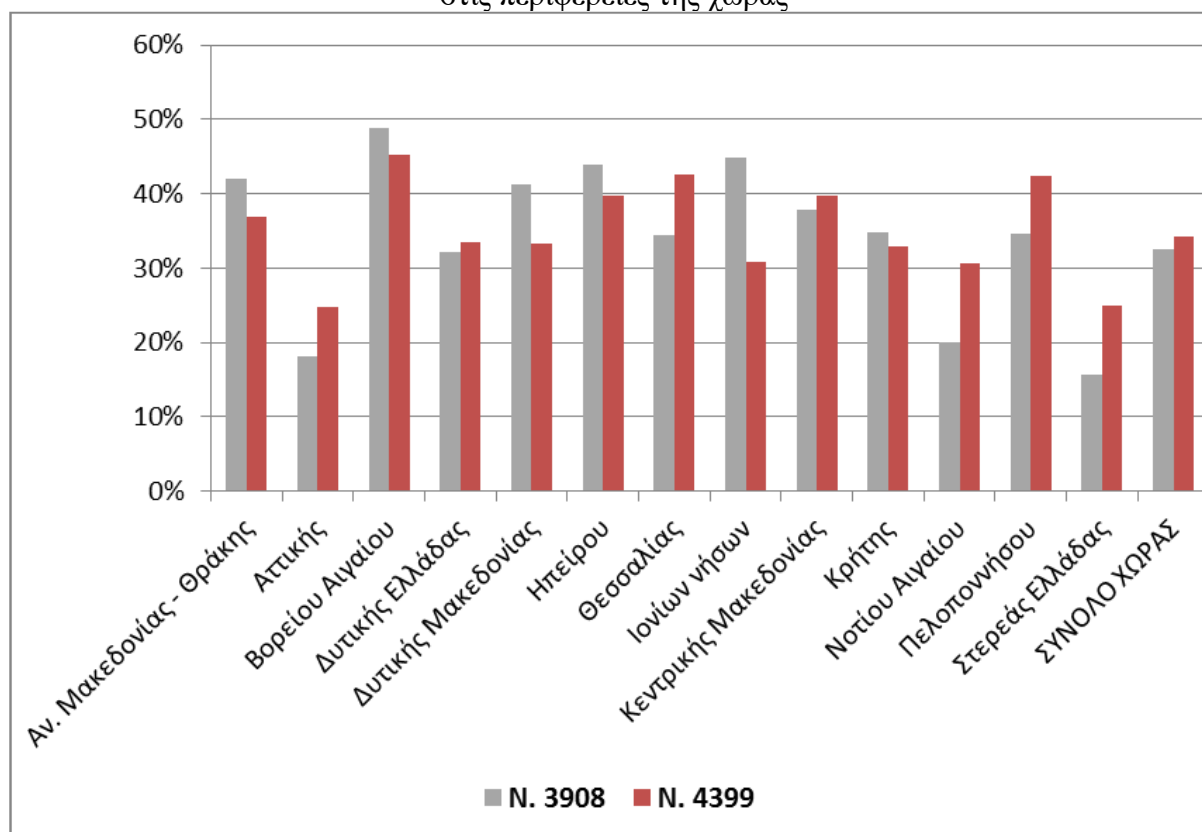
Σχήμα 6
Κατανομή συνολικών ενισχύσεων των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16 στις περιφέρειες της χώρας

Πηγή: Μελέτη SPEED AE

Στις περισσότερες περιφέρειες της χώρας το μέσο ποσοστό ενίσχυσης κυμαίνεται μεταξύ 35% και 40%. Τα χαμηλότερα ποσοστά (~20%) εμφανίζονται στις περιφέρειες της Αττικής και της Στερεάς Ελλάδας και για το λόγο αυτό εμφανίζουν υψηλούς δείκτες μόχλευσης. Οι διακυμάνσεις που παρατηρούνται εξαρτώνται από το μίγμα επενδύσεων σε κάθε περιφέρεια αλλά και των διαφορετικών καθεστώτων και κινήτρων που ισχύουν σε κάθε περίπτωση.

Σχήμα 7
Μέσο ποσοστό ενίσχυσης (%) των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16
στις περιφέρειες της χώρας

Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

Οι περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας, Αν. Μακεδονίας-Θράκης, Θεσσαλίας και Πελοποννήσου απορροφούν το 60% (N. 3908/11) και το 70% (N. 4399/16) του συνόλου των ενισχύσεων στον μεταποιητικό κλάδο.

Πίνακας 8
Κατανομή ενισχύσεων (σε εκ. €) των Αν. Νόμων 3908 και 4399
στον τομέα της μεταποίησης στις περιφέρειες της χώρας

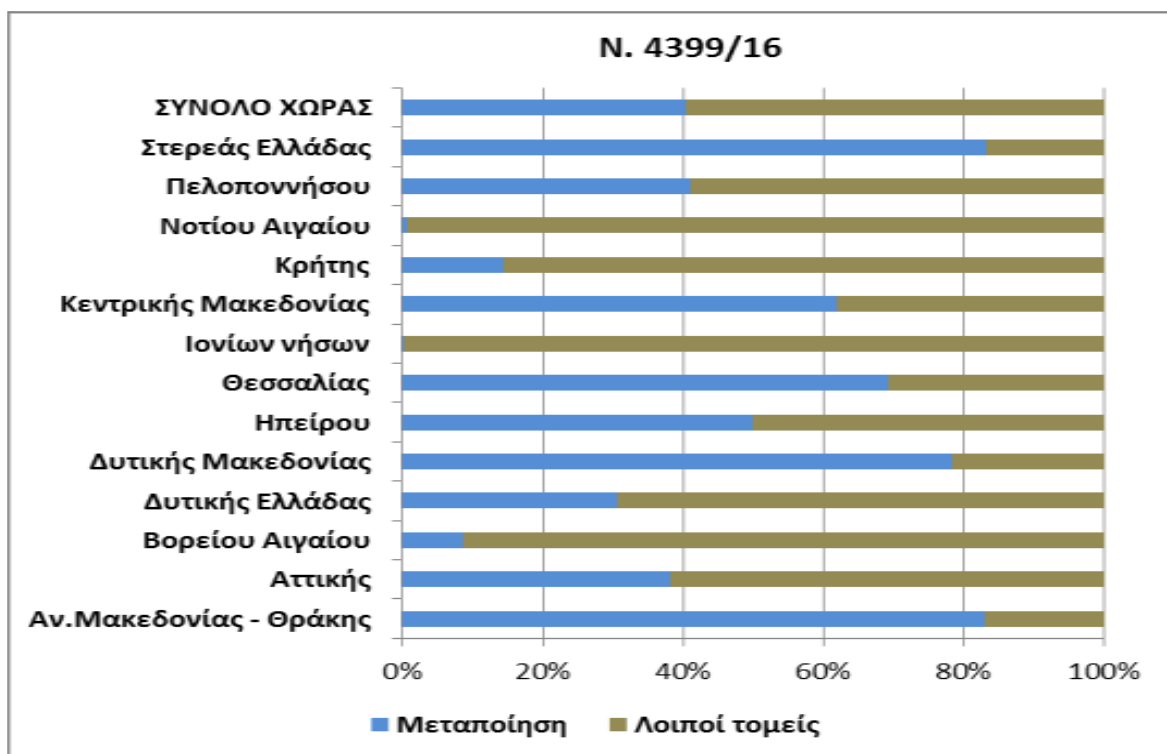
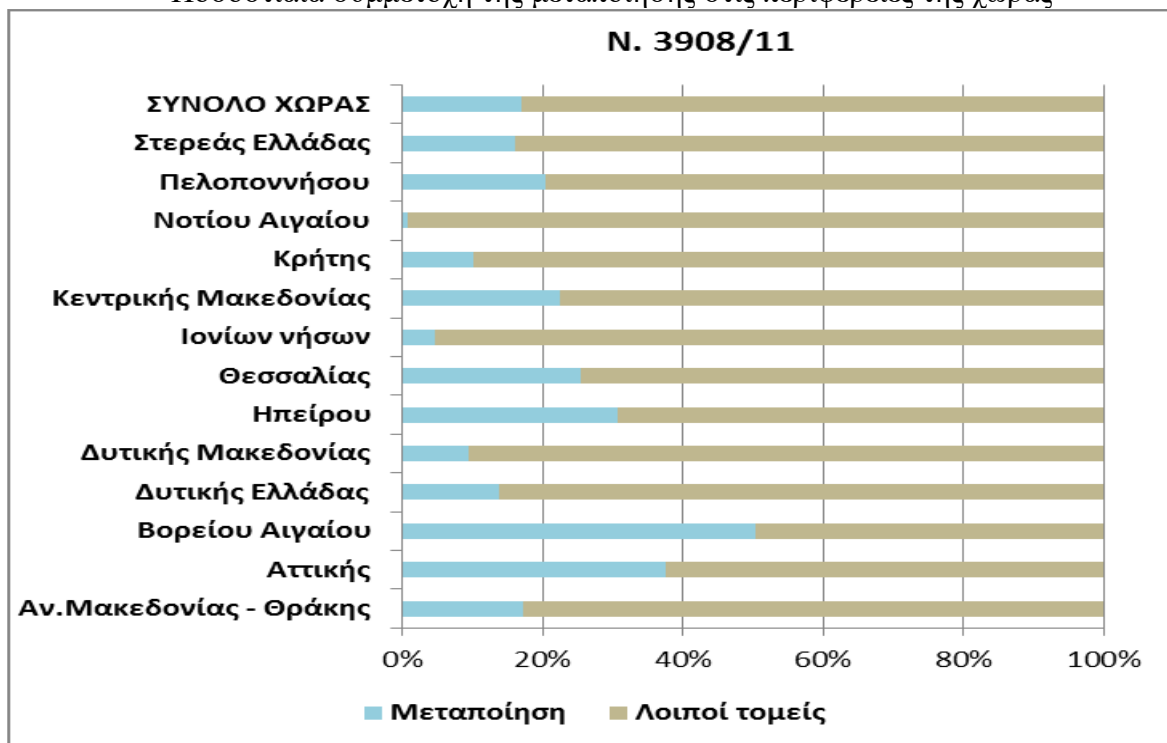
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ N. 3908	%	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ N. 4399	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	39,3	12	67,9	13
Αττική	18,1	5	29,0	6
Βόρειο Αιγαίο	12,2	4	2,6	0
Δυτική Ελλάδα	27,7	8	10,3	2
Δυτική Μακεδονία	24,7	7	7,2	1
Ήπειρος	24,8	7	28,3	5
Θεσσαλία	48,6	14	69,1	13
Ιόνια Νησιά	3,6	1	0,2	0
Κεντρική Μακεδονία	61,9	18	176,8	34
Κρήτη	12,6	4	17,9	3
Νότιο Αιγαίο	1,2	0	1,7	0
Πελοπόννησος	48,2	14	43,7	8
Στερεά Ελλάδα	13,5	4	63,8	12
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	336,4		518,5	

Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

Το ειδικό βάρος της μεταποίησης στο σύνολο των ενισχύσεων αυξάνεται σημαντικά σε όλες τις περιφέρειες, ακολουθώντας τη γενική τάση στο σύνολο της χώρας που οφείλεται κυρίως στη συρρίκνωση του αριθμού των επενδύσεων σε άλλους τομείς, κυρίως των ενεργειακών επενδύσεων.

Σχήμα 8

Ποσοστιαία συμμετοχή της μεταποίησης στις περιφέρειες της χώρας

Πηγή: Μελέτη SPEED AE

2.6.3 Ανάλυση καθεστώτων και κινήτρων

Οι δύο τελευταίο αναπτυξιακοί νόμοι περιλαμβάνουν καθεστώτα ενισχύσεων για καθένα από τα οποία βγαίνει ξεχωριστή προκήρυξη. Ο Ν. 3908/11 περιλαμβάνει 5 και έχουν εκδοθεί αντίστοιχα 5 προκηρύξεις ενώ ο Ν. 4399/16 περιλαμβάνει 8 καθεστώτα για 6 από τα οποία εκδόθηκαν προκηρύξεις. Από τα 6 προκηρύξεις του Ν.4399/2016 αποφάσεις υπαγωγής έχουμε μόνο για τις 3. Τα καθεστώτα της *Επιχειρηματικότητας Νέων και των Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων* του Ν.3908/11 αποτελούν μόλις το 1% του συνόλου των ενταγμένων έργων και των ενισχύσεων και δεν ακολουθεί ανάλυση τους.

Πίνακας 9

Αριθμός ενταγμένων έργων και ύψος ενισχύσεων (σε εκ. €) ανά καθεστώς ενίσχυσης των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16

ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ Ν. 3908/2011	ΑΡ. ΕΡΓΩΝ Ν.3908	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 3908	ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ Ν. 4399/2016	ΑΡ. ΕΡΓΩΝ 4399	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 4399
ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗ ΤΑΣ	329	673	ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤ ΗΤΑΣ	718	769
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	876	1240	ΝΕΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΜΕ	430	361
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	56	47	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	168	151
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗ ΤΑΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ	10	3	-	-	-
ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ	6	18	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	1.277	1.981	ΣΥΝΟΛΟ	1.316	1.281

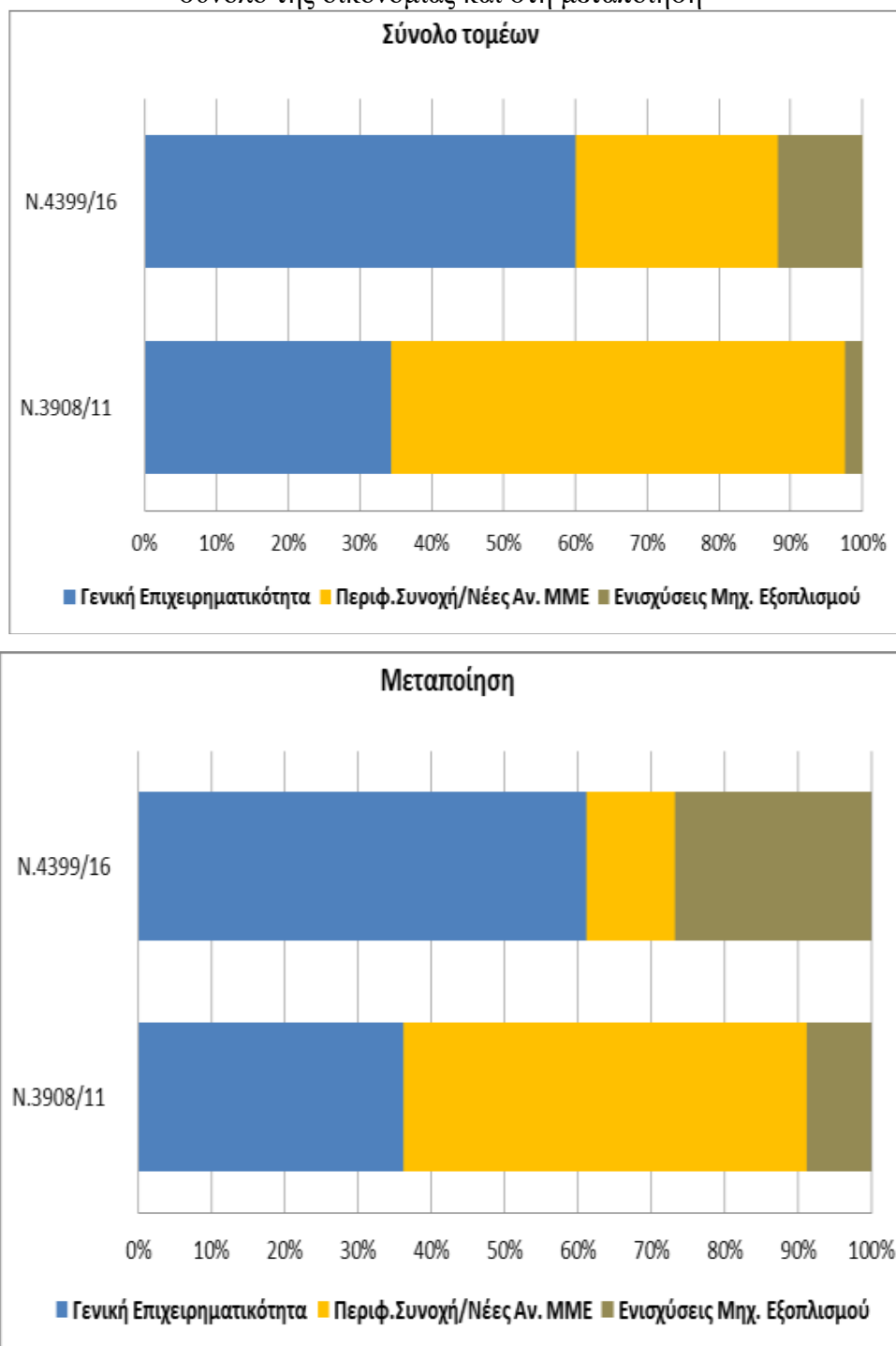
Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

Εξετάζοντας τα 3 βασικά καθεστώτα από κάθε Νόμο, διαπιστώνουμε σύγκλιση στους στόχους των δύο απ' αυτά και συγκεκριμένα της Γενικής Επιχειρηματικότητας και των Ενισχύσεων Μηχανολογικού Εξοπλισμού με την Τεχνολογική ανάπτυξη. Το τρίτο καθεστώς του Ν. 3908/11 πρωταρχικό και βασικό στόχο έχει την Περιφερειακή Συνοχή, ενώ στον Ν. 4399/16 το τρίτο καθεστώς στοχεύει στην ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Νέες Ανεξάρτητες ΜΜΕ).

Στον Ν. 3908/11 υπερέχει το καθεστώς της Περιφερειακής Συνοχής τόσο στο σύνολο της οικονομίας, όσο και στη μεταποίηση. Διαφορά παρατηρείται στην αυξημένη συμμετοχή των Ενισχύσεων Μηχανολογικού Εξοπλισμού στον μεταποιητικό κλάδο, χωρίς όμως να υπερβαίνει το 10% του συνόλου των ενισχύσεων στον κλάδο αυτόν. Στον Ν. 4399/16 το καθεστώς των Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ εμφανίζει πολύ μικρότερο ποσοστό στον μεταποιητικό κλάδο συγκριτικά με το σύνολο της οικονομίας, ενώ το καθεστώς των Ενισχύσεων Μηχανολογικού Εξοπλισμού εμφανίζει μεγαλύτερο ποσοστό στον ίδιο κλάδο.

Σχήμα 9

Ποσοστιαία κατανομή ενισχύσεων των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16 σε καθεστάτα στο σύνολο της οικονομίας και στη μεταποίηση

Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

Αναφορικά με τα είδη κινήτρων που προτιμώνται η επιχορήγηση αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο στο πλαίσιο του Ν. 3908/11, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό διοχετεύεται μέσω ενός μίγματος κινήτρων, το οποίο περιλαμβάνει συνδυασμό επιχορήγησης και φορολογικής απαλλαγής. Με τον Ν. 4399/16 διαφοροποιείται αισθητά η εικόνα καθώς πλέον η φορολογική απαλλαγή αντιπροσωπεύει το (αποκλειστικό) μέσο χρηματοδότησης για

το 48% των ενισχύσεων. Αυτό βεβαίως οφείλεται και στο γεγονός ότι το καθεστώς των Ενισχύσεων Μηχανολογικού Εξοπλισμού προβλέπει μόνο αυτή την κατηγορία κινήτρων. Τέλος, η επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης και πολύ περισσότερο η επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης εξακολουθούν να εμφανίζουν μία περιθωριακή συμμετοχή στο σύνολο των κινήτρων.

Πίνακας 10

Ύψος ενισχύσεων ανά κατηγορία κινήτρων των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16

ΚΙΝΗΤΡΑ	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 3908 (εκ. €)	%	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ Ν. 4399 (εκ. €)	%
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ	107	5	616	48
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	1.253	63	563	44
ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗΣ	5,6	0,3	17,9	1,4
ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	0	0	4	0,3
ΜΙΓΜΑ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	616	31	80	6
ΣΥΝΟΛΟ	1.981,6		1.280,9	

Πηγή: Μελέτη SPEED ΑΕ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

3.1 Γεωγραφική θέση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της Ελληνικής Επικράτειας και στα νοτιοανατολικά εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς συνορεύει με τη Βουλγαρία και την Τουρκία και βασικό χαρακτηριστικό της αποτελεί η συνοριακή της θέση. Την τελευταία δεκαετία η ΠΑΜΘ μετασχηματίζεται από «ακριτική περιφέρεια» σε «πύλη της χώρας και της ΕΕ». Κύριοι παράγοντες που συντελούν προς την κατεύθυνση αυτή είναι η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού και των Καθέτων Αξόνων και η διεύρυνση της ΕΕ σε γειτονικά κράτη (Βουλγαρία, Ρουμανία). Είναι μία από τις 13 περιφέρειες της Ελλάδας. Αποτελεί το δευτεροβάθμιο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Περιλαμβάνει επίσης δύο μεγάλα νησιά του Θρακικού Πελάγους, τη Θάσο και τη Σαμοθράκη.

Ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφέρειας, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της απογραφής του 2011, ανέρχεται σε 608.182 κατοίκους, και αντιστοιχεί στο 5,62% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Η συνολική της έκταση ανέρχεται σε 14.179 χλμ²

Πίνακας 11

Πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας ΑΜΘ ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ (ΠΕ)	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (κάτοικοι)	% ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ Π.Α.Μ.Θ.
ΔΡΑΜΑΣ	98.287	16,16%
ΘΑΣΟΥ	13.770	2,26%
ΚΑΒΑΛΑΣ	124.917	20,54%
ΞΑΝΘΗΣ	111.222	18,29%
ΡΟΔΟΠΗΣ	112.039	18,42%
ΕΒΡΟΥ	147.947	24,33%
ΣΥΝΟΛΟ Π.Α.Μ.Θ.	608.182	100,00%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

3.2 Έδρες της Περιφέρειας και διοικητική διαίρεση

Η περιφέρεια διαιρείται σε έξι περιφερειακές ενότητες, στις οποίες υπάγονται οι 22 δήμοι της Περιφέρειας. Οι Π.Ε. ταυτίζονται γεωγραφικά με τους αντίστοιχους νομούς, εκτός από τις Π.Ε. Καβάλας και Θάσου που προέκυψαν από τη διάσπαση του Νομού Καβάλας σε ηπειρωτικό και νησιωτικό τμήμα αντίστοιχα. Η Σαμοθράκη ανήκει διοικητικά στην Π.Ε. Έβρου.

- Περιφερειακή Ενότητα **Δράμας** με πρωτεύουσα τη **Δράμα**.
- Περιφερειακή Ενότητα **Καβάλας** με πρωτεύουσα την **Καβάλα**.
- Περιφερειακή Ενότητα **Θάσου** με πρωτεύουσα τον **Λιμένα**
- Περιφερειακή Ενότητα **Ξάνθης** με πρωτεύουσα την **Ξάνθη**.
- Περιφερειακή Ενότητα **Ροδόπης** με πρωτεύουσα την **Κομοτηνή**.
- Περιφερειακή Ενότητα **Έβρου** με πρωτεύουσα την **Αλεξανδρούπολη**.

Στην πόλη της Κομοτηνής στεγάζεται διοικητικά η έδρα της περιφέρειας ενώ η μεγαλύτερη πόλη της είναι η Αλεξανδρούπολη.

3.3 Οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Οι αρνητικές εξελίξεις που σημειώνονται τα τελευταία χρόνια στο διεθνές περιβάλλον και κυρίως στην Ελλάδα - με την συνεχιζόμενη μακροχρόνια πλέον έντονη ύφεση και τα προβλήματα ρευστότητας - έχουν αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις και σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτό είναι εμφανές από την αρνητική πορεία που παρουσιάζουν όλοι οι σχετικοί δείκτες της περιφερειακής οικονομίας (απασχόλησης, κατανάλωσης, επενδύσεων κλπ). Η οικονομία της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης (Π.Α.Μ.Θ.) έχει χαμηλές επιδόσεις στην ανταγωνιστικότητα, την παραγωγικότητα και την εξωστρέφεια.

Το κεντρικό μέτρο των εθνικών λογαριασμών, το ΑΕΠ, συνοψίζει την οικονομική θέση μιας χώρας ή μιας περιοχής. Αυτή η γνωστή ισορροπία παραδοσιακά διαιρείται με τον συνολικό αριθμό των κατοίκων για να δημιουργήσει ένα δείκτη μέτρησης για την ανάλυση του συνολικού βιοτικού επιπέδου, δηλαδή το ΑΕΠ ανά κάτοικο.

Το ΑΕΠ συνεχίζει να χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στη λήψη οικονομικών αποφάσεων, έχει συμπληρωθεί, όμως, και από άλλους δείκτες ως πηγή πληροφοριών για την ενημέρωση των πολιτικών συζητήσεων σχετικά με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές της ευημερίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το ΑΕΠ δεν λαμβάνει υπόψη εξωτερικούς παράγοντες όπως η περιβαλλοντική βιωσιμότητα ή ζητήματα όπως το εισόδημα διανομής ή κοινωνικής ένταξης, που θεωρούνται όλο και περισσότερο ως σημαντικοί μοχλοί για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη συνολική ποιότητα ζωής.

Σε όρους Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος ανά κάτοικο (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης) η Π.Α.Μ.Θ. κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις ανάμεσα σε 240 Περιφέρειες (NUTS 2) της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 Κρατών – Μελών (από το 2020) (Βλέπε Eurostat regional yearbook 2021). Είναι χαρακτηριστικό ότι σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ, η

Π.Α.Μ.Θ. κατατάσσεται διαχρονικά στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των Περιφερειών και της Ελλάδας, όπως διαπιστώνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 12

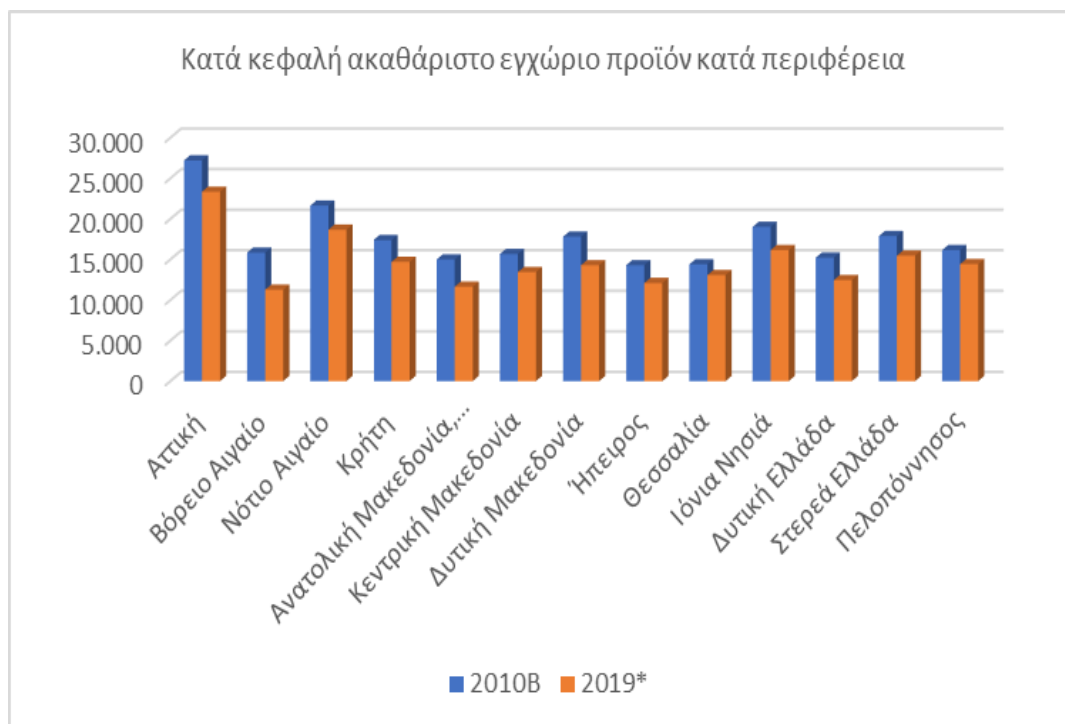
Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια (σε ευρώ, σε τρέχουσες τιμές)

Περιφέρειες	2009	2010B	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Αττική	28.992	27.199	24.796	22.890	22.158	22.023	21.992	21.975	22.453	22.854	23.341
Βόρειο Αιγαίο	16.991	15.834	14.433	13.463	12.903	12.911	12.654	12.154	11.732	11.415	11.271
Νότιο Αιγαίο	22.872	21.635	19.631	18.165	18.167	18.435	18.182	17.395	17.431	17.911	18.655
Κρήτη	18.542	17.377	15.262	13.866	13.653	13.976	13.972	13.611	13.939	14.212	14.695
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	15.272	14.996	13.094	12.227	11.463	11.218	11.207	11.277	11.308	11.472	11.639
Κεντρική Μακεδονία	16.913	15.666	14.311	13.285	12.561	12.335	12.611	12.649	12.799	13.121	13.430
Δυτική Μακεδονία	17.583	17.799	17.475	18.908	18.032	17.810	17.102	15.817	15.895	15.513	14.284
Ήπειρος	14.540	14.285	13.146	12.065	11.823	11.718	11.624	11.583	11.560	11.781	12.093
Θεσσαλία	15.831	14.404	13.012	12.502	12.090	12.089	12.286	12.152	12.318	12.606	13.071
Ιόνια Νησιά	20.153	19.009	16.358	15.377	14.804	15.204	14.935	14.743	14.877	15.447	16.147
Δυτική Ελλάδα	15.722	15.217	13.587	12.798	12.103	11.975	11.977	11.758	11.845	12.091	12.450
Στερεά Ελλάδα	18.631	17.881	16.436	15.441	14.594	14.209	14.416	14.639	14.959	15.175	15.463
Πελοπόννησος	16.862	16.153	14.927	14.190	13.666	13.371	13.693	13.677	13.946	13.995	14.421
ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	240.914	227.454	208.480	197.190	190.029	189.287	188.665	185.446	187.078	189.610	190.961

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. – ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Σχήμα 10

Κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά Περιφέρεια της Χώρας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. – ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Επίσης, το υφιστάμενο παραγωγικό μοντέλο παρουσιάζει προβληματική διάρθρωση. Η τομεακή διάρθρωση του ΑΕΠ στην Π.Α.Μ.Θ. εμφανίζει ως κυρίαρχο τομέα παραγωγής τον τριτογενή (72,1% συμμετοχή στο ΑΕΠ της Περιφέρειας), με δεύτερο τον δευτερογενή

(22,3%) και τελευταίο τον πρωτογενή (5,6%). Η εικόνα της απασχόλησης όμως για το 2014 παρουσιάζει διαφοροποιημένη εικόνα. Εκεί κυριαρχούν οι κλάδοι γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας με 30,6% επί του συνόλου των απασχολούμενων και ακολουθούν οι κλάδοι της δημόσιας διοίκησης (24,1%), του χονδρικού και λιανικού εμπορίου (22,4%), της βιομηχανίας και κατασκευών (14,7%) κλπ. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η μεγάλη συγκέντρωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα συνδυάζεται με σχετικά περιορισμένη παραγωγικότητα και προστιθέμενη αξία. Συγκεκριμένα, αξίζει να σημειωθεί ότι, το ποσοστό συμμετοχής του πρωτογενούς τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ) της Περιφέρειας για το 2013 ανέρχεται σε 7,6% (ποσοστό διπλάσιο του εθνικού μέσου όρου που είναι 3,7%), αλλά το 2014 αντιπροσωπεύει το 30,56% της συνολικής απασχόλησης.

Ο δευτερογενής τομέας - ως προς τη μεταποίηση - βιώνει μια φάση αποβιομηχάνισης στην Π.Α.Μ.Θ. (αλλά και στην χώρα συνολικά). Οι κατασκευές που παρουσίασαν την προηγούμενη δεκαετία ενίσχυση, μετά την κατάρρευση της αγοράς ακινήτων - από το 2008 και έπειτα - βρίσκονται σε ύφεση. Τέλος, οι κλάδοι των ορυχείων-λατομείων και της εξόρυξης υδρογονανθράκων - παρά τον εμβληματικό τους χαρακτήρα - δεν αποτελούν σημαντική πηγή απασχόλησης στην Π.Α.Μ.Θ. Παράλληλα, η ενίσχυση του τριτογενούς τομέα στην Π.Α.Μ.Θ. τα τελευταία είκοσι χρόνια στηρίχθηκε κυρίως σε κλάδους που συνδέονται με την απασχόληση στο δημόσιο τομέα και την κατανάλωση στα αστικά κέντρα.

Η εξελισσόμενη και προβλεπόμενη αρνητική πορεία τόσο της απασχόλησης στο δημόσιο όσο και η αποκλιμάκωση της εσωτερικής κατανάλωσης συμπαρασύρει προς τα κάτω όλους τους σχετικούς κλάδους. Δυστυχώς, η ενίσχυση του τριτογενούς τομέα διαχρονικά στην Π.Α.Μ.Θ., δεν προήλθε από έναν εξωστρεφή τουρισμό υψηλής προστιθέμενης αξίας - και συγκεκριμένα ούτε από την «παροχή υψηλής στάθμης υπηρεσιών» ούτε από την «ολοκληρωμένη προσφορά υπηρεσιών τουρισμού» - αλλά από κλάδους εσωστρεφείς.

Η εικόνα αυτή δεν έχει αλλάξει, όπως διαπιστώνει κανείς από τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που απεικονίζονται στους πίνακες 13 και 14 παρακάτω.

Πίνακας 13

Αριθμός νομικών μονάδων, κύκλος εργασιών (σε χιλ. ευρώ) και απασχολούμενοι ανά μονοψήφιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (NACE Αναθ. 2) στην Περιφέρεια ΑΜΘ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ			
A	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	48.410	791.131	46.705
B	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	94	157.450	1.348
Γ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	2.879	1.663.232	16.390
Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ	478	38.326	639

	ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ			
Ε	ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ· ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	121	47.863	850
ΣΤ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.561	175.168	4.903
Ζ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	11.663	2.945.478	27.005
Η	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	2.344	239.376	4.234
Θ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	5.638	355.747	25.435
Ι	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	428	134.620	1.974
Κ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	556	30.974	933
Λ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	195	13.094	355
Μ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	4.966	152.126	7.214
Ν	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	599	57.395	2.002
Ξ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ· ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	48	12.472	6.197
Ο	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.083	34.681	15.040
Π	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	2.144	100.542	10.424
Ρ	ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	651	27.376	2.060
Σ	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	1.995	32.656	3.965
Ω	ΑΓΝΩΣΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	421	147	934
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ		87.274	7.009.854	178.607

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΕΤΟΣ 2019

Πίνακας 14
Απασχόληση κατά κλάδο (σε 000 άτομα)

ΚΛΑΔΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ
Α	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	59.157,9	62.641,6	60.814,0	62.134,6	63.214,4	64.686,0	60.802,4	59.332,6	59.122,2	59.524,1	58.702,5	670.132,4
Β_Ε	Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	23.357,0	21.905,5	20.619,8	19.412,2	18.884,3	19.496,6	18.413,7	19.211,2	18.324,3	19.472,1	19.888,1	218.984,8
ΣΤ	Κατασκευές	15.626,8	12.540,1	10.756,7	9.617,4	9.124,7	9.037,0	8.622,3	8.515,6	8.358,4	8.446,8	8.385,1	109.030,8
Ζ_Η_Θ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	60.380,9	61.631,2	57.547,3	56.250,4	53.901,3	56.458,1	55.858,3	60.625,3	60.410,8	64.365,1	65.795,3	653.224,0
Ι	Ενημέρωση και επικοινωνία	2.023,5	2.247,4	2.163,8	2.069,8	2.162,4	2.198,7	2.087,1	2.102,2	2.065,7	2.290,9	2.384,7	23.796,1

Κ	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	3.328,3	2.786,9	2.872,1	2.975,1	2.616,6	2.514,2	2.602,8	2.485,1	2.310,1	2.408,4	2.335,8	29.235,4
Λ	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	218,0	343,2	325,1	367,2	372,1	395,3	406,4	478,6	480,3	529,9	526,6	4.442,8
M_N	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	9.935,8	11.829,5	12.090,7	12.542,6	13.884,1	14.451,5	13.184,6	13.398,1	12.692,7	13.218,2	13.586,2	140.813,9
Ξ_Ο_Π	Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	55.885,5	56.105,3	55.204,9	55.215,7	56.740,0	58.019,4	57.493,5	58.456,4	58.420,4	59.556,6	60.189,6	631.287,5
P_Σ_T_Y	Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών	9.850,4	6.657,5	6.863,3	6.400,0	6.641,8	6.825,7	6.528,3	6.495,7	6.574,0	6.869,2	6.834,0	76.539,9
	Σύνολο Απασχόλησης ανά έτος	239.764,0	238.688,2	229.257,8	226.985,0	227.541,8	234.082,4	225.999,4	231.101,1	228.758,9	236.681,2	238.627,9	2.557.487,6

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

3.3.1 Πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Ο πρωτογενής τομέας έχει μεγάλη σημασία για την Π.Α.Μ.Θ. καθώς απασχολεί ακόμη σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού, ενώ συνδέεται άμεσα με τα γενικότερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της, καλύπτοντας το μεγαλύτερο ποσοστό των εκτάσεων της. Η σημασία του πρωτογενή τομέα για την περιφέρεια ενισχύεται από το γεγονός ότι αυτός αποτελεί εισροή σε μεγάλο αριθμό μεταποιητικών βιομηχανιών της περιοχής (τροφίμων, ποτών, κλωστοϋφαντουργίας, σιγαρέτων). Ο δευτερογενής τομέας (μεταποίηση – βιομηχανία) εμφανίζει ιδιαίτερα μεγάλη εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα, δεδομένου ότι αφορά κυρίως στην αξιοποίηση της παραγωγής του γεωργικού τομέα (βιομηχανία τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργία, σιγαρέτα) και του λατομικού – μεταλλευτικού πλούτου και στη μεταποίηση άλλων πρώτων υλών (κλάδοι χημικών, κλάδοι μη μεταλλικών ορυκτών, κτλ.). Ο πρωτογενής τομέας έχει συρρικνωθεί σημαντικά την περίοδο 2005-2013.

Οι αγροτικοί κλάδοι αποτελούν τον πυρήνα του πρωτογενούς τομέα για την Π.Α.Μ.Θ. (γεωργία - κτηνοτροφία - δασοκομία - αλιεία). Επισημαίνονται τα επώνυμα και πιστοποιημένα προϊόντα που παράγει η Περιφέρεια και τα οποία διακινούνται διεθνώς και την προβάλλουν σε όλον τον κόσμο. Τέτοια προϊόντα είναι το ελαιόλαδο, οι ελιές, τα όσπρια, τα λαχανικά και τα τυριά αλλά και κρασιά.

Η κτηνοτροφία στην Περιφέρεια Α.Μ.Θ είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη αποτελώντας βασικό κλάδο της παραγωγικής διαδικασίας και δραστηριοποιείται σ' αυτήν σημαντικό μέρος του πληθυσμού σε έναν πολύ μεγάλο αριθμό μικρών εκμεταλλεύσεων. Τα κυριότερα

κτηνοτροφικά προϊόντα της Περιφέρειας είναι: α) κρέας, β) γάλα, γ) ζώντα ζώα, δ) αυγά, ε) προϊόντα κρέατος και γαλακτοκομικά προϊόντα, στ) προϊόντα υδατοκαλλιέργειας, ζ) μέλι, κλπ

Τέλος οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου στην Π.Α.Μ.Θ. για τον πρωτογενή τομέα εμφανίζουν μια συμπεριφορά με έντονες διακυμάνσεις από το 2005 ως και το 2013. Ξεκίνησαν από τα 184 εκ. ευρώ το 2005, κορυφώθηκαν στα 263 εκ. για το 2008 και βρίσκονται στα 148 εκ. ευρώ για το 2013.

3.3.2. Δευτερογενής τομέας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Ο δευτερογενής τομέας στην Π.Α.Μ.Θ. περιλαμβάνει τρεις βασικούς κλάδους:

- ❖ τις εκμεταλλεύσεις ορυκτού πλούτου,
- ❖ τη μεταποίηση και
- ❖ τις κατασκευές

Από τον πρώτο κλάδο ξεχωρίζουν σήμερα μόνον δύο κατηγορίες, οι εκμεταλλεύσεις Πετρελαίου στο νομό Καβάλας και τα Λατομεία Μαρμάρου στις Περιφερειακές Ενότητες Καβάλας και Δράμας. Αντίθετα, οι τρεις υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες της Θράκης εμφανίζουν προβάδισμα στον κλάδο της μεταποίησης. Ο τομέας της μεταποίησης αφορά κυρίως στην αξιοποίηση της παραγωγής του πρωτογενή τομέα, του λατομικού – μεταλλευτικού πλούτου και στη μεταποίηση άλλων πρώτων υλών. Στη μεταποίηση των προϊόντων του πρωτογενή τομέα περιλαμβάνονται το ελαιόλαδο, το ούζο, το τσίπουρο, το κρασί, η μπίρα, τα τυροκομικά, τα γαλακτοκομικά, τα αλλαντικά και τα κρεατοσκευάσματα, τα αλίπαστα, τα γλυκά και τα ζυμαρικά καθώς και μια μεγάλη ποικιλία άλλων προϊόντων.

Εξέχουσα θέση κατέχει η βιομηχανία μαρμάρου, η οποία έχει σημαντική παρουσία τόσο στην εγχώρια, όσο και στη διεθνή αγορά, τα εκκοκκιστήρια, η βιομηχανία επεξεργασίας ξύλου και η γαλακτοβιομηχανία. Ιδιαίτερης σημασίας για την περιοχή είναι οι βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας παραγωγής συσσωρευτών, ηλεκτρολογικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, φαρμακευτικών προϊόντων και παροχής σύγχρονων και ολοκληρωμένων υπηρεσιών άμεσου Marketing.

Όσον αφορά το επίπεδο της τεχνολογίας, στον τομέα κυριαρχεί η παρουσία κλάδων μέσης και χαμηλής τεχνολογίας, όπως η βιομηχανία τροφίμων, κλωστοϋφαντουργίας και ειδών ένδυσης, η μεταλλευτική βιομηχανία και η εκμετάλλευση λατομείων, η κατασκευή χαρτομάζας, χάρτου και χαρτονιού και η παραγωγή προϊόντων καπνού. Υπάρχουν όμως και κάποιες μεγαλύτερες βιομηχανίες υψηλότερης εντάσεως τεχνολογίας, και συγκεκριμένα στον τομέα των χημικών προϊόντων και κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού. Η

ενσωμάτωση E&A κυμαίνεται σε επίπεδα αρκετά χαμηλότερα από τον μέσο όρο στην Ελλάδα και η συμμετοχή των επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερος μικρή.

Πίνακας 15

Διαχρονική εξέλιξη αριθμού νομικών μονάδων, κύκλου εργασιών (σε χιλ. ευρώ) και απασχολούμενων σε μεταποιητικούς κλάδους στο σύνολο της ΠΑΜΘ

ΕΤΟΣ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	3.236	3.050	2.908	2.879	2.661	2.408	2.117	2.072	2.373
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	1.473.191,00	1.364.593,00	1.407.356,00	1.383.541,00	1.319.106,00	1.078.994,32	1.214.203,22	1.291.814,83	1.327.622,27
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	15.522	14.178	15.001	14.149	12.952	11.691	11.328	12.108	13.479

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Από στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Πίνακας 15) προκύπτει φθίνουσα πορεία του αριθμού των νομικών μονάδων του μεταποιητικού κλάδου στην Περιφέρεια από το 2011 έως και το 2018, ωστόσο, το 2019 παρατηρείται μια αύξηση της τάξεως των 300 μονάδων. Η πορεία του κύκλου εργασιών της αντίστοιχης περιόδου παρουσιάζει αυξομειώσεις. Από το 2017 και έπειτα, όμως, εμφανίζει ανοδική πορεία. Η ίδια περίπου εικόνα παρατηρείται και στον αριθμό των απασχολούμενων του συγκεκριμένου κλάδου.

3.3.3 Τουρισμός στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η μεγάλη σημασία του τουρισμού στην Π.Α.Μ.Θ. διαφαίνεται στο επίπεδο του νέου χωρικού αλλά και του αναπτυξιακού σχεδιασμού (υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ, ΕΣΠΑ 2014-2020, Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, ΟΧΕ Τουρισμού – Πολιτισμού καθώς και το εξειδικευμένο Στρατηγικό και Επιχειρησιακό Σχέδιο Τουριστικής Ανάπτυξης). Η ανάπτυξη του κλάδου του τουρισμού, μπορεί να παρέχει πολλαπλά οφέλη (κυρίως οικονομική μεγέθυνση και τόνωση της απασχόλησης, αλλά και ένα πλαίσιο ανάδειξης των τοπικών πόρων) στην οικονομία μιας περιοχής. Εκτός από τα άμεσα οικονομικά οφέλη που προέρχονται από την αντίστοιχη δαπάνη των επισκεπτών σε μια περιοχή, ο κλάδος του τουρισμού δύναται να επιφέρει πρόσθετες θετικές επιπτώσεις στην οικονομία, καθώς κινητοποιεί σημαντικό αριθμό παραγωγικών μονάδων που δραστηριοποιούνται για την κάλυψη της ζήτησης που δημιουργείται και που βρίσκονται τόσο στον τριτογενή όσο και στον πρωτογενή-δευτερογενή τομέα.

Ως προς τις υποδομές, στην Περιφέρεια το 2013 (Περιφέρεια ΑΜΘ, 2016) λειτούργησαν 21.360 ξενοδοχειακές κλίνες, κατατάσσοντας την στις τελευταίες θέσεις (2,7% της χώρας).

Το δυναμικό δεν είναι ισομερώς κατανομημένο, καθώς παρατηρείται υπερσυγκέντρωση στην Π.Ε. Καβάλας (64%) και τη Θάσο (50%), περιοχές με υψηλή τουριστική ζήτηση. Το σύνολο των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα και κάμπινγκ παρουσιάζει πτώση μεταξύ 2010 και 2012 και παρά την αυξητική τάση του 2013 (που παρατηρείται όμως πανελλαδικά) φαίνεται η τάση μείωσης να μην εξαλείφεται το 2014. Όσον αφορά στις πληρότητες σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου παρατηρείται μια συνεχής πτώση την περίοδο 2010 – 2013, μια συνθήκη που ανατρέπεται σημαντικά το 2014 και που διαφοροποιείται θετικά έναντι της Χώρας και των υπολοίπων Περιφερειών.

Πίνακας 16
Ξενοδοχειακό δυναμικό ΠΑΜΘ

		2020					Γενικό άθροισμα
		5*	4*	3*	2*	1*	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ	Μονάδες	1	3	12	2	3	21
	Δωμάτια	73	173	235	68	49	598
	Κλίνες	147	365	479	121	92	1.204
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΡΟΥ	Μονάδες	3	2	22	29	9	65
	Δωμάτια	386	142	674	701	127	2.030
	Κλίνες	784	293	1.301	1.302	262	3.942
Εβρος	Μονάδες	3	2	14	26	7	52
	Δωμάτια	386	142	404	666	115	1.713
	Κλίνες	784	293	787	1.233	236	3.333
Σαμοθράκη	Μονάδες			8	3	2	13
	Δωμάτια			270	35	12	317
	Κλίνες			514	69	26	609
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΑΣΟΥ	Μονάδες	5	17	43	101	44	210
	Δωμάτια	450	1.245	1.247	1.992	686	5.620
	Κλίνες	993	2.715	2.562	4.002	1.304	11.576
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΒΑΛΑΣ	Μονάδες	2	5	12	22	10	51
	Δωμάτια	179	327	479	523	154	1.662
	Κλίνες	359	572	897	978	325	3.131
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΑΝΘΗΣ	Μονάδες	2	2	11	1	2	18
	Δωμάτια	127	62	424	34	34	681
	Κλίνες	244	125	845	74	66	1.354
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΠΗΣ	Μονάδες		3	16		1	20
	Δωμάτια		112	576		11	699
	Κλίνες		224	1.080		22	1.326
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	Μονάδες	13	32	116	155	69	385
	Δωμάτια	1.215	2.061	3.635	3.318	1.061	11.290
	Κλίνες	2.527	4.294	7.164	6.477	2.071	22.533

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος.

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Παρατηρείται αύξηση των κλινών στην Περιφέρεια κατά 1.000 περίπου το 2020, σε σχέση με το 2013, σύμφωνα με στοιχεία που αντλήθηκαν από το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, που αφορούν, όμως, μόνο σε ξενοδοχειακές μονάδες (ΚΑΔ 55.10 Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα) κατηγορίας 1 έως 5 αστεριών.

Εάν λάβουμε υπόψη μας το συνολικό κλάδο ΚΑΔ 55 Καταλύματα που περιλαμβάνει τους εξής υπό κλάδους

- 55.1 Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα
- 55.2 Καταλύματα διακοπών και άλλα καταλύματα σύντομης διαμονής
- 55.3 Χώροι κατασκήνωσης, εγκαταστάσεις για οχήματα αναψυχής και ρυμουλκούμενα οχήματα
- 55.9 Άλλα καταλύματα

η εικόνα που σχηματίζεται για τη διαχρονική εξέλιξη του τουριστικών μονάδων στην ΠΑΜΘ είναι όπως στον Πίνακα 17.

Πίνακας 17

Διαχρονική εξέλιξη αριθμού νομικών μονάδων, κύκλου εργασιών (σε χιλ. ευρώ) και απασχολουμένων στον κλάδο 55 «ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ» στο σύνολο της ΠΑΜΘ

ΕΤΟΣ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	1.087	1.079	1.075	1.125	1.127	1.121	1.155	1.136	1.140
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	82.208,00	82.812,00	86.118,00	90.554,00	91.279,00	94.317,83	109.372,67	107.394,35	111.761,26
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	3.111	2.826	3.771	3.456	3.291	3.919	4.125	4.216	4.628

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Παρατηρείται, δηλαδή, αύξηση στο σύνολο των τουριστικών καταλυμάτων συμπεριλαμβανομένου και των ξενοδοχείων, στην Περιφέρεια κατά το χρονικό διάστημα 2011 έως 2019. Αυξητική, επίσης, είναι η τάση τόσο στον κύκλο εργασιών όσο και στον αριθμό των απασχολουμένων του κλάδου.

3.4. Αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η περιφέρεια ΑΜΘ καθ' όλη την περίοδο 2000-2020 δεν έχει καταφέρει να ξεπεράσει το 75% του μ.ο. της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ευρισκόμενη διαχρονικά στις τελευταίες θέσεις στην κατάταξη των Περιφερειών της ΕΕ όσον αφορά το κατά κεφαλήν περιφερειακό ΑΕΠ, παρά τη μικρή αλλά παροδική βελτίωση το 2009 και 2010, η οποία μάλλον οφείλεται στην πτώση

του μ.ο. λόγω της ένταξης κρατών με χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης παρά σε πραγματική αύξηση της παραγωγικότητας και μεγέθυνση της περιφερειακής οικονομίας.

Παράλληλα, οι Περιφερειακές Ενότητες συμμετέχουν άμεσα στη διαμόρφωση του περιφερειακού ΑΕΠ, φαινόμενο που οξύνθηκε τα τελευταία χρόνια. (Οι σημαντικότερες μεταβολές παρατηρούνται στις ΠΕ Καβάλας και Δράμας, με την πρώτη να αυξάνει τη συμμετοχή της στο συνολικό ΑΕΠ της Περιφέρειας και τη δεύτερη να τη μειώνει.)

Σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, διαπιστώνονται έντονες ανισότητες μεταξύ των 6 Π.Ε με βάση το επίπεδο των δεικτών του παραγόμενου και κατά κεφαλήν προϊόντος. Στην πρώτη ομάδα, με σχεδόν ισοδύναμες επιδόσεις, εντάσσονται οι Π.Ε. Έβρου και Καβάλας – Θάσου, οι οποίες αθροιστικά παράγουν σχεδόν το 55% του προϊόντος της ΑΜΘ και έχουν υψηλότερο βιοτικό επίπεδο από τον μέσο όρο της Περιφέρειας κατά 8 με 9 ποσοστιαίες μονάδες. Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν οι Π.Ε. Ξάνθης, Ροδόπης και Δράμας, οι οποίες συμβάλλουν αθροιστικά στο υπόλοιπο 45% του προϊόντος της ΑΜΘ και έχουν χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο από το μέσο όρο της Περιφέρειας κατά 5 έως και σχεδόν 10 ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας 18

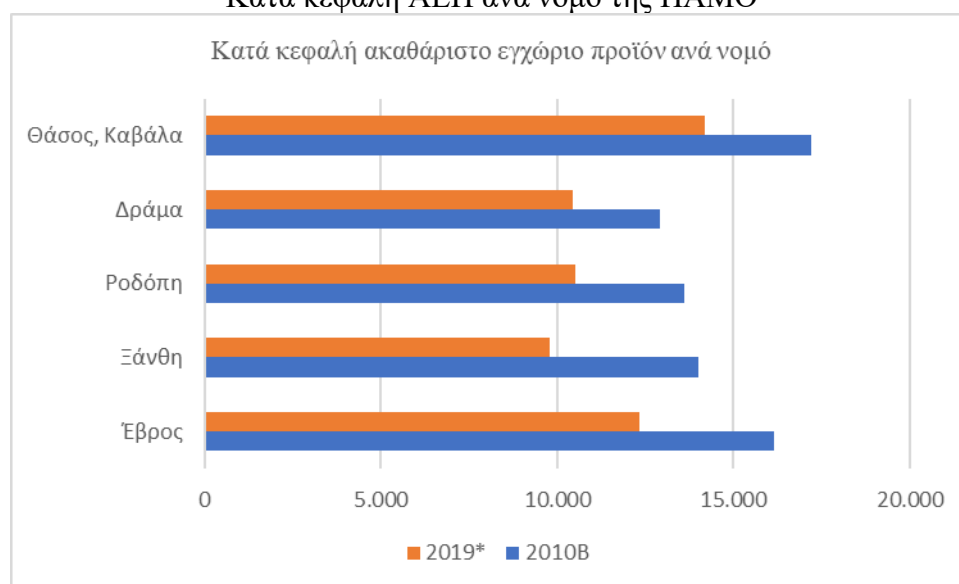
Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά Νομό της Περιφέρειας ΑΜΘ
(Σε ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές)

Νομός	2009	2010B	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Έβρος	15.665	16.142	14.525	13.302	12.099	11.898	11.931	12.085	12.060	12.114	12.342
Ξάνθη	13.861	13.989	11.866	10.972	10.359	9.797	9.845	9.505	9.542	9.740	9.803
Ροδόπη	14.608	13.589	12.213	11.045	10.561	9.912	9.776	10.499	10.469	10.449	10.517
Δράμα	13.369	12.919	11.145	10.678	10.527	10.205	10.588	10.422	10.149	10.401	10.441
Θάσος, Καβάλα	17.846	17.192	14.661	14.163	13.086	13.452	13.173	13.126	13.486	13.836	14.202

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Σχήμα 11

Κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά νομό της ΠΑΜΘ

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. – ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (Πίνακας 19), εκφρασμένες σε εκατομμύρια ευρώ, στο σύνολο των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας & Θράκης έχει υποχωρήσει σημαντικά κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, υπονομεύοντας σημαντικά τις προοπτικές της τοπικής οικονομίας να επιτύχει βιώσιμους ρυθμούς ανάπτυξης και περιφερειακή σύγκλιση.

Πίνακας 19
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου κατά κλάδο στην ΠΑΜΘ

Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές

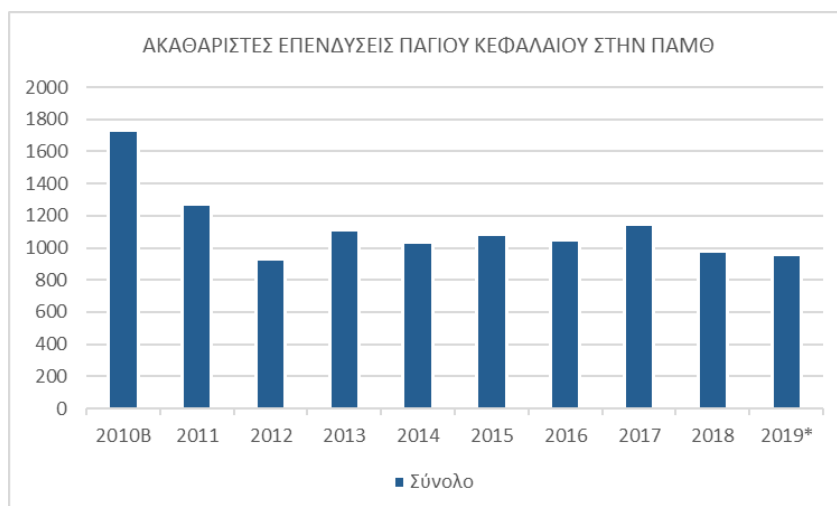
ΚΛΑΔΟΙ	2010B	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	A	199	153	141	210	151	177	193	209	188	184
Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	B_E	158	168	100	113	197	237	267	251	245	261
Κατασκευές	ΣΤ	4	1	12	4	8	7	4	3	2	4
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	Z_H_Θ	152	100	34	32	99	184	107	110	109	95
Ενημέρωση και επικοινωνία	I	58	32	27	15	10	12	15	10	10	20
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	K	23	13	10	17	14	15	17	15	20	19
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Λ	640	578	301	363	101	58	67	55	46	80
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	M_N	37	21	13	11	16	19	23	20	19	19
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	Ξ_O_Π	449	195	282	332	426	363	346	463	331	267
Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδότην, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων	P_Σ_T_Y	12	12	9	13	11	12	11	9	9	9
Σύνολο		1.733	1.273	928	1.109	1.035	1.083	1.048	1.145	979	959

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

* Προσωρινά στοιχεία. Τα δεδομένα του ΑΕΠ και των συνιστωσών του για την περίοδο 2010-2019 έχουν εκτιμηθεί με έτος βάσης το 2015.

Όι εργασίες αναθεώρησης των δεδομένων με το νέο έτος βάσης για την περίοδο πριν το 2010 συνεχίζονται και ως εκ τούτου υπάρχει διακοπή της χρονοσειράς στο έτος 2010. όπου B=διακοπή χρονοσειράς

Σχήμα 12

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ- ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί ο στόχος της έρευνας και θα τεθούν οι βάσεις με τις οποίες θα διενεργηθεί η έρευνα στην περίπτωση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης που μελετάται. Η ανάδειξη του σκοπού της έρευνας αλλά και η χρησιμότητα της, με την βοήθεια της μεθόδου που θα χρησιμοποιηθεί για την διεξαγωγή της, θα βοηθήσουν στην κατάληξη συμπερασμάτων. Στο παρόν κεφάλαιο προσδιορίζονται οι στόχοι της έρευνας, ορίζονται οι ερευνητικές υποθέσεις και τα ερωτήματα. Τέλος, παρουσιάζεται η ερευνητική μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί.

4.2 Ο στόχος της έρευνας

Χρησιμοποιώντας τα πρωτογενή στοιχεία που δόθηκαν από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων στόχος είναι να αναδειχθεί η πορεία των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στη δεκαετία 2010 – 2020 στην Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, μελετώντας ταυτόχρονα και τη γενικότερη τάση των επενδύσεων στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση στην κρίσιμη αυτή δεκαετία. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα αναδείξουν τη σημαντικότητα της παροχής κίνητρων μέσω του αναπτυξιακού νόμου για την επανεκκίνηση της οικονομίας και την αναδιάρθρωση του παραγωγικού συστήματος στην Περιφέρεια ΑΜΘ, μετά την περίοδο της έντονης οικονομικής ύφεσης

Μέσω της επεξεργασίας των πρωτογενών δεδομένων, της περαιτέρω ανάλυσης και διερεύνησής τους επιδιώκεται να προσδιοριστεί η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των ευεργετικών κίνητρων των αναπτυξιακών νόμων στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της ακριτικής μας Περιφέρειας. Η σημαντικότητα της παρούσας έρευνας συνίσταται στο γεγονός ότι η Περιφέρεια παραμένει διαχρονικά στις τελευταίες θέσεις στην κατάταξη των Περιφερειών της Ε.Ε., αλλά και των δεκατριών (13) περιφερειών της χώρας, όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ως στιγμής, παρουσιάστηκε το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τους αναπτυξιακούς νόμους ως ένα από τα εργαλεία που έχουν στη διάθεση τους οι επιχειρήσεις προκειμένου να αναπτύξουν τα επιχειρηματικά τους σχέδια στην περιοχή. Η έρευνα σκοπό έχει να παρουσιάσει την παρούσα κατάσταση, να αναδείξει τυχόν προβλήματα και αστοχίες καθώς και να προτείνει εάν καταστεί δυνατό κατευθύνσεις με σκοπό την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων στην Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης.

4.3 Οι ερευνητικές υποθέσεις

Μετά τη βιβλιογραφική επισκόπηση διατυπώθηκαν οι εξής ερευνητικές υποθέσεις στις οποίες θα βασιστεί το ερευνητικό μέρος της εργασίας:

Υπόθεση 1η: Η παροχή κίνητρων εκ μέρους του κράτους αποτελεί ένα είδος πολιτικής που υιοθετείται απ' όλες τις εθνικές κυβερνήσεις τόσο αναπτυγμένων όσο και λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών .

Υπόθεση 2η: Μέσω του αναπτυξιακού νόμου προωθείται η εξωστρέφεια, η καινοτομία και η ανταγωνιστικότητα.

Υπόθεση 3η: Προτάσσεται η άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και η ενίσχυση των περιοχών με γεωγραφικές και δημογραφικές ιδιαιτερότητες.

Υπόθεση 4η: Τα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στις ευεργετικές διατάξεις του αναπτυξιακού νόμου είναι βιώσιμα.

Με βάση τις ερευνητικές υποθέσεις θα προσεγγιστούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Η οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας επηρέασε την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης;
2. Σε ποιους κλάδους της οικονομίας (πρωτογενή, δευτερογενή, υπηρεσιών, τουρισμού) παρατηρήθηκαν μεταβολές ως προς την υλοποίηση επενδύσεων στην Περιφέρεια ΑΜΘ;
3. Η οικονομική και δημοσιονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας συνέβαλε στη μετεξέλιξη και διαμόρφωση του αναπτυξιακού νόμου από το Ν. 3299/2004 και το Ν. 3908/2011 στο Ν. 4399/2016;
4. Η διαφοροποίηση στη δομή των τριών (3) τελευταίων αναπτυξιακών νόμων επηρέασε τον αριθμό και το είδος των επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν προς υπαγωγή;

4.4 Μεθοδολογία της έρευνας

Το ερευνητικό τμήμα της παρούσας εργασίας θα βασιστεί στα πρωτογενή στοιχεία που δόθηκαν από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (αρχεία excel). Στα αρχεία αυτά - ένα για κάθε νόμο (3299/2004, 3908/2011 και 4399/2016) – περιλαμβάνονται στοιχεία των επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν στις αρμόδιες υπηρεσίες υποδοχής των αιτημάτων (ΓΔΙΕ, ΕΜΑ, ΔΑΝΑΠ) και τα οποία έχουν ως τόπο υλοποίησης την Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης και συγκεκριμένα οποιαδήποτε από τις έξι (6) Περιφερειακές Ενότητες Έβρου (συμπεριλαμβανομένου της νήσου Σαμοθράκης), Ροδόπης, Ξάνθης, Καβάλας, Θάσου και Δράμας.

Ενδεικτικά, τα στοιχεία αφορούν πλήθος αιτήσεων, πλήθος υπαγωγών, κλάδο δραστηριότητας, είδος ενίσχυσης, ύψος επένδυσης, ύψος ενίσχυσης κλπ. Η ανάλυση θα γίνει

σε τομεακό, κλαδικό, γεωγραφικό και θεματικό επίπεδο. Μετά την επεξεργασία και την ταξινόμηση των στατιστικών στοιχείων θα γίνει η συνοπτική τους παρουσίαση με πίνακες συχνοτήτων και διαγράμματα. Οι πίνακες θα είναι διπλής εισόδου, όπου θα εξετάζεται ως προς δύο χαρακτηριστικά το πλήθος των στοιχείων.

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν μέτρα περιγραφικής στατιστικής (θέσης και διασποράς). Για συγκρίσεις μεταξύ ομάδων, χρησιμοποιήθηκε ο παραμετρικός έλεγχος T-test. Ο έλεγχος T-test χρησιμοποιήθηκε στις περιπτώσεις που έπρεπε να συγκριθούν δυο τιμές ή ομάδες σε μια μεταβλητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 Συγκεντρωτικά Αποτελέσματα

Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των ποσοτικών στοιχείων, όπως μας δόθηκαν, των εντάξεων στους τρεις τελευταίους αναπτυξιακούς νόμους (3299/04, 3908/11, 4399/16), σε επίπεδο Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, εμφανίζονται στον Πίνακα 20. Όπως προκύπτει, εντάχθηκαν επενδύσεις συνολικού ύψους 2,5 δις € περίπου. Το συνολικό ύψος της κρατικής ενίσχυσης των ενταχθέντων επενδυτικών σχεδίων ανήλθε σε 1,1 δις. €. Υποβλήθηκαν συνολικά 1.631 αιτήσεις από τις οποίες εγκρίθηκαν 1.093.

Στους δυο προηγούμενους του τρέχοντος νόμου ποσοστό 70% με 75% των επιχειρήσεων που υπέβαλλαν αίτηση να επιχορηγηθούν εντάχθηκαν στα κίνητρα των νόμων αυτών. Στον τρέχοντα Νόμο, με τα έως τώρα στοιχεία, έχει ενταχθεί το 48,38% των επιχειρήσεων που υπέβαλλαν αίτηση. Το ποσοστό αναμένεται να αυξηθεί δεδομένου ότι οι φορείς υποδοχής βρίσκονται σε στάδιο επεξεργασίας των αιτημάτων υπαγωγής, που υποβλήθηκαν έως τη λήξη υποβολής αιτήσεων στα καθεστώτα ενισχύσεων του νόμου 4399/2016.

Ανάμεσα στις υπαγωγές του Ν.3299/2004 περιλαμβάνονται και 52 που αφορούν επενδυτικά σχέδια για Μικρά Φωτοβολταϊκά με συνολικό ύψος επένδυσης 7.185.574,17€ και συνολικό ύψος ενίσχυσης 2.874.229,64€, που όμως για λόγους ομοιομορφίας εξαιρέθηκαν από την περαιτέρω ανάλυση. Στο Ν.3908/2011 από τα 131 συνολικά υπαχθέντα επενδυτικά σχέδια της Περιφέρειας τα 68 αφορούν τον τομέα της ενέργειας, με συνολικό ύψος επένδυσης 375.441.071,71€ και συνολικό ύψος επιχορήγησης 152.922.130,31€. Δεν υπάγονται στα καθεστώτα ενισχύσεων του νόμου 4399/2016 επενδυτικά σχέδια στον τομέα παραγωγής, διανομής και υποδομών ενέργειας, με κάποιες εξαιρέσεις.

Πίνακας 20

Αιτήσεις και υπαγωγές ανά Επενδυτικό Νόμο στην Περιφέρεια ΑΜΘ

	N. 3299/2004	N. 3908/2011	N. 4399/2016*	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΑΙΤΗΣΕΙΣ	981	187	463	1.631
ΥΠΑΓΩΓΕΣ	738	131	224	1.093
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΥΠΑΧΘΕΙ	75,23%	70,05%	48,38%	67,01%
ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	1.352.491.262,0	540.037.430,0	658.441.737,4	2.550.970.429,4
ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	634.135.310,	226.561.885,1	270.531.296,06	1.001.981.336,7

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

*Οι υπαγωγές στον Ν.4399 δεν έχουν ολοκληρωθεί

Πίνακας 21

Συνολικό ύψος επενδύσεων και προκαλούμενη μόχλευση ανά Επενδυτικό Νόμο στην Περιφέρεια ΑΜΘ

Νόμος	Ελάχιστο ποσό επένδυσης	Μέγιστο ποσό επένδυσης	Συνολικό ύψος επενδύσεων	Μέσο ύψος επένδυσης	Δείκτης μόχλευσης
3299/04	100.740,0	37.500.000,0	1.352.491.262,0	1.832.644,0	1,02
3908/11	148.000,0	49.976.000,0	540.037.430,0	4.122.423,1	1,23
4399/16	113.070,8	33.707.280,0	658.441.737,4	2.939.472,0	1,75
			2.550.970.429,4		

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Ο δείκτης μόχλευσης που παρουσιάζεται στον Πίνακα 21 υποδηλώνει ότι οι κρατικές ενισχύσεις κινητοποιούν περίπου το ίδιο ύψος ιδιωτικών πόρων όσον αφορά τους δύο πρώτους νόμους (1,02 στο Ν.3299/04 και 1,23 στο Ν.3908/11), ωστόσο, στο Ν. 4399/16 ο δείκτης μόχλευσης ανεβαίνει στο 1,75. Φαίνεται, δηλαδή, ότι οι κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο του Ν. 4399/16 αρχίζουν να κινητοποιούν σχεδόν διπλάσιο ύψος ιδιωτικών πόρων.

Στο Ν. 3908/11 έχουμε υπαγωγή με το μεγαλύτερο ύψος συνολικής επένδυσης μεταξύ των τριών νόμων. Το μεγαλύτερο συνολικό ύψος επενδύσεων παρατηρείται στο Ν.3299/04, όπως είναι αναμενόμενο αφού χρονικά εκτείνεται και πριν το 2008, έτος κατά το οποίο άρχισε να διαφαίνεται η οικονομική ύφεση που ακολούθησε. Να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι ο Ν.3299/04 χωρίζεται σε δύο φάσεις (α΄ και β΄). Στην α΄ φάση, που φτάνει χρονικά έως το 2008 έχουμε 278 υπαγωγές και στη β΄ φάση, που φτάνει χρονικά έως το 2010, τις υπόλοιπες 460. Στο Ν. 3908 παρατηρούμε επίσης τη μεγαλύτερη μέση τιμή όσον αφορά το ύψος της επένδυσης.

Πίνακας 22

Συνολικό ύψος ενισχύσεων και μέσο ύψος ενίσχυσης ανά Επενδυτικό Νόμο

Νόμος	Ελάχιστο ποσό ενίσχυσης	Μέγιστο ποσό ενίσχυσης	Συνολικό ύψος ενισχύσεων	Μέσο ύψος ενίσχυσης
3299/04	43.550,00	16.193.000,00	634.135.310,00	863.944,60
3908/11	84.700,00	19.990.400,00	226.561.885,10	1.729.480,00
4399/16	56.535,42	8.258.283,60	270.531.296,06	1.207.729,00
			1.131.228.491,16	

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Από τη συσχέτιση του ύψους των ενισχύσεων με τον αριθμό των ενταγμένων επενδυτικών σχεδίων των τριών Αναπτυξιακών Νόμων (Πίνακας 22), προκύπτει ότι το μέσο ύψος ενίσχυσης αυξάνει με τη μετάβαση στο Ν. 3908/11, όμως, στη συνέχεια μειώνεται στον Ν. 4399/16, καθώς ένα χαμηλότερο ύψος πόρων κατανέμεται σε σχεδόν διπλάσιο αριθμό επιχειρήσεων. Βέβαια, λαμβάνουμε πάντα υπόψη μας ότι ο Ν. 4399/16 βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη οπότε δεν έχουμε την ολοκληρωμένη εικόνα του.

5.2 Ανάλυση υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης

Οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες οντότητες ανάλογα με κάποια κριτήρια διαχωρισμού όπως ο κύκλος εργασιών, το σύνολο ενεργητικού και αριθμός εργαζομένων (αναλυτικά στο Παράρτημα Β).

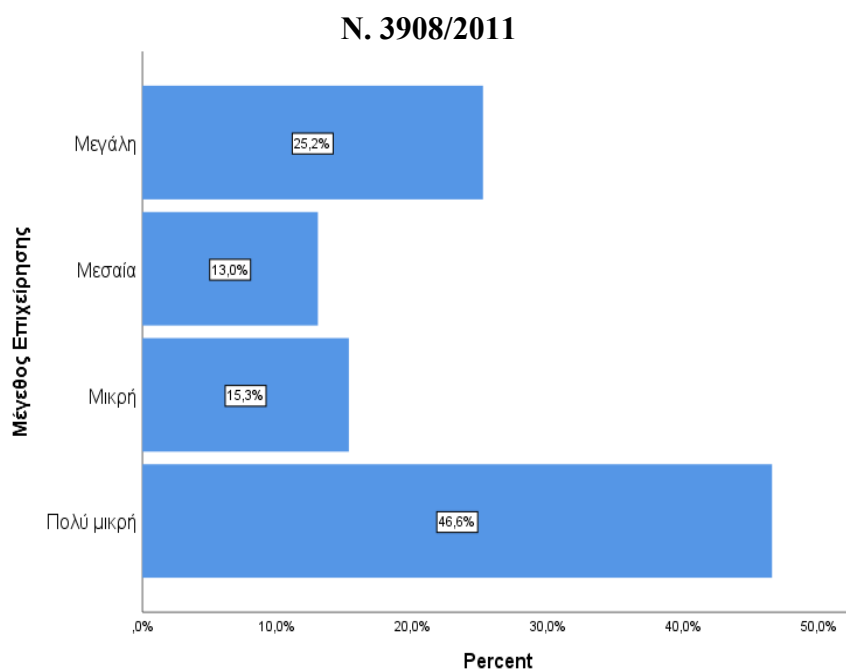
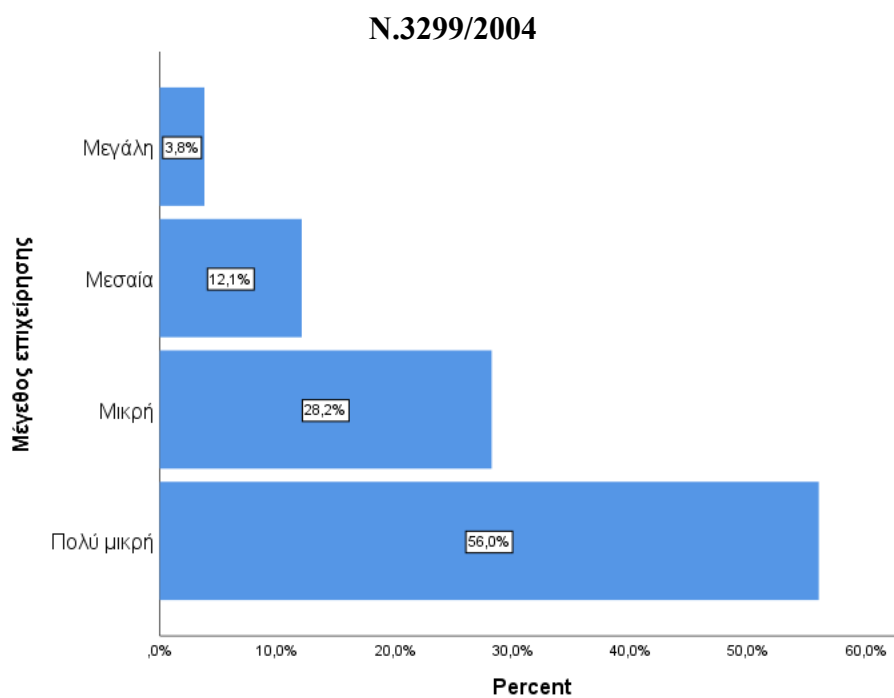
Στον Πίνακα 23, διαπιστώνουμε ότι η κατανομή του πλήθους των υπαχθέντων επενδυτικών σχεδίων, βάσει μεγέθους επιχείρησης, δεν αποκλίνει σημαντικά στους τρεις Νόμους με το άθροισμα των Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων να αποτελεί το 60% με 80% των ενταγμένων έργων. Ωστόσο, το ποσοστό των επενδυτικών σχεδίων των μεγάλων επιχειρήσεων ως προς το σύνολο των υπαγωγών αυξήθηκε σημαντικά κατά την περίοδο ισχύος των δύο (2) τελευταίων νόμων.

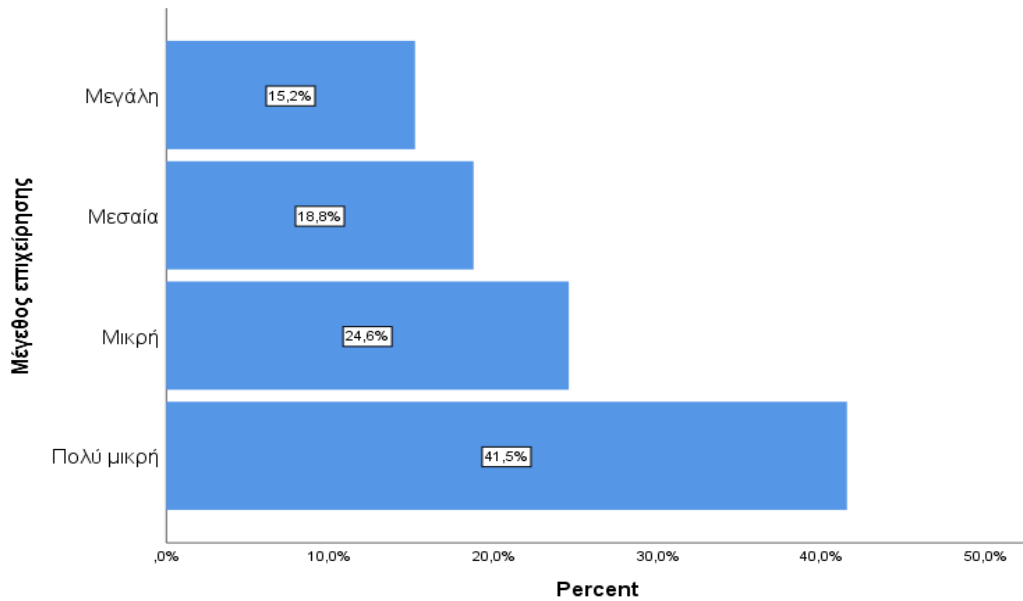
Πίνακας 23
Υπαγωγές ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης

ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	Ν. 3299/04	%	Ν.3908/11	%	Ν.4399/16	%	ΣΥΝΟΛΟ	%
ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΗ	413	56	61	47	93	42	567	52
ΜΙΚΡΗ	208	28	20	15	55	25	283	26
ΜΕΣΑΙΑ	89	12	17	13	42	19	148	14
ΜΕΓΑΛΗ	28	4	33	25	34	15	95	9
ΣΥΝΟΛΟ	738		131		224		1.093	

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχήμα 13
Κατανομή υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης

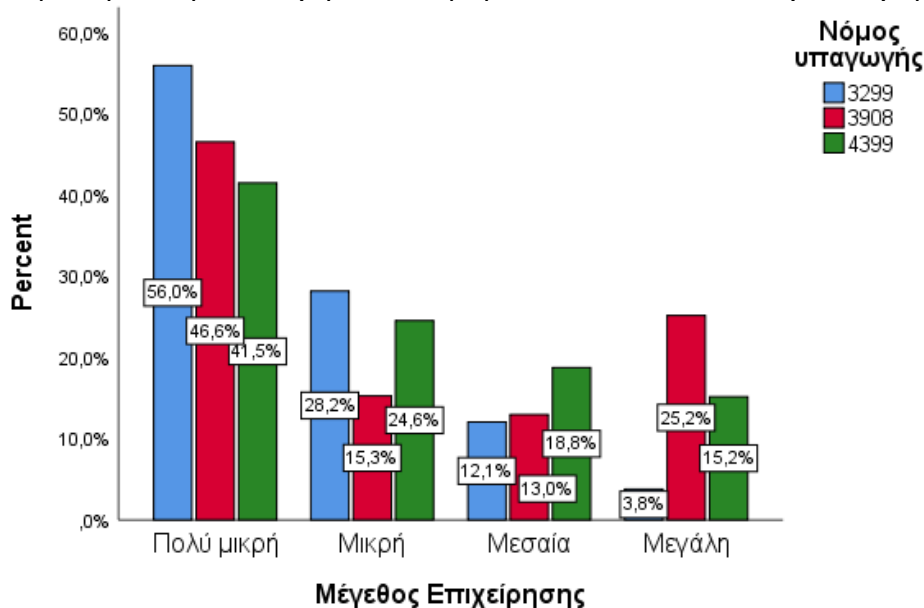

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Η υπεροχή των πολύ μικρών επιχειρήσεων (απασχολούν από 0 έως 10 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της, όπως και ο ισολογισμός της, δεν υπερβαίνουν τα 2.000.000,00€) είναι εμφανής και στους τρεις επενδυτικούς νόμους. Άλλωστε, όσον αφορά τον πρόσφατο επενδυτικό νόμο, έχει προκηρυχθεί ξεχωριστό καθεστώς ενισχύσεων για Πολύ Μικρές και Μικρές Επιχειρήσεις, κάτι που υποδηλώνει ότι η στήριξη της επιχειρηματικότητας αυτών των νομικών οντοτήτων, σε εθνικό επίπεδο άρα και σε περιφερειακό επίπεδο, αποτελεί προτεραιότητα για την οικονομία μας.

Σχήμα 14

Συγκεντρωτική κατανομή των υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και μέγεθος επιχείρησης

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

5.3 Ανάλυση υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και Νομό της ΠΑΜΘ

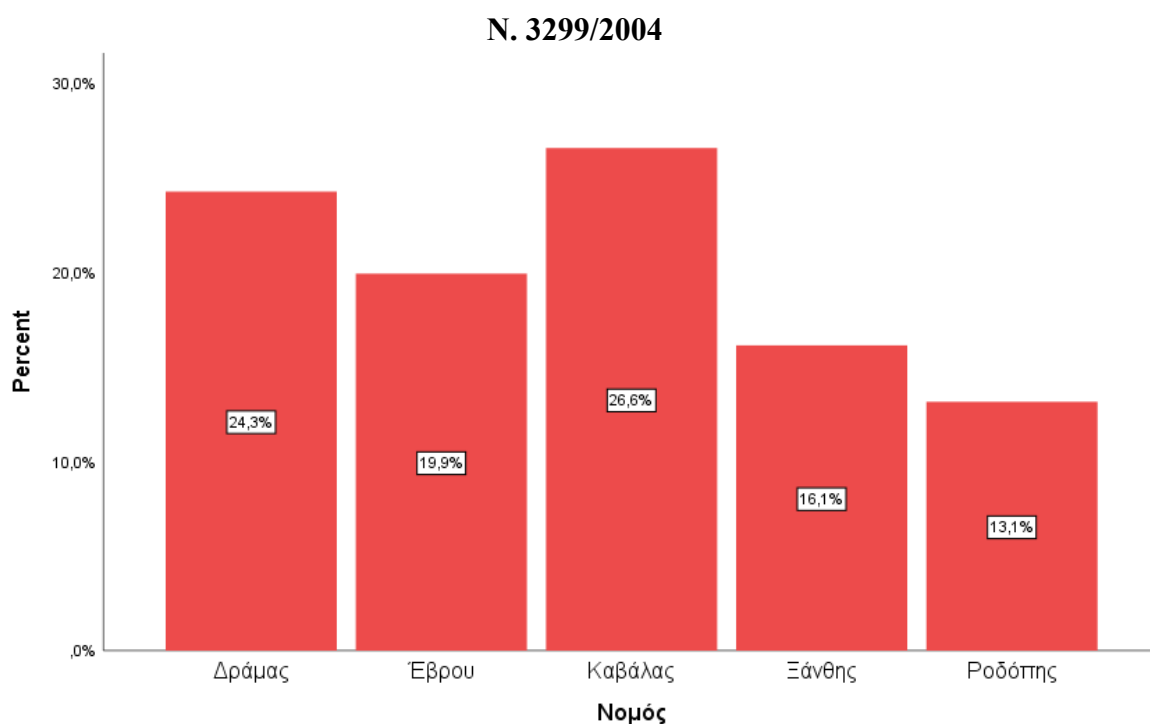
Η κατανομή του αριθμού των έργων στους πέντε (5) νομούς της Περιφέρειας ΑΜΘ του Πίνακα 24 δείχνει μία σχετικά ικανοποιητική διασπορά. Για λόγους διευκόλυνσης της έρευνας εξετάζουμε τη γεωγραφική διασπορά των επενδύσεων ως προς τους Νομούς που είναι πέντε (5) και όχι ως προς τις Περιφερειακές Ενότητες που είναι έξι (6). Συγκεκριμένα, ο Νομό Καβάλας περιλαμβάνει τα επενδυτικά έργα της ΠΕ Καβάλας και της ΠΕ Θάσου, μαζί.

Πίνακας 24
Αριθμός ενταγμένων έργων ανά Νομό της Περιφέρειας

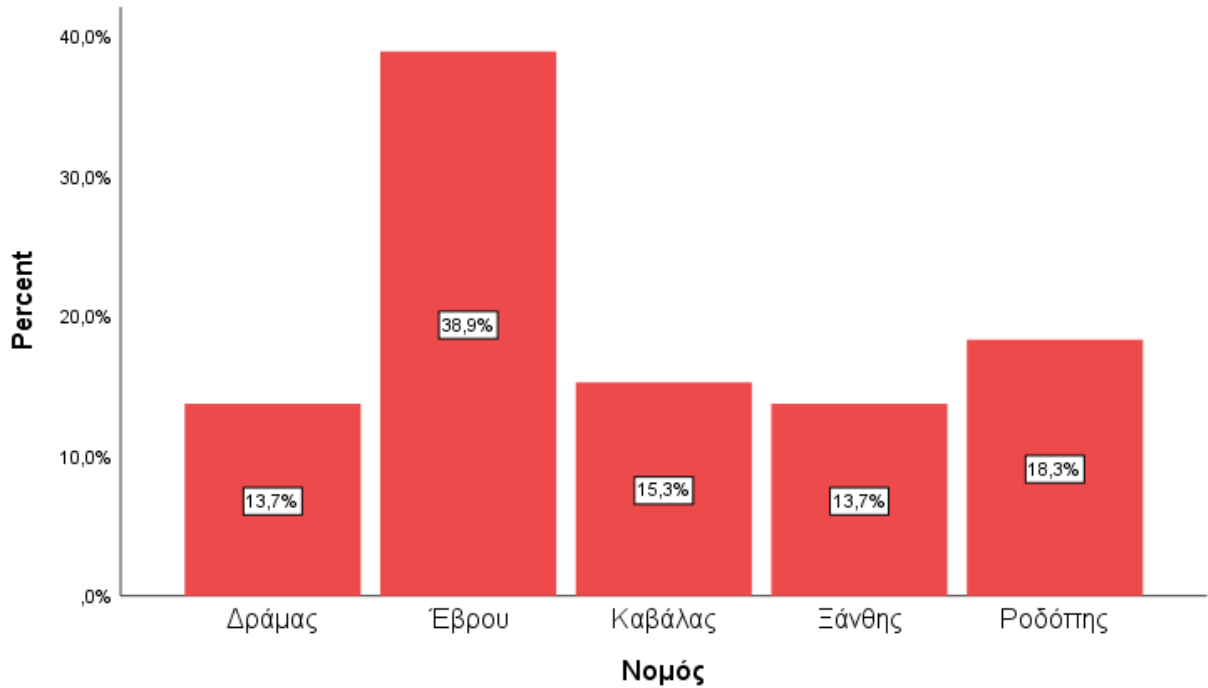
Νομός	Ν. 3299/04		Ν. 3908/11		Ν. 4399/16	
	ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩΝ	%	ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩΝ	%	ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩΝ	%
ΔΡΑΜΑΣ	179	24	18	14	52	23
ΕΒΡΟΥ	147	20	51	39	28	13
ΚΑΒΑΛΑΣ	196	27	20	15	69	31
ΞΑΝΘΗΣ	119	16	18	14	47	21
ΡΟΔΟΠΗΣ	97	13	24	18	28	13
ΣΥΝΟΛΟ	738		131		224	

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

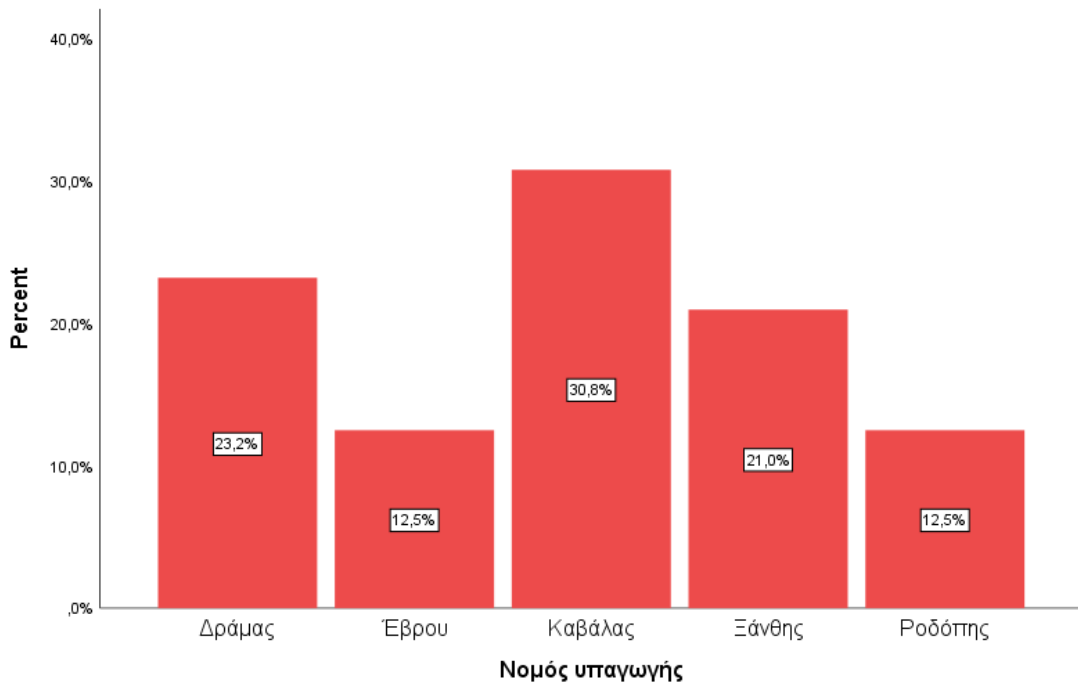
Σχήμα 15
Κατανομή υπαγωγών ανά Νομό της Περιφέρειας

N. 3908/2011

N. 4399/2016

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

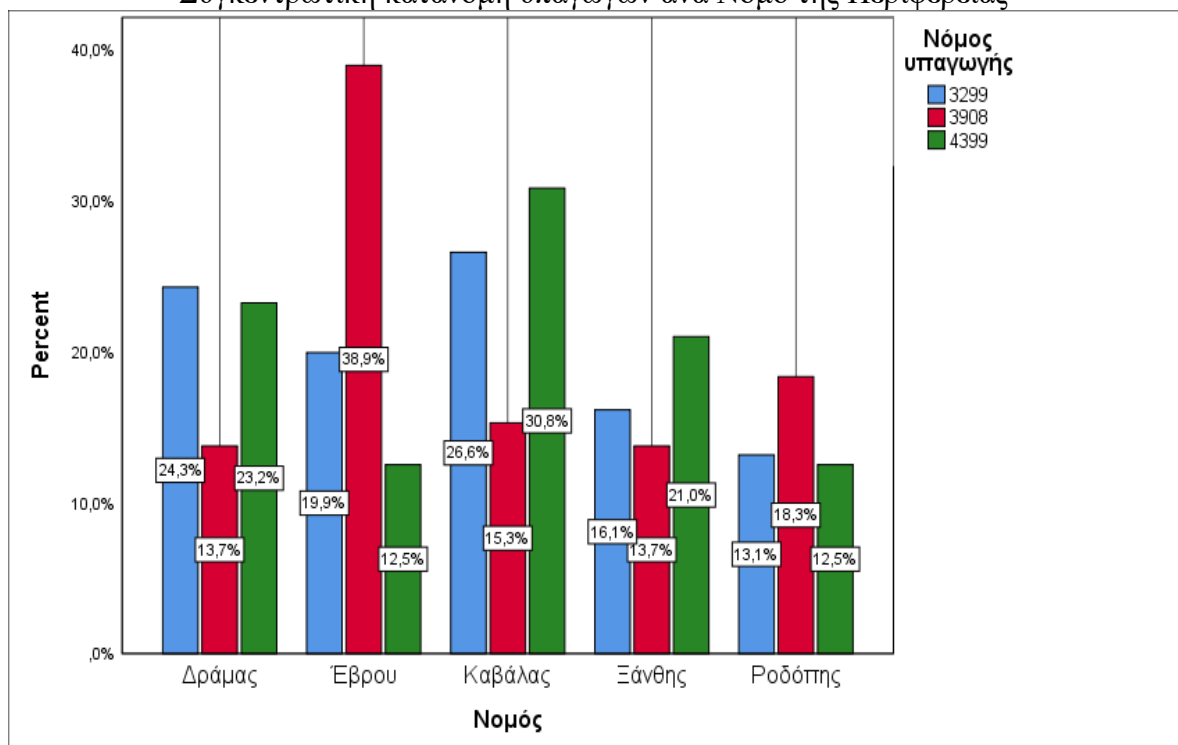
Στα πλαίσια του Ν. 3299/2004 οι περισσότερες υπαγωγές με ποσοστό 26,6% εγκρίθηκαν στο Νομό Καβάλας και οι λιγότερες, με ποσοστό 13,1% στο Ν. Ροδόπης.

Στα πλαίσια του Ν. 3908/2011 οι περισσότερες υπαγωγές με ποσοστό 38,9% εγκρίθηκαν στο Νομό Έβρου και οι λιγότερες εγκρίθηκαν στο Ν. Ροδόπης και στο Ν. Ξάνθης, με το ίδιο ποσοστό 13,7%, επί του συνόλου των επενδύσεων της Περιφέρειας.

Τέλος, στο Ν. 4399/2016 οι περισσότερες υπαγωγές με ποσοστό 30,8% εγκρίθηκαν στο Νομό Καβάλας και οι λιγότερες εγκρίθηκαν στο Ν. Ροδόπης και στο Ν. Έβρου, με το ίδιο ποσοστό 12,5%, επί του συνόλου των επενδύσεων της Περιφέρειας.

Σχήμα 16

Συγκεντρωτική κατανομή υπαγωγών ανά Νομό της Περιφέρειας

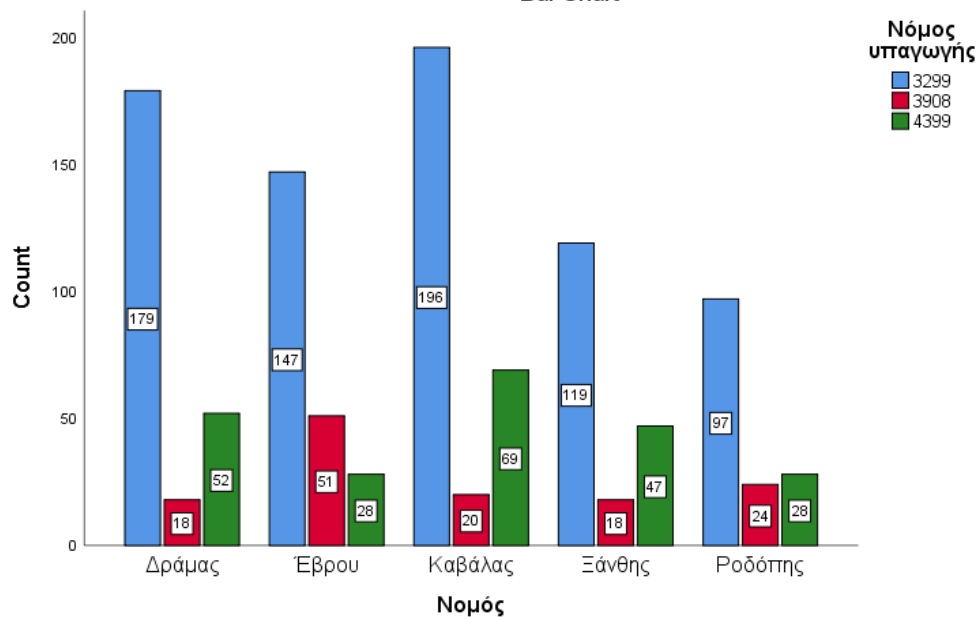

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχήμα 17

Συγκεντρωτικό πλήθος υπαγωγών ανά Νομό της ΠΑΜΘ

Bar Chart

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Στον Πίνακα 25 φαίνεται η γεωγραφική κατανομή των συνολικών ενισχύσεων στους πέντε (5) νομούς της Περιφέρειας. Η χαμηλότερη τιμή συνολικών ενισχύσεων εντοπίζεται στο Ν. Ροδόπης, βάσει Ν. 3299/04, στο Νομό Ξάνθης, βάσει Ν.3908/11 και στο Ν. Δράμας, βάσει Ν. 4399/16. Το μεγαλύτερο ύψος συνολικών ενισχύσεων συγκεντρώνει ο Ν. Έβρου, βάσει Ν. 3299/04, ο Ν. Ροδόπης, βάσει Ν.3908/11, και ο Ν. Καβάλας βάσει Ν. 4399/16.

Πίνακας 25

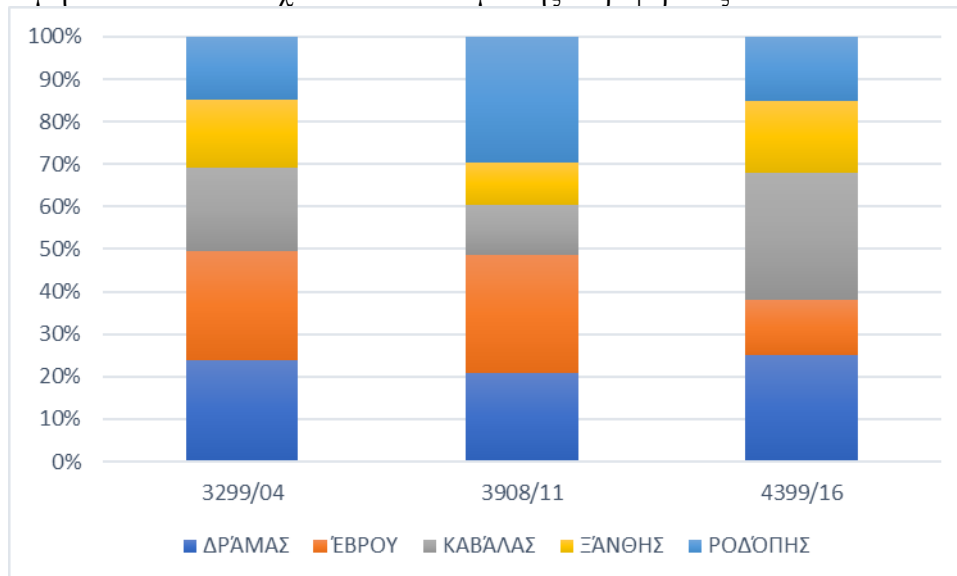
Ύψος ενισχύσεων των Επενδυτικών νόμων ανά Νομό της Περιφέρειας

Νομός	Ν. 3299/04		Ν. 3908/11		Ν. 4399/16	
	Ενισχύσεις (εκ. €)	%	Ενισχύσεις (εκ. €)	%	Ενισχύσεις (εκ. €)	%
ΔΡΑΜΑΣ	151	24	47	21	67	25
ΈΒΡΟΥ	164	26	63	28	34	13
ΚΑΒΑΛΑΣ	127	20	27	12	84	30
ΞΑΝΘΗΣ	99	16	22	10	45	17
ΡΟΔΟΠΗΣ	93	15	68	30	40	15
ΣΥΝΟΛΟ	634		227		270	100

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

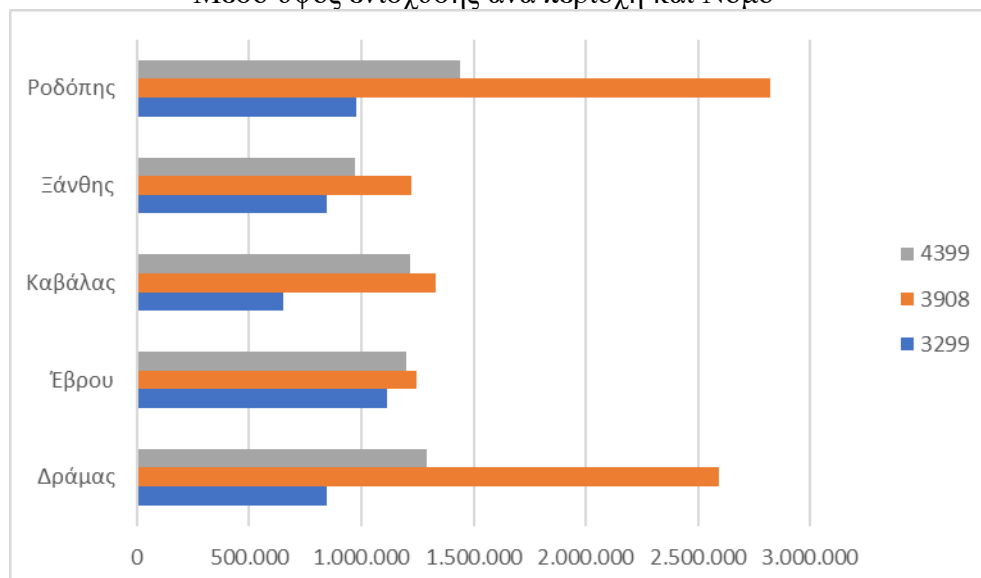
Σχήμα 18

Κατανομή συνολικών ενισχύσεων ανά Νομό της Περιφέρειας και Επενδυτικό νόμο

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχήμα 19
Μέσο ύψος ενίσχυσης ανά περιοχή και Νόμο

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Στο σχήμα 19 φαίνεται ότι το μέσο ύψος ενίσχυσης ήταν υψηλότερο στο Ν.3908/11 και στους πέντε (5) νομούς της Περιφέρειας. Το γεγονός αυτό εξηγείται από το μικρό πλήθος υπαγωγών που εγκρίθηκαν κατά τη διάρκεια ισχύος του Νόμου αυτού, δηλαδή από το 2011 έως το 2016.

5.4 Ανάλυση υπαγωγών ανά Επενδυτικό Νόμο και τομέα οικονομικής δραστηριότητας

Ο αριθμός των έργων που χρηματοδοτήθηκαν με τους τρεις τελευταίους Επενδυτικούς Νόμους στην Περιφέρεια είναι μεγαλύτερος στο Ν.3299/2004 και έπεται ο Ν. 4399/16 ο οποίος όμως βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και αναμένονται πρόσθετες αποφάσεις ένταξης. Όμως, όπως φαίνεται στον Πίνακα 26 και στο Σχήμα 20, διαφοροποιείται σημαντικά η κατανομή των ενταγμένων επενδυτικών σχεδίων ανάμεσα στους βασικούς τομείς της οικονομίας.

Πίνακας 26

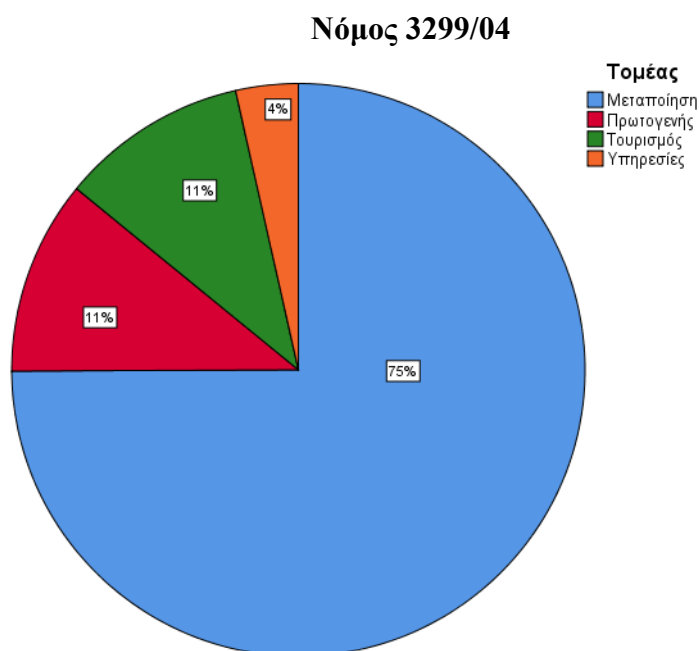
Αριθμός ενταγμένων έργων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και Επενδυτικό Νόμο

ΚΑΔ 2008	ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	Ν. 3299/04		Ν. 3908/11		Ν. 4399/16	
		ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩΝ	%	ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩΝ	%	ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩΝ	%
Από 01 έως 09	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	81	11	31	24	51	23
Από 10 έως 43	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	553	75	50	38	116	52
55	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	78	11	8	6	35	16
Λοιποί	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	26	4	42	32	22	10
	ΣΥΝΟΛΟ	738		131		224	

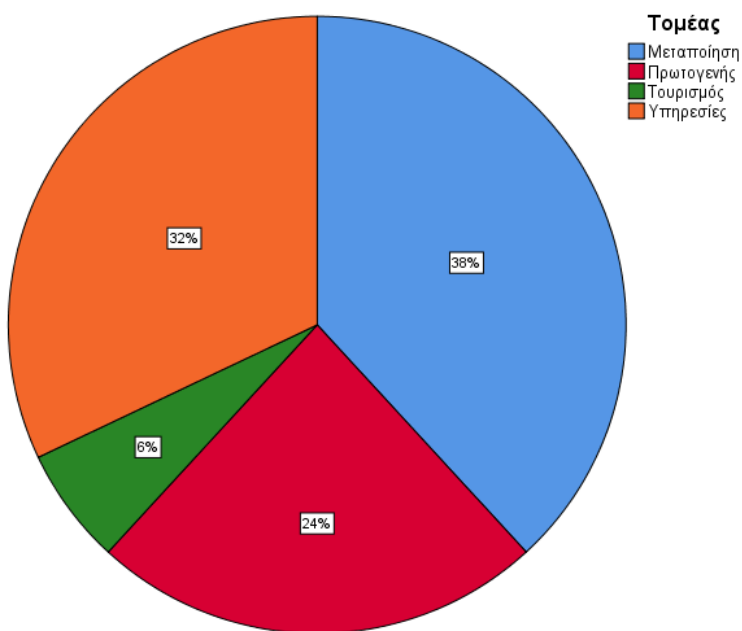
Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σχήμα 20

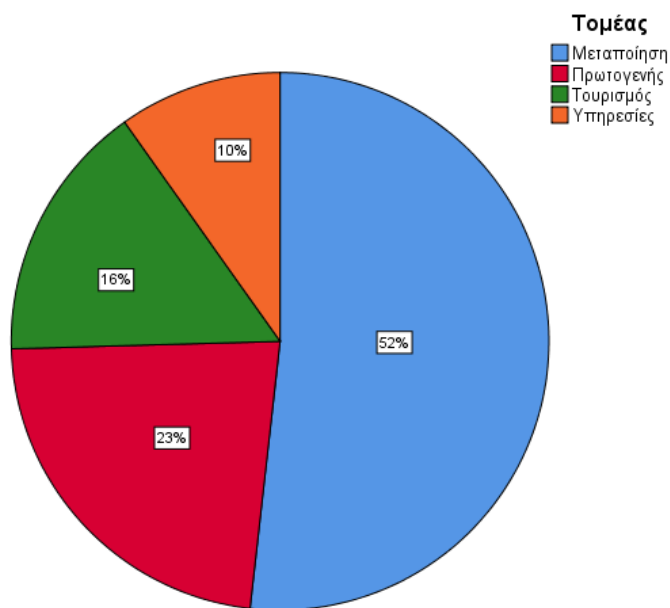
Κατανομή ενταγμένων έργων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και Επενδυτικό Νόμο

Νόμος 3908/11

Νόμος 4399/16

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Από τον παραπάνω πίνακα και την διαγραμματική απεικόνιση της κατανομής των ενταγμένων έργων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και επενδυτικό νόμο φαίνεται ξεκάθαρα ότι ο δευτερογενής τομέας της Μεταποίησης κυριαρχεί διαχρονικά αντιπροσωπεύοντας το μεγαλύτερο πλήθος εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων συγκριτικά

με τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας (Πρωτογενή, Τουρισμό, Υπηρεσίες), στην Περιφέρεια ΑΜΘ.

Πίνακας 27

Ύψος ενισχύσεων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας των Επενδυτικών Νόμων

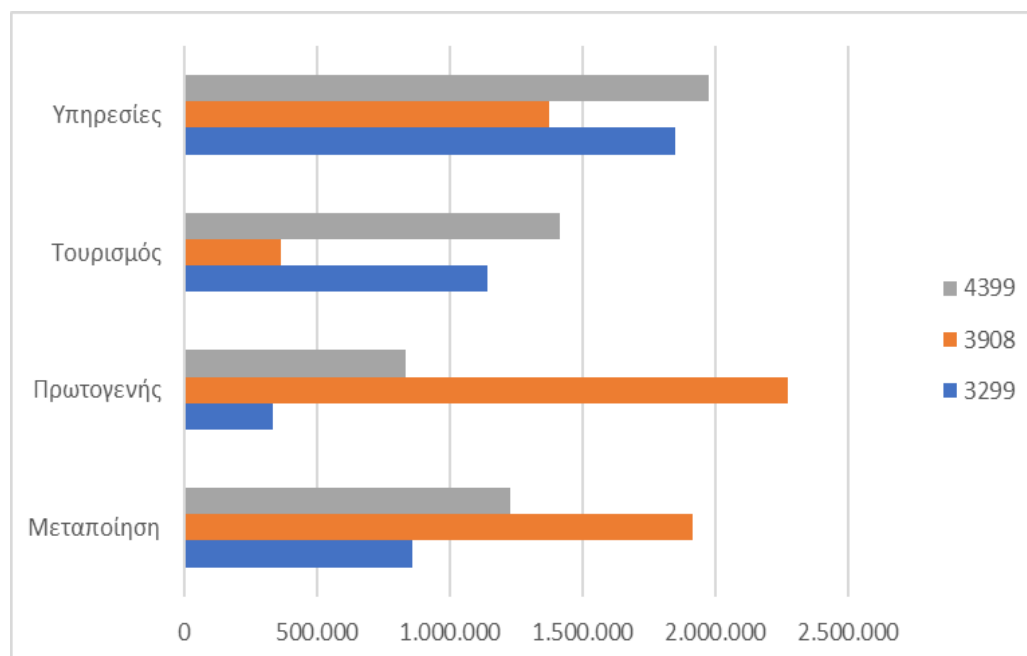
ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	Ν. 3299/04		Ν. 3908/11		Ν. 4399/16	
	Ενισχύσεις (εκ. €)	%	Ενισχύσεις (εκ. €)	%	Ενισχύσεις (εκ. €)	%
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	470	74	96	42	158	46
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	27	4	70	31	42	11
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	89	14	3	1	47	28
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	48	8	58	25	23	16
ΣΥΝΟΛΟ	634	100	227	100	270	100

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Και από άποψη ενισχύσεων (Πίνακας 27) η μεταποίηση συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ύψος ενισχύσεων και στους τρεις νόμους. Ο πρωτογενής τομέας έρχεται δεύτερος στο Ν. 3908/2011 ενώ στους νόμους 3299/04 και 4399/16 συγκεντρώνει το δεύτερο μεγαλύτερο συνολικό ύψος ενισχύσεων ο τομέας του τουρισμού.

Σχήμα 21

Μέσο ύψος ενίσχυσης ανά τομέα και νόμο

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

5.5 Ανάλυση Καθεστώτων και Κινήτρων

Ο Ν.3299/2004 δεν προέβλεπε καθεστώτα, ο Ν. 3908/11 περιλάμβανε 5 καθεστώτα, ενώ ο Ν. 4399/16 περιλαμβάνει 8 καθεστώτα ενίσχυσης από τα οποία, όπως προαναφέρθηκε, έχουν προκηρυχθεί τα 6, αλλά για την Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης έχουμε διαθέσιμες Αποφάσεις Ένταξης μόνο για τα 4.

Από τα δεδομένα του Πίνακα 28, προκύπτει μόλις μία επένδυση να έχει υπαχθεί στο καθεστώς της Επιχειρηματικότητας Νέων και καμία στο καθεστώς των Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων, αμφότερα και τα δύο καθεστώτα του Ν.3908/11. Το μεγαλύτερο μερίδιο στις υπαγωγές, έως στιγμής, έχει το καθεστώς της Επιχειρηματικότητας Πολύ Μικρών & Μικρών Επιχειρήσεων, με σχεδόν τις μισές στο σύνολο των υπαγωγών όλων των καθεστώτων του Ν. 4399/2016. Το καθεστώς αυτό ουσιαστικά αντικατέστησε των καθεστώτων των Νέων Ανεξάρτητων ΜμΕ.

Πίνακας 28

Αριθμός ενταγμένων έργων και ύψος ενισχύσεων ανά καθεστώς ενίσχυσης των Νόμων 3908/11 και 4399/16

ΚΑΘΕΣΤΩΣ Ν. 3908/2011	ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩ Ν	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ (ΕΚ. €)	ΚΑΘΕΣΤΩΣ Ν. 4399/2016	ΠΛΗΘΟΣ ΥΠΑΓΩΓΩ Ν	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ (ΕΚ. €)
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	61	235	ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	73	115
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	10	18	ΝΕΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΜΕ	20	20
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	59	285	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	30	30
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ	1	2	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ & ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	101	105
ΜΕΓΑΛΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ	0	0		0	0
ΣΥΝΟΛΟ	131	540	ΣΥΝΟΛΟ	224	270

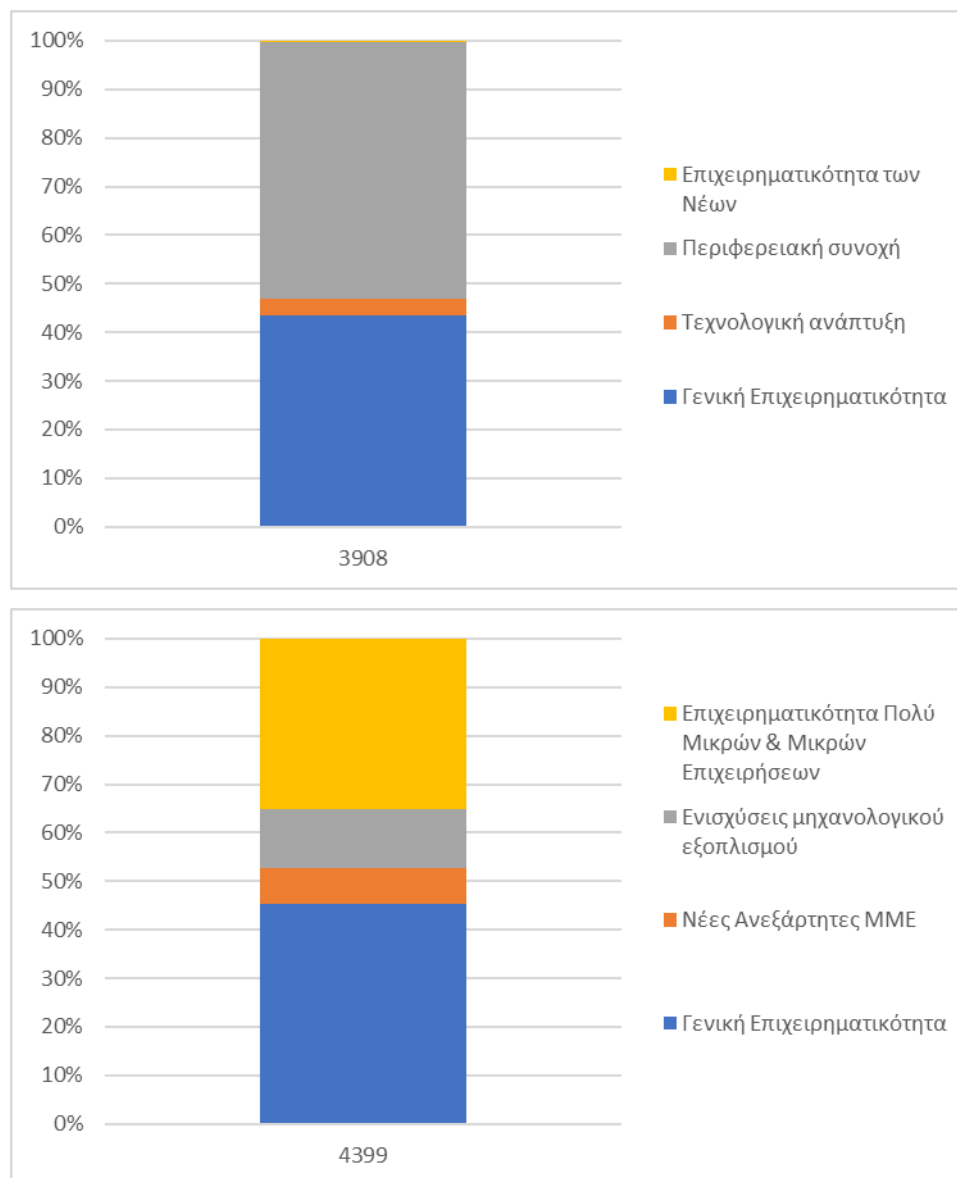
Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Ας σημειωθεί ότι υπάρχει πλήρης σύμπτωση στόχων στα καθεστώτα της Γενικής Επιχειρηματικότητας και Ενισχύσεων Μηχανολογικού Εξοπλισμού με αυτό του καθεστώτος της Τεχνολογικής ανάπτυξης, ενώ το τρίτο καθεστώς του Ν. 3908/11 στοχεύει κυρίως στην Περιφερειακή Συνοχή, ενώ στον Ν. 4399/16 το καθεστώς των Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ στην ώθηση της δημιουργίας νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Στην πορεία του Ν. 4399/2016 το καθεστώς των Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ απενεργοποιήθηκε κατά κάποιον τρόπο και στη θέση του ενεργοποιήθηκε το καθεστώς Επιχειρηματικότητα Πολύ Μικρών & Μικρών Επιχειρήσεων. Αξιοσημείωτο είναι ότι όλα τα επενδυτικά σχέδια που έχουν εγκριθεί

έως τώρα στο τελευταίο καθεστώς έλαβαν ως είδος ενίσχυσης αποκλειστικά την επιχορήγηση.

Σχήμα 22

Κατανομή ενισχύσεων ανά καθεστώς των Αν. Νόμων 3908/11 και 4399/16

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Τέλος, σε ότι αφορά το είδος των κινήτρων που επιλέγονται, στον Πίνακα 29 φαίνεται ότι **το κίνητρο της επιχορήγησης αποτελεί το αποκλειστικό εργαλείο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του Ν. 3299/2004 και το βασικό εργαλείο στο Ν. 3908/11**, με τη μόνη διαφορά ότι στον δεύτερο νόμο ένα ποσοστό διοχετεύεται μέσω ενός μίγματος κινήτρων, το οποίο κατά 23% περιλαμβάνει συνδυασμό επιχορήγησης και φορολογικής απαλλαγής. Με τον Ν. 4399/16 διαφοροποιείται αισθητά η εικόνα καθώς πλέον η φορολογική απαλλαγή αντιπροσωπεύει το (αποκλειστικό) μέσο χρηματοδότησης για το 40% των ενισχύσεων.

Αυτό βεβαίως οφείλεται και στο γεγονός ότι το καθεστώς των Ενισχύσεων Μηχανολογικού Εξοπλισμού προβλέπει μόνο αυτή την κατηγορία κινήτρων. Τέλος, η επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης εμφανίζει μία περιθωριακή συμμετοχή στο σύνολο των κινήτρων ενώ η επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης εμφανίζει μηδενική συμμετοχή.

Πίνακας 29
Ύψος ενισχύσεων ανά κατηγορία κινήτρων

ΚΙΝΗΤΡΑ	N. 3299/04	%	N. 3908/11	%	N. 4399/16	%
	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ (εκ. €)		ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ (εκ. €)		ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ (εκ. €)	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ	0	0,00	25	11,01	101	37
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	164	98,20	201	88,55	161	60
ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ	3	1,80	1	0,44	8	3
ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	167		227		270	100

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων

5.6 Επαγωγική στατιστική ανάλυση

Στην ενότητα αυτή θα πραγματοποιηθούν διάφορες συσχετίσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων. Αρχικά εξετάζετε η συσχέτιση που έχει η μέση τιμή των συνολικών επενδύσεων μεταξύ των αναπτυξιακών νόμων 3299/04, 3908/11 και 4399/16.

Πίνακας 30
Σύγκριση και έλεγχος για τις μέσες τιμές των συνολικών επενδύσεων ανά Νόμο

(I) Νόμος υπαγωγής	(J) Νόμος υπαγωγής	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
N.3299	N. 3908	-2.289.779,155*	435.572,974	,000
	N. 4399	-1.106.828,045*	350.469,486	,002
N.3908	N. 3299	2.289.779,155*	435.572,974	,000
	N. 4399	1.182.951,111*	505.323,372	,019
N.4399	N. 3299	1.106.828,045*	350.469,486	,002
	N. 3908	-1.182.951,111*	505.323,372	,019

Παρατηρούμε ότι όλες οι διαφορές είναι στατιστικά σημαντικές, αφού όλες έχουν τιμή Sig. μικρότερη του 5%. Κατά συνέπεια, συμπεραίνουμε ότι ο ν. 3299 έχει τις μικρότερες κατά μέσο όρο επενδύσεις, ακολουθεί ο ν. 4399, ενώ τις υψηλότερες συνολικές επενδύσεις εμφανίζει ο ν. 3908.

Πραγματοποιούμε ανάλυση διακύμανσης κατά έναν παράγοντα, για να συγκρίνουμε τους μέσους όρους των επιχορηγήσεων αναφορικά με τον νόμο υπαγωγής.

Πίνακας 31

Σύγκριση και έλεγχος για τις μέσες τιμές των επιχορηγήσεων ανά Νόμο

(I) Νόμος υπαγωγής	(J) Νόμος υπαγωγής	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
N. 3299	N. 3908	-862.553,800*	176.336,124	,000
	N. 4399	-343.784,406*	141.914,780	,016
N. 3908	N. 3299	862.553,800*	176.336,124	,000
	N. 4399	518.769,394*	204.489,698	,011
N. 4399	N. 3299	343.784,406*	141.914,780	,016
	N. 3908	-518.769,394*	204.489,698	,011

Παρατηρούμε από τον ανωτέρω πίνακα ότι οι διαφορές είναι σημαντικές για όλους τους νόμους μεταξύ τους.

Πίνακας 32

Σύγκριση και έλεγχος για τις μέσες τιμές των επιχορηγήσεων ανά νομό της Περιφέρειας

Νομοί	Number	Mean	Std. Deviation
ΔΡΑΜΑΣ	249	1.079.224,7	2.056.370,7
ΕΒΡΟΥ	226	1.134.698,3	2.313.211,5
ΚΑΒΑΛΑΣ	285	817.889,2	1.139.360,9
ΞΑΝΘΗΣ	184	1.044.885,2	2.039.242,3
ΡΟΔΟΠΗΣ	149	1.413.157,2	2.465.619,1

Πραγματοποιήσαμε επίσης ανάλυση διακύμανσης για το μέγεθος των επιχορηγήσεων ανά νομό. Ο νομός Ροδόπης έχει τη μεγαλύτερη μέση τιμή και διαφέρει στατιστικά σημαντικά από τους νομούς με τη χαμηλότερη μέση τιμή, της Καβάλας.

5.7 Συμπεράσματα για την Περιφέρεια

Συγκρίνοντας τα στοιχεία που αφορούν την Περιφέρεια ΑΜΘ και περιέχονται στη μελέτη της SPEED AE με τα αντίστοιχα στοιχεία που μας δόθηκαν από το Υπουργείο Ανάπτυξης, διαπιστώνουμε ότι ενώ στις αρχές του 2021 είχαν εγκριθεί μόλις 74 επενδύσεις (Πίνακας 6) έως τα μέσα περίπου του τρέχοντος έτους οι εγκεκριμένες επενδύσεις ανήλθαν στις 224

(Πίνακας 20). Μέσα σε ενάμιση χρόνο, δηλαδή, τριπλασιάστηκε ο αριθμός των υπαγωγών στα πλαίσια του Ν.4399/16.

Επίσης, οι δείκτες μόχλευσης, όπως έχουν υπολογιστεί στον Πίνακα 7 για την Περιφέρεια, δεν παρουσιάζουν σημαντική απόκλιση με αυτούς που υπολογίσαμε εμείς στον Πίνακα 21 για τους Ν.3908/2011 και 4399/2016. Συγκεκριμένα, 1 εκ. ευρώ κρατικών ενισχύσεων κινητοποιούν 1,23 εκ. ευρώ ιδιωτικών πόρων όσον αφορά το Ν.3908/11, ενώ αντίστοιχα για το Ν. 4399/16 κινητοποιούν 1,75 εκ. ευρώ ιδιωτικών πόρων. Φαίνεται, δηλαδή, ότι οι κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο του Ν. 4399/16 αρχίζουν να κινητοποιούν σχεδόν διπλάσιο ύψος ιδιωτικών πόρων.

Όσον αφορά την κατανομή των ενισχύσεων και στις δύο έρευνες υπάρχει μείωση σε απόλυτη και ποσοστιαία βάση των ενισχύσεων για την Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας-Θράκης, από το Ν. 3908 στο Ν. 4399. Ωστόσο, ο Ν.4399/16 βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη αφού δεν έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση των αιτήσεων που υποβλήθηκαν έως τη λήξη του εντός του 2021.

Σε απόλυτα μεγέθη το ύψος ενισχύσεων σε επίπεδο Νομών της Περιφέρειας εμφανίζει τη χαμηλότερη τιμή στο Νομό Ροδόπης, στο Νομό Ξάνθης και το Νομό Δράμας στους νόμους 3299/04, 3908/11 και 4399/16, αντίστοιχα. Ο Ν. Έβρου συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ύψος συνολικών ενισχύσεων στο Ν. 3299/04, ο Ν. Ροδόπης για το Ν.3908/11 και ο Ν. Καβάλας στα πλαίσια του Ν. 4399/16.

Σε ότι αφορά τη μεταποίηση, η μελέτη της SPEED ΑΕ (Πίνακας 8) αναφέρει ότι η γεωγραφική συγκέντρωση των ενισχύσεων είναι πολύ μεγαλύτερη, με 4 περιφέρειες (Κεντρικής Μακεδονίας, Αν. Μακεδονίας-Θράκης, Θεσσαλίας και Πελοποννήσου) να απορροφούν το 60% και 70% του συνόλου, στο Ν. 3908/11 και Ν. 4399/16, αντίστοιχα. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε και στη δική μας έρευνα όπου το μεγαλύτερο ποσοστό των εγκεκριμένων επενδύσεων σε επίπεδο Περιφέρειας αλλά και σε επίπεδο Νομών της Περιφέρειας αφορούν τον μεταποιητικό κλάδο της οικονομίας.

Όπως είδαμε στο Κεφάλαιο 3 οι ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου (Πίνακας 19), εκφρασμένες σε εκατομμύρια ευρώ, στο σύνολο των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας & Θράκης έχει υποχωρήσει σημαντικά κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, υπονομεύοντας σημαντικά τις προοπτικές της τοπικής οικονομίας να επιτύχει βιώσιμους ρυθμούς ανάπτυξης και περιφερειακή σύγκλιση. Δεδομένης αυτής της παραδοχής μπορούμε να συμπεράνουμε ότι χωρίς τις επενδύσεις που έχουν ενταχθεί στις ευεργετικές διατάξεις των επενδυτικών νόμων την τελευταία δεκαετία μόνο σε δυσμενέστερη θέση θα οδηγούσαν την Περιφέρεια σε επίπεδο επενδύσεων.

Η οικονομική κρίση συνέβαλε στη μεγάλη καμπή στην πραγματοποίηση επενδύσεων γενικότερα αλλά και ειδικότερα, στα πλαίσια των αναπτυξιακών νόμων, την περίοδο από το

2011 έως το 2016. Από τη 2017 η πραγματοποίηση επενδύσεων δείχνει να επανακάμπτει, με χαμηλούς ρυθμούς όμως, τόσο σε επίπεδο χώρας όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας.

Ο δευτερογενής τομέας κατέχει τα σκήπτρα όσον αφορά τις επενδύσεις, είτε είναι επιχορηγούμενες μέσω κρατικών ενισχύσεων είτε όχι.

Η οικονομική κρίση επηρέασε και τη διαμόρφωση των αναπτυξιακών νόμων την τελευταία δεκαετία. Ο πρόσφατος νόμος είναι ένας εξειδικευμένος νόμος που στοχεύει σε δυναμικούς επενδυτές με όραμα παρέχοντας λύσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα είτε μέσω καθιέρωσης ειδικών καθεστώτων είτε δίνοντας προτεραιότητα σε συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων. Στόχος είναι να ενισχύονται βιώσιμες επιχειρήσεις που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα.

Στους προηγούμενους νόμους μικρός αριθμός επιχειρήσεων απορρόφησε μεγάλο ποσοστό των διαθέσιμων πόρων. Στον πρόσφατο νόμο τέθηκε ανώτατο όριο στο ύψος της ενίσχυσης που μπορεί να λάβουν τα μεμονωμένα επενδυτικά σχέδια, οι επιχειρήσεις και οι εταιρικοί όμιλοι, με σκοπό να επιτύχει τη διεύρυνση των ωφελούμενων από τις κρατικές ενισχύσεις.

Όλα τα είδη των ενισχύσεων εκτός της επιχορήγησης (φορολογικά κίνητρα, επιδότηση επιτοκίου κ.λπ.) ανάγονται σε ισοδύναμα επιχορηγήσεων με βάση παρούσες αξίες. Μ' αυτόν τον τρόπο και οι υπόλοιπες μορφές ενισχύσεων, πλην των κεφαλαιακών, γίνονται ελκυστικές καθώς η παρούσα αξία τους ήταν πάντα μικρότερη από αυτή των επιχορηγήσεων. Προκειμένου οι ενισχύσεις που παρέχονται με το κίνητρο της φοροαπαλλαγής να είναι ισοδύναμες με τις ενισχύσεις της επιχορήγησης, τα ποσά των επιχορηγήσεων ορίζονται στο 70% του ανώτερου επιτρεπόμενου ποσοστού του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΧΠΕ - με βάση υπολογισμού τη σύγκριση της καθαρής παρούσας αξίας των δύο ειδών ενισχύσεων υπολογιζόμενης με προεξοφλητικό επιτόκιο, το επιτόκιο του 10ετούς ομολόγου του Ελληνικού Δημοσίου). Οι ενισχύσεις θα πραγματοποιούνται κυρίως μέσα από ένα πιο ισορροπημένο μείγμα μεταξύ φοροαπαλλαγών και επιχορηγήσεων.

Ο πρόσφατος νόμος ενισχύει πλέον και κυρίως την απόδοση και όχι, όπως κυρίως ίσχυε μέχρι σήμερα, την ύπαρξη δαπανών ανεξαρτήτως τελικού αποτελέσματος.

Ορίζονται ειδικές κατηγορίες ενίσχυσης είτε: α) στη βάση των επιδόσεων των επιχειρήσεων: (εξωστρέφεια, συγχωνεύσεις, αύξηση απασχόλησης, ένταση E&A, κλάδοι [ΤΠΕ/αγροτοδιατροφή], υψηλή προστιθέμενη αξία Ειδικές Περιοχές [Μείωση πληθυσμού, νησιωτικές, είτε β) σε χωρική βάση: ορεινές, παραμεθόριες περιοχές και περιοχές αυξημένου μεταναστευτικού φόρτου], ΒΕΠΕ Βιομηχανικές Περιοχές/ Ζώνες Καινοτομίας)

Η θέσπιση των ειδικών κατηγοριών ενίσχυσης του πρόσφατου νόμου αποσκοπούν στην επίτευξη των επιμέρους στόχων, ώστε να αποσαφηνιστεί η σύνδεση στόχου και μέτρων που υιοθετούνται, για την εφαρμογή του. Οι παλαιότεροι αναπτυξιακοί νόμοι αν και επισήμαναν

τους στόχους δεν κατάφεραν να τους επιτύχουν. Επιχειρήσεις που εντάσσονται στις ειδικές κατηγορίες δύνανται να ενισχυθούν με κεφαλαιακές ενισχύσεις, που διαφορετικά δεν θα τους παρέχονταν ή εάν τους παρέχονταν θα ήταν πολύ μικρότερες. Στον τελευταίο νόμο καταργήθηκε ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της ίδιας συμμετοχής.

5.8 Συνολικά Συμπεράσματα

Αναμφισβήτητα, η πολυετής ύφεση αφήνει ένα εξαιρετικά μεγάλο επενδυτικό κενό στην ελληνική οικονομία. Πρόσφατες εκτιμήσεις του ΣΕΒ ανεβάζουν το επενδυτικό κενό στα 100 δισεκ. ευρώ. **Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των υπηρεσιών της Τράπεζας της Ελλάδος**, το επενδυτικό κενό είναι ελαφρώς χαμηλότερο και συνεπώς μπορεί να καλυφθεί ταχύτερα.

Συνεπώς, για να καλυφθεί το επενδυτικό κενό σε εύλογο χρονικό διάστημα και με πιο ρεαλιστικούς ρυθμούς αύξησης των επενδύσεων, οι επενδύσεις πρέπει στο εξής να επικεντρωθούν στις πιο παραγωγικές και εξωστρεφείς επιχειρηματικές δραστηριότητες, ώστε να αποφευχθούν τα λεγόμενα “φαινόμενα υστέρησης” (σύμφωνα με τα οποία η ύφεση που προηγήθηκε απαξιώνει το παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας σε μόνιμη βάση). Σύμφωνα με **στοιχεία του Οργανισμού Enterprise Greece, μπορεί να υπάρξει επιτάχυνση των επενδύσεων έως το 2023**, καθώς περισσότερα από 80 μεγάλα έργα υποδομής βρίσκονται είτε υπό διαγωνισμό για την υποβολή προσφορών είτε σε φάση υλοποίησης έως το 2023, με συνολικό προϋπολογισμό άνω των 20 δισεκ. ευρώ. Σύμφωνα με τον Οργανισμό αυτόν, οι τομείς των μεταφορών και της ενέργειας αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 90% των έργων, ενώ οι επενδύσεις σε διαχείριση αποβλήτων/λυμάτων και υδροδότηση αντιπροσωπεύουν το 5%.

Χωρίς να αγνοήσουμε τις συνέπειες της σχετικά χαμηλής εγχώριας ζήτησης και τους περιορισμούς στη χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων των σημαντικά υψηλότερων επιτοκίων δανεισμού σε σύγκριση με αυτά που επικρατούν στις λοιπές χώρες-μέλη της ευρωζώνης και εμποδίζουν τις νέες επενδύσεις, **το επιχειρηματικό περιβάλλον δεν μπορεί να θεωρηθεί φιλικό προς τις επενδύσεις**. Αυτό οφείλεται στους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, στην εκτεταμένη γραφειοκρατία, στην ύπαρξη εμποδίων και προσκομμάτων που αποδεδειγμένα παρεμποδίζουν την υλοποίηση επενδύσεων και, εν τέλει, επιδεινώνουν το επιχειρηματικό κλίμα, καθώς και στις καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης.

Σύμφωνα επίσης και με σχετική μελέτη (12 «Τελική Μελέτη με θέμα την διερεύνηση των επιπτώσεων των αναπτυξιακών νόμων στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων», Δήμητρα Ζάγκα, Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης) συμπεραίνεται ότι:

- είναι εξαιρετικά δύσκολο να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, επειδή σε κανέναν από τους προηγούμενους νόμους δεν προβλεπόταν η συλλογή των απαιτούμενων στοιχείων για τις επιδόσεις των επιχειρήσεων (αποδοτικότητα ιδίου κεφαλαίου, αποδοτικότητα απασχολούμενου κεφαλαίου, ξένα προς ίδια κεφάλαια, ίδια προς απασχολούμενα κεφάλαια, κύκλος εργασιών, μεικτό κέρδος, κέρδη προ φόρων, αποσβέσεις) πριν και μετά την υπαγωγή τους στις σχετικές διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων
- σύμφωνα με δείγμα που χρησιμοποιήθηκε δεν προκύπτει εμφανής διαφορά/επίπτωση στην αναπτυξιακή πορεία των επιχειρήσεων. Για ορισμένους δείκτες (κύκλος εργασιών, κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων) εμφανίζονται θετικές επιδράσεις του αναπτυξιακού νόμου ενώ για κάποιους άλλους (πχ αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις) η επίπτωση είναι αντίθετη από την αναμενόμενη.

Δεν υπήρξε διαφοροποίηση/διεύρυνση των ενισχύσεων στις περιοχές σε κρίση και ειδικά, ενίσχυση μεταποιητικών επιχειρήσεων σε περιοχές που έχουν πληγεί υπέρμετρα από την κρίση με αυξημένες ενισχύσεις σε νομούς με σημαντική από-επένδυση.

Κύριο κριτήριο ένταξης θα πρέπει να είναι η επίτευξη στόχων, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων με επενδυτικά κριτήρια: Δείκτες αξιολόγησης / αποτελέσματος/ απόδοσης (ROI, προστιθέμενη αξία, αύξηση κύκλου εργασιών, αύξηση εξαγωγών, μεγέθυνση επιχείρησης, πατέντες, προϊόντα καινοτομίας, απασχόληση/δεξιότητες).

Γενικά εκτιμάται ότι ήταν περιορισμένη η μόχλευση επενδυτικών κεφαλαίων, οι δε όροι ένταξης και οι γενικότεροι κανόνες εφαρμογής των κρατικών ενισχύσεων εστιάζουν κυρίως στην φάση της υλοποίησης και όχι στα μακροχρόνια αποτελέσματα των επενδυτικών σχεδίων.

Οι μεγάλες καθυστερήσεις αποδίδονται:

- στις πολυδαίδαλες και χρονοβόρες διαδικασίες, την εκτεταμένη γραφειοκρατία και το μεγάλο αριθμό των απαιτούμενων δικαιολογητικών σε όλα τα στάδια υποβολής, έγκρισης και ελέγχου,
- την μη τήρηση των δεσμευτικών προθεσμιών,
- την ύπαρξη ρυθμιστικών εμποδίων από διάφορες εμπλεκόμενες υπηρεσίες (πχ για χορήγηση αδειών, περιβαλλοντικές εγκρίσεις, ΓΕΜΗ κλπ), με αποτέλεσμα την επιβράδυνση και σε μερικές περιπτώσεις ακύρωση των επενδυτικών σχεδίων
- στις συχνές παρατάσεις στην υποβολή προτάσεων.

Οι αρνητικές επιπτώσεις των καθυστερήσεων ως προς το επιδιωκόμενο αναπτυξιακό αποτέλεσμα είναι προφανείς.

Παρά το γεγονός ότι η περιφερειακή διάσταση αποτελεί εγγενή στόχο των αναπτυξιακών νόμων, η συνεισφορά τους στην κάμψη των περιφερειακών ανισοτήτων δεν είναι προφανής. Εξάλλου, καθώς η δυνατότητα αξιολόγησης της επίπτωσης των νόμων στην περιφερειακή σύγκλιση είναι περιορισμένη, είναι αδύνατη η δημιουργία εναλλακτικών σεναρίων (είναι δηλαδή άγνωστο το τι θα συνέβαινε απουσία των αναπτυξιακών νόμων), τα οποία θα επέτρεπαν την εμβάθυνση αντί της απλής παρατήρησης.

Σε επίπεδο περιφέρειας, ορισμένες από τις λιγότερο αναπτυγμένες της χώρας, όπως αυτές του Β. Αιγαίου, της Ηπείρου ή των Ιονίων Νήσων, δεν καταφέρνουν διαχρονικά να συγκεντρώσουν σημαντικές επενδύσεις. Από την άλλη πλευρά, η εικόνα περιπλέκεται σημαντικά στην περίπτωση περιφερειών, οι οποίες εμφανίζουν έντονες διακυμάνσεις. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας – Θράκης, η οποία ήταν η σημαντικότερη Περιφέρεια (μαζί με την Περ. Κεντρικής Μακεδονίας) σε όρους επενδεδυμένων κεφαλαίων και ενισχύσεων στο ν. 2601/1998. Στο ν. 3299/2004 κατετάγη στη έβδομη θέση για να επανακάμψει στην πέμπτη θέση στο ν. 3908/2011. Αντίστοιχα, η Περιφέρεια Πελοποννήσου, από την ένατη θέση τόσο στις ενισχύσεις, όσο και στις συνολικές επενδύσεις στο ν. 2601/1998, στον επόμενο νόμο αναδεικνύεται ως η σημαντικότερη Περιφέρεια.

Ωστόσο, αυτό που είναι εξαιρετικά σημαντικό σε όρους εδαφικής συνοχής είναι το γεγονός ότι ενώ η Αττική και η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας συγκαταλέγονται μεταξύ των λιγότερο ευνοημένων σε όρους έντασης ενισχύσεων Περιφερειών, διαχρονικά προσελκύουν μεγάλο όγκο επενδύσεων.

Τα επενδυτικά κίνητρα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ανταμοιβή, η οποία προορίζεται για την πρόκληση ή την παρακίνηση μίας ιδιωτικής επιχειρηματικής δράσης. Ο σταθερός και μακροχρόνιος στόχος σε κάθε περίπτωση είναι η οικονομική ανάπτυξη (αύξηση παραγωγικότητας, εξωστρέφεια, καινοτομία, κ.τλ.) και η βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας (π.χ. μείωση της ανεργίας, μείωση ανισοτήτων).

Τα κίνητρα διαχρονικά στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στη μείωση του κόστους των επιχειρήσεων, στην αύξηση της απασχόλησης, στη δημιουργία πρόσθετων επενδύσεων και στην αύξηση των φορολογικών εσόδων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1.1.2017 - 31.12.2020

Νομός/Περιφερειακή Ενότητα (NUTS 3) του Τόπου Εγκατάστασης	Μέγιστη ένταση περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων			Περιφέρειες του άρθρου 107 της Συνθήκης ΕΚ	Περιφέρειες (NUTS 2)
	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες Επιχειρήσεις	Μικρές Επιχειρήσεις		
ΡΟΔΟΠΗ	35%	45%	55%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
ΔΡΑΜΑ	35%	45%	55%	α	
ΈΒΡΟΣ	35%	45%	55%	α	
ΘΑΣΟΣ, ΚΑΒΑΛΑ	35%	45%	55%	α	
ΞΑΝΘΗ	35%	45%	55%	α	
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	35%	45%	55%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΗΜΑΘΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΚΙΛΙΚΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΠΕΛΛΑ	35%	45%	55%	α	
ΠΙΕΡΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΣΕΡΡΕΣ	35%	45%	55%	α	
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	35%	45%	55%	α	
ΓΡΕΒΕΝΑ, ΚΟΖΑΝΗ	25%	35%	45%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	25%	35%	45%	α	
ΦΛΩΡΙΝΑ	25%	35%	45%	α	
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	35%	45%	55%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΑΡΤΑ, ΠΡΕΒΕΖΑ	35%	45%	55%	α	
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΛΑΡΙΣΑ	35%	45%	55%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΚΑΡΔΙΤΣΑ, ΤΡΙΚΑΛΑ	35%	45%	55%	α	
ΜΑΓΝΗΣΙΑ, ΣΠΟΡΑΔΕΣ	35%	45%	55%	α	
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	25%	35%	45%	α	
ΒΟΙΩΤΙΑ	25%	35%	45%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΕΥΒΟΙΑ	25%	35%	45%	α	
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	25%	35%	45%	α	
ΦΩΚΙΔΑ	25%	35%	45%	α	
ΚΕΡΚΥΡΑ	25%	35%	45%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	25%	35%	45%	α	
ΙΘΑΚΗ, ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	25%	35%	45%	α	
ΔΕΥΚΑΔΑ	25%	35%	45%	α	
ΑΧΑΪΑ	35%	45%	55%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΗΛΕΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΑΡΓΟΛΙΔΑ, ΑΡΚΑΔΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	35%	45%	55%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΔΑΚΩΝΙΑ, ΜΕΣΣΗΝΙΑ	35%	45%	55%	α	
ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	10%	20%	30%	γ	
ΒΟΡΕΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	10%	20%	30%	γ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	10%	20%	30%	γ	
ΝΟΤΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	10%	20%	30%	γ	
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	10%	20%	30%	γ	
ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	20%	30%	40%	γ	
ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΝΗΣΟΙ	20%	30%	40%	γ	
ΛΕΣΒΟΣ, ΔΗΜΝΟΣ	35%	45%	55%	α	
ΙΚΑΡΙΑ, ΣΑΜΟΣ	35%	45%	55%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΧΙΟΣ	35%	45%	55%	α	
ΑΝΔΡΟΣ, ΘΗΡΑ, ΚΕΑ, ΜΗΛΟΣ, ΜΥΚΟΝΟΣ, ΝΑΞΟΣ, ΠΑΡΟΣ, ΣΥΡΟΣ, ΤΗΝΟΣ	20%	30%	40%	γ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΚΑΛΥΜΝΟΣ, ΚΑΡΠΑΘΟΣ, ΚΩΣ, ΡΟΔΟΣ	20%	30%	40%	γ	
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	25%	35%	45%	α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΛΑΣΙΘΙ	25%	35%	45%	α	
ΡΕΘΥΜΝΟ	25%	35%	45%	α	
ΧΑΝΙΑ	25%	35%	45%	α	

**ΕΛΛΑΔΑ – Χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων για την περίοδο
2022-2027**

(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ NUTS2) (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ NUTS3)	Μέγιστη ένταση περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων ⁽¹⁾ (για μεγάλες επιχειρήσεις)	
	1.1.2022-31.12.2027*	
1. Περιφέρειες του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ΕΚ		
EL 41 Βόρειο Αιγαίο	50%	
EL 43 Κρήτη	40%	
EL 51 Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	50%	
EL 52 Κεντρική Μακεδονία	50%	
EL 53 Δυτική Μακεδονία	40%	
EL 54 Ήπειρος	50%	
EL 61 Θεσσαλία	50%	
EL 62 Ιόνια Νησιά	40%	
EL 63 Δυτική Ελλάδα	50%	
EL 64 Στερεά Ελλάδα EL643 Ευρυτανία (αραιοκατοικημένη περιοχή)	40%	
EL 65 Πελοπόννησος	40%	
EL 42 Νότιο Αιγαίο	30%	
2. Μη προκαθορισμένες περιοχές γ		
<i>ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ</i>	15%	
<i>ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ</i>	25%	
<i>ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΟΙ</i>	25%	
<i>ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ</i>	25%	

*Για επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες δαπάνες που δεν υπερβαίνουν τα 50 εκατ. ευρώ, το ανώτατο αυτό όριο προσαυξάνεται κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες για μικρές επιχειρήσεις σύμφωνα με τον ορισμό της σύστασης της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η προϋπόθεση για να αναγνωριστεί ως ΜμΕ μία επιχείρηση είναι να τηρεί τα όρια αναφορικά με τον αριθμό του προσωπικού και είτε τα όρια του συνόλου του ισολογισμού είτε εκείνα του κύκλου εργασιών.

ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	Απασχολεί από 0 έως 10 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της, όπως και ο ισολογισμός της, δεν υπερβαίνουν τα 2.000.000€
ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	Απασχολεί λιγότερα από 50 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της, όπως και ο ισολογισμός της, δεν υπερβαίνουν τα 10.000.000€
ΜΕΣΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	Απασχολεί λιγότερα από 250 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της δεν υπερβαίνει τα 50.000.000€, ενώ ο ετήσιος ισολογισμός της δεν υπερβαίνουν τα 43.000.000€
ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	Απασχολεί περισσότερα από 250 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της υπερβαίνει τα 50.000.000€, ενώ ο ετήσιος ισολογισμός της υπερβαίνουν τα 43.000.000€

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ν. 3299/2004 «Κίνητρα ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή σύγκλιση»

Ν. 3908/2011 «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή»

Ν. 4399/2016 «Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας»

Ν. 4864/2021 «Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και στρατηγικές επενδύσεις, δημιουργία πλαισίου για τις εταιρείες τεχνολογικούς και άλλες επείγουσες διατάξεις για την ανάπτυξη.»

Αιτιολογική έκθεση Ν.3299/2004

Αιτιολογική έκθεση Ν.3908/2011

Αιτιολογική έκθεση Ν.4399/2016

Αιτιολογική έκθεση Ν. 4864/2021

Νομισματική πολιτική 2018-2019, ΤτΕ, Ιούλιος 2019

«Μελέτη για τα κριτήρια διαχωρισμού έργων των Τομέων Βιομηχανίας-Εμπορίου που θα ενισχυθούν από τον Αναπτυξιακό Νόμο και το ΕΣΠΑ», (Παραδοτέο 1 «Μελέτη καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης, ανάλυση δεδομένων και στοχευμένες προτάσεις βελτίωσης»), SPEED Σύμβουλοι Ανάπτυξης ΑΕ, Ιανουάριος 2021

«Διαμόρφωση προτάσεων για τις επενδύσεις που θα ενισχυθούν από ένα νέο, απλό και λειτουργικό Αναπτυξιακό Νόμο σε συσχετισμό με την εφαρμογή του ΕΣΠΑ 2021-27», (Παραδοτέο 2), SPEED Σύμβουλοι Ανάπτυξης ΑΕ, Ιανουάριος 2021

«Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014 – 2019 Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης», Φεβρουάριος 2016

«Μακροπρόθεσμο Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας & Θράκης», ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, Φεβρουάριος 2013

«Απογραφή και αξιολόγηση της ασκηθείσας περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα μετά την ένταξή της στην Ε.Ε. με έμφαση στα προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων και στα προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης», ΜΟΔ ΑΕ, 2009

Βασιλείου Δ. και Ηρειώτης Ν. «Χρηματοοικονομική Διοίκηση-Θεωρία και Πρακτική», Εκδόσεις Rosili, Αθήνα, (2018)

Παπαηλίας Θεόδωρος «Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας – Μακροοικονομική», Τόμος Α΄, (2018)

Χυζ Αλίνα «Σημειώσεις στο μάθημα Αξιολόγηση Επενδύσεων, ΜΠΣ Δημόσια Οικονομική και Πολιτική, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής», Αθήνα, (2019)

«Η Σημασία Των Αναπτυξιακών Νόμων στις Εγχώριες και Ξένες Επενδύσεις», Παπάζογλου Βύρων, Πειραιάς, 2017

«Οι κρατικές επιχορηγήσεις ως μέθοδος χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και ο λογιστικός χειρισμός τους», Δερμεντζή Μαργαρίτα, Νοέμβριος 2021

«Αξιολόγηση Νέας Επένδυσης σε Πάγιο Εξοπλισμό: Η Περίπτωση της Μεταποιητικής Επιχείρησης Μαρμάρου ΠΑΝΑΜΑΡΜ Ο.Β.Ε.Ε», Παπακωνσταντίνου Βασιλική, Πάτρα, 2018

«Προσδιοριστικοί παράγοντες της ιδιωτικής επένδυσης στην Ελληνική οικονομία την εποχή του ευρώ», Βασίλειος Βλάχος, 2015

«Η αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας. Δημόσιες & ιδιωτικές επενδύσεις ως καθοριστικοί παράγοντες της πραγματικής σύγκλισης», Κωνσταντίνος Σ. Καράμπελας, 2002

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.pamth.gov.gr

el.wikipedia.org/wiki/Περιφέρεια_Ανατολικής_Μακεδονίας_και_Θράκης

https://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/what/investment-policy/

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/ks-ha-21-001>

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/el/content/eidi-ependyseon>

www.ependyseis.gr - Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ)

<http://logon.mnec.gr> - Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Ιδιωτικών Επενδύσεων (ΟΠΣ)

<https://www.statistics.gr>

<https://www.enterprisegreece.gov.gr/>

https://www.businessdaily.gr/oikonomia/51804_diabronetai-gia-11-hronia-sti-seira-pagio-kefalaio-tis-oikonomias

<https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh->

enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=881db036-da1b-4bb1-b895-8d4fe5de2e59

<https://www.kathimerini.gr/economy/local/940636/apopsi-se-eleytheri-ptosi-o-schimatismos-pagioy-kefalaioy-stin-elliniki-oikonomia/>

<https://www.grhotels.gr/>

<http://www.gnto.gov.gr/>